

BULLETIN SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

ROČNÍK 20
ČÍSLO 1/2012

Slovenská
asociácia
knižníc

OBSAH / TABLE OF CONTENTS

Daniela Džuganová: Rok 2012 ... a prišiel čas hodnotiť / <i>The Year 2012 ... Time to Review</i>	/3
VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC, Martin, 7.3.2012 <i>/ GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION in Martin,</i> <i>7.3.2012</i>	/5
Daniela Džuganová: Správa o činnosti SAK od valného zhromaždenia v roku 2011 / <i>Annual Report of the Slovak Library Association to the 2011 General Assembly</i>	/5
Uznesenia z valného zhromaždenia SAK / SLA General Assembly Resolutions	/12
Plán práce a aktivít SAK na rok 2012 / SLA Plan of Activities 2012	/12
ČLÁNKY / MAIN ARTICLES	
Eva Šulajová: Významné výročie Mestskej knižnice v Bratislave (1900-2011) / <i>Anniversary of the Bratislava City Library (1900-2011)</i>	/15
Vladimír Grigar: 55. výročie Slovenskej pedagogickej knižnice (1956-2011) / <i>The 55th Anniversary of the Slovak Pedagogic Library (1956-2011)</i>	/20
Predstavujeme nových členov SAK / Introducing New SLA Members	
Attila Agócs: Poznámky k historii fiľakovských knižníc : Hradné Múzeum – Mestská knižnica vo Fiľakove / <i>Some Comments on the History of Libraries in Fiľakovo :</i> <i>The Castle Museum – Town Library in Fiľakovo</i>	/31
Čo sa nám podarilo / Some of Our Achievements ...	
Silvia Myšiaková: Les ukrytý v knihe v Hornonitrianskej knižnici v Prievidzi / <i>Forest Kept in a Book in the Upper Nitra Library in Prievidza</i>	/34
Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka / Our Survey: A Look on the Library Profession	
Ludmila Čelková – Zita Mušutová: O knihovníctve po 33 rokoch praxe / 33 Year Experience in Librarianship	/40
INFORMÁCIE / INFORMATION	
Daniela Džuganová: Cena Slovenskej Asociácie Knižníc za Aktívnu Činnosť Knižnice – SAKAČIK 2011 / <i>The Slovak Library Association Award for Library Activities – SAKAČIK 2011</i>	/44

Daniela Džuganová: „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“ – knižnice podporené v roku 2012 / „Partnership or Let's Work Together“ – Libraries Supported in the Year 2012	/45
Rozália Cenigová: 7. ročník Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice : k Medzinárodnému dňu školských knižníc / The 7th Year of a Competition – The Most Interesting Event of a School Library, Organized on the International Day of School Libraries	/46
Eleonóra Janšová: Prezentácia výsledkov Výskumu čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov na odbornom seminári v Martine / Results of Reading Assessment of Youth at the Age of 13 – 19 as Presented at a Seminar in Martin	/51
Patrik Šenkár: Bezhranične o Hraniciach komárňanského Literárneho klubu ŠáLKKA / Boundless Report on Bounds Organized by the ŠáLKKA Literary Club in Komárno	/52
Iva Poláková: Rodom a srdcom z Oravy ... / Orava – Birthplace and Heart's Desire ...	/53
Božena Blaháčová: Kniha – klíč k detskému svetu / A Book – the Key to a Child's World	/54
Anna Balejová: Mesiac po spustení do prevádzky / A Month from the Start	/56
Poznáme naše knihovnicke periodiká? / Do We Know our Library Journal's?	
Tatiana Popová: Predstavujeme vám Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave / Introducing the Bulletin of University Library in Bratislava	/57
Z našich vydanií / From our Editions	
Marcela Domenová : Z edičnej činnosti Štátnej vedeckej knižnice v Prešove za rok 2011 / Publishing Activities of the State Scientific Library in Prešov in 2011	/61
Zahraničná spolupráca / International Cooperation	
Daniela Tóthová: Spoznávanie knižníc USA prostredníctvom International Visitor Leadership Program / Learning about US Libraries through the International Visitor Leadership Program	/64
Zuzana Kopčanová: Americké dobrodružstvo slovenského knihovníka / American Adventure of a Slovak Librarian	/70
PERSONÁLIE / PERSONALITIES	
Eva Mihalíková – Zita Mušutová: Gratulujeme k životnému jubileu PhDr. Márii Žitňanskej / Birthday Congratulations to Dr Mária Žitňanská	/74
PRÍLOHA / SUPPLEMENT	
Obsah Bulletinu SAK. Roč. 19, 2011 / Contents of Bulletin SAK, Vol. 19, 2011	

ROK 2012 ... A PRIŠIEL ČAS HODNOTIŤ

Je o čom premýšľať ...

Slovenská asociácia knižníc funguje ako nezávislé, dobrovoľné a otvorené záujmové združenie verejne prístupných knižníc v Slovenskej republike. Cieľom asociácie bola a je podpora rozvoja knižníc, ich odbornej spolupráce, nastolenie a presadzovanie programu ich technického a technologického rozvoja. Tak znie definícia našej asociácie, ktorá si v tomto roku pripomína 20 rokov od svojho založenia.

Začiatkom roka 2012 sme nielen vstúpili do jubilejného roka tejto našej profesnej organizácie, ale my – funkcionári asociácie sme začali aj svoj posledný volebný rok. Všetkých spoločne nás čaká rok plný zásadných zmien, a to nielen v asociácii, v knižničiach, ale aj v spoločnosti. Je na nás, ako budeme reagovať, ako budeme konať, ako budeme zmyšľať. Verím, že nezaprieme v sebe knihovnícku lojalitu, tímového ducha a kolegálne vzťahy ostatnú tradične na vysokej spoločenskej úrovni.

Prvé číslo bulletinu vychádza už tradične v mesiaci marec. Akí by sme to boli knihovníci, keby sme si nepripomenuli *Marec – mesiac knihy?* Čo by sme robili bez nášho spoločného *Týždňa slovenských knižníc?* Tradícia, ktorá bola založená pred 13 rokmi, mi dáva oprávnenie hovoriť o skvelom rozhodnutí vtedajšej Správnej rady SAK. V tomto týždni viac ako inokedy pocítujem „hrdost k svojej profesií“, a to z dôvodu, že

sa o nás a našich knižniciach všade hovorí. Knižnice sú plné ľudí, ktorí sa zúčastňujú množstva úžasných a zaujímavých podujatí, ktoré knižnice na svoje „zviditeľňovanie“ pripravili. Rozhlas, televízia (aj tá regionálna či študentská), noviny a časopisy uverejňujú správy o aktivitách knižníc. Vtedy ma napadne kacírska myšlienka, že by nebolo márne mať takýchto týždňov v roku viac. Preto všetkým, ktorí priložili ruku k organizácii Týždňa slovenských knižníc, patrí veľké poďakovanie.

V číslе bulletinu, ktoré práve držíte v rukách, budeme hodnotiť rok 2011 prostredníctvom správ a materiálov z valného zhromaždenia asociácie, dočítate sa o udelení výročnej ceny SAKAČIK a jej víťazovi za rok 2011, ako aj o podpore vybraných podujatí v rámci programu Partnerstvo alebo spojme svoje sily. Pripomenieme si významné jubileá našich knižníc, dozvieme sa o skúsenostiach našich kolegov v rámci zahraničnej spolupráce.

V rámci „mediálneho zviditeľňovania sa“ mi nedá nespomenúť *webovú stránku SAK*. Zhruba pred rokom sme zverejnili jej novú podobu a aktuálny stav počítadla návštiev – 5884 – nám ukázal, že to bolo správne rozhodnutie. Zmenili sme webhosting, dizajn, obsah, doplnili sme anglickú mutáciu. V roku 2011 sme dokončili finalizáciu vzhľadu, niektoré sekcie sú v anglickej mutácii, vytvorili sme archív Bulletinu SAK, ktorý postupne napĺňame staršími číslami.

V roku 2012 nás čakajú ďalšie úlohy: plánujeme prehodnotiť webhosting z dôvodu zvýšeného obsahu archívu, chceme analyzovať súčasný online prehliadač bulletinu a hľadať vhodné alternatívy na skvalitnenie prezerania bulletinu. To sú úlohy pre Odbornú skupinu pre informatizáciu a elektronizáciu SAK. Tvorcami obsahu však môžete byť aj vy. *Vyzývam Vás preto všetkých k spolupráci, píšte nám, zasielajte pozvánky, upútavky, výzvy ...*

Je dôležité, aby sme sa zviditeľňovali práve prostredníctvom virtuálneho prostredia, kam dnes smeruje najmä mladá generácia. Tajne verím, že práve z jej radov nájdeme „dobrovoľníka“, ktorý bude mať pod palcom prezentáciu nášho združenia na facebooku. Propagovaniu činnosti a služieb vlastnej knižnice prostredníctvom tejto sociálnej siete som sa dosť dlho „vnútorne“ bránila, ale to je u mňa už minulosťou. Akákolvek forma propagácie je vítaná a sociálne siete sú fenoménom s perspektívou osloviť široké spektrum ľudí. A to z jedinečného dôvodu, sú o mladých ľuďoch (prepáčte mi, všetci moji kolegovia – rovesníci). Ale o tom až nabudúce, pretože generačný problém v našom knihovníckom svete je ďalšia téma na zamyslenie.

*PhDr. Daniela Džuganová,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk*

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC, MARTIN, 7.3.2012 / GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION IN MARTIN, 7.3.2012

SPRÁVA O ČINNOSTI SAK OD VALNÉHO ZHROMAŽDENIA V ROKU 2011 / ANNUAL REPORT OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION TO THE 2011 GENERAL ASSEMBLY

PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

Abstract: Activities of the association, its managing structures (board of directors, control board) and professional structures are balanced by its director. The professional structures include: public libraries section, academic libraries section, working teams for long-range development, for information technologies application and digitization, for legislation, editorial activities and promotion, and for international cooperation.

Keywords: library associations; Slovak Library Association; annual reports

Kľúčové slová: knihovnícke združenia; Slovenská asociácia knižníc; správy o činnosti

Vážené kolegyne a kolegovia,
dovoľte mi, aby som Vás srdečne pozdrá-
vila a súčasne Vás informovala o činnosti
a aktivitách Slovenskej asociácie knižníc
od jej valného zhromaždenia v roku 2011,
konkrétnie od 22. marca 2011.

Slovenská asociácia knižníc má k dnešnému dňu 93 členov. Koncom januára 2012 sa za člena SAK prihlásila ďalšia knižnica, a to Mestská knižnica vo Filakove, ktorá sa 15. decembra 2011 stala súčasťou Hradného múzea vo Filakove. O jej prijatí za člena SAK budeme hlasovať v závere dnešného valného zhromaždenia. V priebehu roka 2011 sme naznamenali niekoľko zmien na postoch riaditeľov členských knižníc, preto všetkých Vás, koho sa to týka prosím, aby ste v záujme bezproblémovej komunikácie priebežne nahlásovali všetky zmeny, ktoré sa týkajú Vašich knižníc, najmä zmeny v e-mailových adresách.

Správna rada SAK pracovala v roku 2011 v tomto zložení:

PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK;

Mgr. Andrea Doktorová, podpredsedníčka a súčasne garant za ekonomickú a hospodársku agendu SAK;

PhDr. Daniela Gondová, tajomníčka SAK a súčasne vedúca Odbornej skupiny pre legislatívnu SAK;

Mgr. Valéria Závadská – vedúca Odbornej skupiny pre dlhodobý rozvoj SAK;

Ing. Ondrej Látka, PhD. – vedúci Odbornej skupiny pre informatizáciu a elektronizáciu SAK;

PhDr. Mária Žitňanská – vedúca Odbornej skupiny pre edičnú činnosť a propagáciu SAK a súčasne zodpovedná redaktorka *Bulletinu SAK*;

Ing. Alena Poláčiková – vedúca Od-

bornej skupiny pre medzinárodnú spoluprácu SAK;

Mgr. Beáta Bellérová, PhD. – vedúca Sekcie akademických knižníc SAK;

Mgr. Katarína Šušoliaková, Mgr. Emília Antolíková, PhDr. Judita Kopáčiková – Sekcia pre verejné knižnice SAK.

Kontrolná a revízna komisia SAK pracovala v zložení:

Mgr. Katarína Soukupová – predsedníčka; členky: Mgr. Lúdia Brezová, Mgr. Viera Baničová.

Dovoľte mi uviesť zmenu v zložení Kontrolnej a revíznej komisie: po odchode jej členky Mgr. Anny Gašparovičovej z funkcie riaditeľky Malokarpatskej knižnice v Pezinku nastúpila náhradníčka Mgr. Lúdia Brezová, ktorá bola zvolená volebným VZ v roku 2009.

Rada by som tiež hneď v úvode podakovala ďalším kolegyniam a kolegom, ktorí s nami intenzívne spolupracovali v jednotlivých odborných skupinách a sekciach, menovite. Mgr. Agnese Juhászovej, Mgr. Kataríne Vyšnej, Mgr. Daniele Tóthovej, Mgr. Beáte Mokošovej, Mgr. Eve Mackovej, PhDr. Márii Kadnárovej, PhDr. Ľudmile Homolovej. Kolegyne, srdečná vďaka.

Správna rada SAK (ďalej SR SAK) sa od valného zhromaždenia SAK v roku 2011 stretla štyrikrát, prvé zasadnutie sa konalo 27. 6. v Bratislave, druhé sa konalo 17.-18.10.2011 v Kočovciach, tretie 16.1.2012 v Bratislave a štvrté včera, 6.3.2012 v Dižiakoch.

Vážené kolegyne a kolegovia, dovoľte mi,

aby som teraz v krátkosti zhrnula aktivity SR SAK za obdobie 12 mesiacov a pomenovala najdôležitejšie plánované aktivity na rok 2012.

SR SAK bola úspešná v 3 grantových žiadostach do Grantového programu Ministerstva kultúry SR 2011 Kultúrne aktivity pamäťových inštitúcií, podprogram 2.1 Knižnice a knižničná činnosť: prvý projekt sa týkal tvorby a distribúcie *Bulletinu SAK* vo výške 3650 €, druhý projekt interpretácie výsledkov výskumu čítania na Slovensku pod názvom *Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov na Slovensku*, vo výške 4700 € a tretí projekt bol venovaný Propagácií knihovníckych podujatí s celoslovenskou pôsobnosťou ako súčasti marketingu knižníc, vo výške 1500 €. Výsledkom tretieho projektu boli plagáty a pohľadnice k *Týždniu slovenských knižníc* a *Dňu ľudovej rozprávky*, ktoré máte možnosť prevziať si dnes v dostatočnom množstve pre potreby Vašich knižníc.

V závere roka 2011 SR SAK pripravila a podala v požadovanom termíne 2 grantové žiadosti do Dotačného programu MK SR 2012 Kultúrne aktivity pamäťových inštitúcií, podprogram 2.1 Knižnice a knižničná činnosť: 1. Projekt *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, vo výške 3650 €, 2. Projekt *Knižnice 2012*. Celoslovenská konferencia, vo výške 8950 €.

SR SAK prerokovala a schválila Rozbor hospodárenia SAK za rok 2011, ktorý predložila Mgr. Andrea Doktorová. Tejto agende bude venovaný samostatný bod našho programu, a to Správa o hospodárení SAK za rok 2011.

SR SAK pripravila návrh Plánu práce SAK

na rok 2012 a návrh rozpočtu SAK na rok 2012. Oba tieto návrhy Vám boli zaslané mailovou poštou, aby ste mali dostatok času na prípadné pripomienky, doplnenie, či úpravy. Verím, že k obom návrhom sa vyjadríte v diskusii.

Pomerne veľa tvorivej práce a hlavne času SR SAK venovala *Bulletinu SAK*. Myslím si, že viaceré priaznivé ohlasy (a nielen zo Slovenska) hovoria za všetkých. Vybrali sme nového dodávateľa na tlačiarenské služby, po rokoch sme zmenili dizajn obálky, pridali sme abstrakty a anglické verzie vybraných prvkov *Bulletinu SAK*.

Spokojnosť konštatujem s prácou celého redakčného kolektívu: Mgr Kamila Fircáková – výkonná redaktorka, členky redakčnej rady: PhDr. Zuzana Babicová, Benjamína Jakubáčová, PhDr. Eleonóra Janšová, Mgr. Valéria Závadská a Ing. Alena Poláčiková, a to pod vedením PhDr. Márie Žitňanskej, vedúcej Odbornej skupiny pre edičnú činnosť a propagáciu. Dovolím si malé, ale milé pozastavenie v mojej správe. Menovaná kolegynia Mária Žitňanská sa o pár dní dožíva svojho životného jubilea, dovoľte mi preto, aby som v mene svojom a istotne i v mene Vás všetkých jej úprimne zablahoželala. Osobitne ďakujem našim kolegyniam Mgr. Kataríne Vyšnej, Mgr. Daniele Tóthovej, Mgr. Beáte Mokošovej, ale i Eve Mackovej za anglickú mutáciu vybraných textov *Bulletinu SAK*. Aj v roku 2011 sme pokračovali v zverejňovaní *Bulletinu SAK* na webovej stránke asociácie. Číslo návštevnosti - 5131 návštevníkov - je pre nás jasným dôkazom návštevnosti webovej stránky a *Bulletinu SAK*.

Čo je však najslabším článkom v našej edičnej činnosti, je množstvo príspevkov

do bulletinu. Je ich veľa, či je ich málo? Ak si to spočítame veľmi jednoducho matematicky, členských knižníc je 93, priemerný počet príspevkov v bulletinе je 20, bulletin vychádza štyrikrát ročne, každá z knižníc by mohla publikovať skoro päťkrát ročne. To úžasné množstvo kvalitných podujatí v knižničach by malo byť predpokladom, že sa chcú zviditeľniť aj takýmto spôsobom. Žiaľ, nie je to tak. Chcem Vás preto požiadať, aby ste nezabúdali, že súčasťou našej práce je aj mediálne zviditeľňovanie sa. Máme na to platformu, využívajme ju. Obsahové zameranie jednotlivých čísel v roku 2012 bude monitorovať 20. výročie SAK, Týždeň slovenských knižníc, odborné a celospoločenské aktivity. Redakčná rada *Bulletinu SAK* sa rozhodla cielene oslovovalať potenciálnych autorov, preto Vás prosím, spolupracujte s nami.

Spomenula som „mediálne zviditeľňovanie sa“ prostredníctvom *Bulletinu SAK*, chceme však spomenúť aj webovú stránku SAK. Takto pred rokom sme zverejnili jej novú podobu. Zmenili sme webhosting, dizajn, obsah, doplnili sme anglickú mutáciu. V roku 2011 sme dokončili finalizáciu vzhľadu, niektoré sekcie sú v anglickej mutácii, vytvorili sme archív bulletinu a postupne ho napĺňame staršími číslami. V roku 2012 nás čakajú ďalšie úlohy, plánujme prehodnotiť webhosting (pre stránku SAK a bulletin) z dôvodu zvýšeného obsahu archív, chceme analyzovať súčasný online prehliadač bulletinu a hľadať vhodné alternatívy na skvalitnenie prezerania bulletinu. Chcem preto podakovať Ing. Ondrejovi Látkovi, PhD. z Odbornej skupiny pre informatizáciu

---

---

a elektronizáciu a kolegyniam Mgr. Agnese Juhászovej a Ing. Alene Poláčikovej.

V roku 2011 Sekcia verejných knižníc pokračovala v projekte pod názvom Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov. Hlavným cieľom projektu bolo získať komplexný celoslovenský pohľad na čítateľskú a informačnú gramotnosť mládeže vo veku 13 – 19 rokov. Na základe výsledkov výskumu prispôsobiť, resp. inovať služby a aktivity verejných knižníc a tiež skladbu informačných zdrojov v jednotlivých regiónoch Slovenska tak, aby boli pre mladých ľudí príťažlivé a užitočné. Výskum realizovali regionálne knižnice s krajskou pôsobnosťou: Krajská knižnica Karola Kmetka v Nitre, Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave a Knižnica pre mládež mesta Košice. Len pre úplnosť uvediem, že v roku 2010 sa výskum uskutočnil v Prešovskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji. Výskum bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR. Výsledkom výskumu sú správy za každý kraj a záverečná porovnávacia štúdia, ktorá vyšla tlačou pod názvom *Čítanie mládeže v Slovenskej republike : interpretácia výsledkov výskumu* a jej autorkami sú Judita Kopáčiková, Ludmila Hrdináková, Anna Gašparovičová. Pre všetkých záujemcov je zverejnená na webovej stránke SAK a portáli Infolib. Osobitne chcem podakovať garantke celého výskumu PhDr. Judite Kopáčikovej.

„Knižnice pre všetkých“ – 13. ročník Týždňa slovenských knižníc v dňoch 26.3.-1.4.2012:

SR SAK opäťovne zverejnila výzvu na pozitívne zviditeľňovanie knižníc ako

kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí. Osobitnú podporu SAK majú tradičné celoslovenské aktivity, napr. 5. ročník detského čitateľského maratónu Čítajme si, ktorý organizuje Linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF; Dni detskej knihy – celoslovenské podujatie na podporu čítania; Deň ľudovej rozprávky – pokračovanie podujatia detských knihovníkov na počesť slovenského rozprávkara Pavla Dobinského; Čítame s Osmijankom. Pridáš sa aj Ty? – Vrcholným podujatím TSK bude podujatie na podporu čítania detí Noc s Andersenom dňa 30. marca 2012, ktoré koordinuje Spolok slovenských knihovníkov.

Sekcia verejných knižníc SAK intenzívne pracovala na možnosti zavedenia benchmarkingu na Slovensku. Výsledkom bolo pracovné stretnutie v Slovenskej národnej knižnici v Martine za účasti PhDr. Vítka Richtera, riaditeľa Knihovníckeho inštitútu Národnej knižnice ČR v Prahe. Predpokladám, že v dnešnej diskusii sa dozvieme viac dôležitých informácií.

SR SAK vyhlásila 8. ročník súťaže o cenu SAK za aktívnu činnosť knižnice SAKA-ČIK 2011.

Nominovaných bolo 5 knižníc:

1. Hornonitrianska knižnica v Prievidzi za cyklus podujatí Les ukrytý v knihe.
2. Považská knižnica v Považskej Bystrici za cyklus podujatí Harmónia súvislostí.
3. Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici za 5. ročník celoslovenského snemu Kráľ detských čitateľov.
4. Turčianska knižnica v Martine za projekt Hudba nám pomáha.

-
5. Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave za Knihovnícke odborné minimum.
- SR SAK na svojom zasadnutí dňa 6.3.2012 neverejným hlasovaním vybrała Verejnú knižnicu Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici za 5. ročník celoslovenského snemu Kráľ detských čitateľov. Len pre úplnosť uvediem, že za rok 2010 SR SAK udelila cenu za výnimočné knihovnícke podujatie Mestskej knižnici mesta Piešťany za 6. ročník festivalu rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok 2010 s podtitulom Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe.
- SR SAK vyhlásila aj pre rok 2012 výzvu na podporu podujatia / akcie Partnerstvo alebo spojme svoje sily. Prihlásených bolo 11 podujatí členských knižníc, z ktorých SR SAK dňa 6.3.2012 vybrała a rozhodla. Pre rok 2012 budú podporené podujatia týchto knižníc:
1. Staromestská knižnica v Bratislave. Kurz počítačovej gramotnosti Google pre seniorov.
  2. Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach. Odborný seminár Nebojme sa open source softvérov alebo ako propagovať knižnice kvalitne a lacno.
  3. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici. 12. ročník odborného seminára Fungovanie knižníc v zmenených ekonomickej podmienkach a špecifické požiadavky používateľov v období hospodárskej krízy.
  4. Záhorská knižnica v Senici. Čitateľská anketa Kniha Záhoria 2011.
  5. Novohradská knižnica v Lučenci. Celoslovenská literárna súťaž Literárny Lučec 2012.
  6. Mestská knižnica mesta Piešťany. 7. ročník literárno-dramatického festivalu Zázračný oriešok. Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe.
  7. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Celoslovenský odborný seminár a workshop Biblioterapia.
  8. Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite vo Zvolene. Odborný seminár 60. výročie založenia Slovenskej lesnickej a drevárskej knižnice pri TU vo Zvolene.
  9. Hornonitrianska knižnica v Prievidzi. Literárny workshop Čítanie ako literárny zážitok.
- Opäť pre úplnosť uvediem, že v roku 2011 boli podporené podujatia 5 verejných knižníc. Spomeniem úspešný Jarný maratón s knihou v Bratislave, odborný seminár Komunitná knižnica V. v Prešove, mediálne známy celoslovenský snem Kráľ detských čitateľov v Banskej Bystrici, ako aj Súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc 24. októbra pod gesciou Slovenskej pedagogickej knižnice, literárno-výtvarnú súťaž Hranice v Komárne, či odborný seminár pre knihovníkov pod názvom Motivačné aktivity s detským čítateľom v Košiciach.
- SR SAK pozorne monitoruje oblasť legislatívy. Výjadrovala svoje stanovisko k problematike Zákona o povinných deponátoch, na podnet Sekcie verejných knižníc priplomienkovala vládny dokument Osnova analýzy činnosti a efektívnosti verejnej správy spolu s návrhom príslušných opatrení. Na podnet viacerých členských knižníc oslovila Ministerstvo kultúry SR, ako aj Slovenskú národnú knižnicu v Martine s otázkou súvisiacou s autorským zákonom

(zverejňovanie zdigitalizovaných obálok a obsahov kníh). Žiaľ, napriek vynaloženej snahe túto problematiku nie je možné vyriešiť hromadne pre všetky knižnice, a to ani prostredníctvom mandátnej zmluvy každej knižnice pre SNK, pokial nedôjde k zmene autorského zákona.

Počas roka 2011 SR SAK vyjadrovala podporné stanovisko knižniciam alebo jednotlivcom, slovom všade tam, kde to bolo potrebné. Spomeniem podporné stanovisko pre vyjadrenie Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave k materiálu Analýza činnosti Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) vo vzťahu k zvýšeniu efektívnosti fungovania verejného sektora a zlepšeniu stavu verejných financií pre toto ministerstvo; podporné stanovisko pre Lekársku knižnicu Fakultnej nemocnice v Trenčíne, podporné stanovisko pre 3 špecializované akademické knižnice (Slovenská ekonomická knižnica v Bratislave, Slovenská polnohospodárska knižnica v Nitre a Slovenská lesnícka a drevárska knižnica vo Zvolene) vo veci špecifík rozpočtu pre MŠVVaŠ SR a pod.

SR SAK v roku 2011 zasadala na spoločnom pracovnom stretnutí s členmi výboru a predstavenstva Spolku slovenských knihovníkov (Kočovce, 17.-18.10.2011) k problematike ďalšieho smerovania slovenského knihovníctva. Boli prijaté spoľočné závery, tu sú:

1. Príprava celoslovenskej konferencie Knižnice 2012 v júni 2012. Vytvorenie pracovnej skupiny zo zástupcov SSK, SAK a SNK v Martine.
2. Príprava grantu pre Dotačný systém MK SR 2012 za účelom organizačného

zabezpečenia konferencie.

3. Príprava informácie pre knižnice SR, vrátane uverejnenia mandátnej zmluvy, ktorou knižnice môžu poveriť SNK v Martine rokovaním s nositeľmi práv o súhlase na zverejňovanie obálok a obsahov dokumentov v katalógoch.
4. Preveriť na MK SR, či Slovenská republika má zástupcu vo WIPO, s cieľom podporiť zámery IFLA v oblasti autorskoprávnej legislatívy pre oblasť knižničných služieb.
5. Dohoda SSK a SAK o iniciovaní aktualizácie zloženia Ústrednej knižničnej rady.
6. Odporučanie pre SNK, aby realizovala a vyhodnotila dvostrannú zmluvu so ZMOS.
7. Ukladá sa Sekcii verejných knižníc SAK a pracovnej skupine SSK pod vedením Mgr. Petra Klinca pripraviť návrh spoľočných tém k rokovaniu so ZMOS.
8. Osloví Odbor múzeí, galérií a knižníc Sekcie kultúrneho dedičstva MK SR vo veci udelenia ocenenia Knižnica roka pod záštitou MK SR, ktoré vyplýva z dohody medzi SNK a ZMOS.
9. Dohoda o organizácii Týždňa slovenských knižníc (TSK) v týždni zosúladenom s termínom konania Noci s Andersenom. Pri vyhlasovaní TSK sa bude uvádzáť, že SAK vyhlasuje TSK v spolupráci so SSK. Vyvrcholením TSK bude podujatie na podporu čítania Noc s Andersenom, ktoré koordinuje SSK. Úlohou SSK v roli partnera SAK pri príprave TSK bude aktívne zapájať krajské pobočky SSK a podieľať sa na zvyšovaní mediálnej propagácie TSK prostredníctvom podujatia Noc s An-

dersenom, prostredníctvom portálu InfoLib a zdieľaním svojich mediálnych partnerov pre účely TSK.

Dávam do povedomia predovšetkým organizáciu celoslovenskej konferencie Knižnice 2012, ktorá by mala byť odborným pracovným stretnutím. Jej prípravou sa začneme zaoberať ihneď po oznámení, či sme boli úspešní / neúspešní v grante Dotáčného systému MK SR v roku 2012. Konferencia je plánovaná na jún, preto sa obraciám na Vás všetkých, aby ste boli ústretoví pri tvorbe nosných príspevkov, ak sa na Vás obrátim. Konferenciu vnímame ako akúsi generálku pred knihovníckym kongresom, ktorý by sa mohol konáť v roku 2013.

V oblasti zahraničnej spolupráce SR SAK monitoruje aktivity zahraničných asociácií, spolkov a združení (EBLIDA, LIBER a pod.), o najvýznamnejších aktivitách informuje pracovná skupina pre zahraničnú spoluprácu prostredníctvom *Bulletinu SAK*. Z veľkého množstva aktivít spomienom korešpondenciu so zástupcami EBLIDA, týkajúcu sa žiadosti o poskytnutie národných štatistik súvisiacich s publikovaním a situáciou na trhu s elektronickými knihami v jednotlivých krajinách (elektronický dotazník) - tu ďakujem pekne za pomoc aj PhDr. Márii Kadnárovej zo Sekcie akademických knižníčkov -, ako aj ponuku jazykovej a technickej optimalizácie stránky SAK pre vyhľadávanie vyhľadávacími strojmi v jednotlivých jazykových prostrediach (Multilingual Search Engine Optimization Inc., USA).

Pracovná skupina taktiež priebežne zabezpečovala preklady obsahov jednotlivých čísel *Bulletinu SAK*, názvy článkov,

anotácie nosných článkov a klúčových slov do anglického jazyka. Členka pracovnej skupiny pre zahraničnú spoluprácu Mgr. Daniela Tóthová sa zúčastnila na medzinárodnom programe International Visitor Leadership Program v USA.

SR SAK aj v roku 2012 plánuje podporiť účasť zástupcov členských knižníčkov na medzinárodnej konferencii INFORUM 2012 v dňoch 22.-24.5.2012. SR SAK opäťovne prijala pozvanie SKIP ČR na spoločné Česko – slovenské stretnutie SKIP, SDRUK, SAK a SSK za účelom riešenia spoločných projektov a odborných problémov. Stretnutie sa z rôznych dôvodov neuskutočnilo v roku 2011, plánované je na máj 2012 v Prahe.

Sekcia akademických knižníčkov riešila v roku 2011 množstvo aktuálnych problémov, ktoré sa bytosne dotýkali akademických knižníčkov. Išlo predovšetkým o problematiku CREPČ, CRZP, EIZ a i. Usporiadali sa 3 odborné semináre s názvami Potrebujú AK benchmarking?, Centrálny register evidencie publikácej činnosti – nástroj pre hodnotenie výsledkov vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti, Elektronická komunikácia vo vede a akademické knižnice. Členky Sekcie akademických knižníčkov boli členkami pracovnej skupiny pre novelizáciu Smernice MŠ SR č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikácej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov, pracovná skupina sa stretla šesťkrát.

SR SAK prijala ponuku spoločnosti CEIBA SK na vzájomnú spoluprácu, podrobnosti spolupráce budú dohodnuté v najbližších dňoch.

Vážené kolegyne a kolegovia, vstúpili sme do jubilejného roka našej profesnej organizácie. Čakajú nás nielen všetky tie konkrétné aktivity, o ktorých som informovala a ktoré sú naplánované v pláne hlavných úloh SAK na rok 2012. SAK oslávi 3.9.2012 dvadsiate výročie svojho založenia. Ak každý z nás nájde čo len jeden dôvod, prečo je SAK dôležitým článkom v našom odbornom, profesijnom živote, bude to veľmi dobrý argument na oslavu. Volebné obdobie všetkých nás, členov SR SAK a KRK SAK skončí tento rok a v závere roka nás čakajú nové voľby.

Často si kladiem otázku, čo je pre nás knihovníkov – „funkcionárov“ najdôleži-

tejšie. Je to dôvera Vás všetkých v naše schopnosti, odbornosť, komunikatívnosť, argumentáciu, ochotu podstupovať riziko bez ohľadu na vlastné pracovné zaradenie a vyťaženie. Už niekoľko rokov sa nachádzame v období, kedy je situácia v slovenských knižniciach zložitá. Nie sú nám ľahostajné osudy knižníc, a preto opäť dávame do pozornosti dialóg. Chceme preto aj nadalej riešiť klúčové otázky slovenského knihovníctva v dialógu s MK SR, MŠVVaŠ SR, ako aj so SNK v Martine a SSK. Oveľa väčšiu pozornosť však musíme venovať propagácii a lobingu. A tu Vás všetkých pozývam na spoluprácu.

Ďakujem za pozornosť.

UZNESENIA Z VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SAK

Valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc

1. Berie na vedomie

- Správu o činnosti SAK od posledného valného zhromaždenia
- Nového člena asociácie: Hradné múzeum vo Fiľakove, Mestská knižnica Fiľakovo

2. Schvaľuje

- Správu o hospodárení SAK za rok 2011
- Správu kontrolnej a revíznej komisie SAK
- Plán činnosti a rozpočet SAK na rok 2012

- Výšku členských príspevkov na rok 2013:
  - › SNK Martin, UK Bratislava, CVTI SR – 150 €
  - › vedecké a akademické knižnice – 100 €
  - › verejné knižnice – 80 €
  - › špeciálne (lekárske, školské, poľnohospodárske) – 20 €
  - › verejné obecné – 15 €

Termín splatnosti členských príspevkov – do 30 dní od odoslania príslušnej faktúry.

3. Ukladá

Správnej rade SAK zaoberať sa návrhmi z diskusie.

(V Martine 7.3.2012)

PLÁN PRÁCE A AKTIVÍT SAK NA ROK 2012

1. ORGANIZAČNÉ ÚLOHY

1.1. Predpokladané zasadnutia SR SAK

Termín: 01/2012, 03/2012, 06/2012, 09/2012

Zodpovedný: predseda SAK

1.2. Valné zhromaždenie SAK

Termín a miesto: 03/2012, Slovenská národná knižnica v Martine

Zodpovedný: predseda SAK

1.3. Volebné valné zhromaždenie SAK

Termín: 11/2012

Zodpovedný: Správna rada SAK

1.4. Knižnice 2012. Celoslovenská konferencia

Termín: 11.-12.6.2012

Zodpovedný: Správna rada SAK

2. ODBORNÉ AKTIVITY

2.1. Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov na Slovensku. Odborný seminár

Termín a miesto: 7.3.2012, SNK v Martine

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.2. Týždeň slovenských knižníc – 13. ročník celoslovenského podujatia. Koordinácia a propagácia podujatí

Termín: 26.3.-1.4.2012

Zodpovedný: Správna rada SAK

2.3. Dni detskej knihy. Celoslovenské podujatie na podporu čítania

Termín a miesto: 12. apríl 2012, Podtatranská knižnica v Poprade

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.4. Deň ľudovej rozprávky. Celoslovenské podujatie na podporu čítania

Termín: 16.3.2012

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.5. Čítame s Osmijankom. Pridáš sa aj ty? Propagácia projektu vo verejných knižničach

Termín: 01 – 04/2012

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.6. Čítajme si. Čitatelský maratón v spolupráci s Linkou detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF

Termín: 05, 06/2012

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.7. Farebný svet – Coloriskere luma 2012. Výtvarná súťaž v spolupráci s OZ Romano Kher – Rómsky dom a Pro Futuro. Spolupráca pri propagácii projektu vo verejných knižničach

Termín: priebežne v roku 2012

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.8. Verejné knižnice a benchmarking. Odborný seminár

Termín a miesto: 19.4.2012, Slovenská národná knižnica v Martine

Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.9. Novelizácia smernice o bibliografickej registrácii. Celoslovenský seminár

Termín a miesto: 10/2012, CVTI SR v Bratislave

Zodpovedný: Sekcja akademických knižníc SAK a Odborná skupina pre legislatívu SAK

2.10. Používanie e-learningových nástrojov v informačnom vzdelávaní. Seminár akademických knižníc SR

Termín: 06/2012

Zodpovedný: Sekcja akademických knižníc SAK

2.11. Webová stránka SAK. Priebežná aktualizácia novej webovej stránky.

Digitalizácia starších ročníkov

Termín: priebežne

Zodpovedný: Odborná skupina pre informatizáciu a elektronizáciu SAK

3. LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ

3.1. Podieľať sa na príprave programového vyhlásenia vlády SR. Iniciovanie novely autorského zákona a ďalšej legislatívy, ktorá sa dotýka knižníc a knižnično-informačnej činnosti

Termín: podľa potreby

Zodpovedný: Odborná skupina pre legislatívu SAK

3.2. Aktívne sa podieľať na aktualizácii Smernice Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikáčnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov

Termín: podľa potreby

Zodpovedný: Odborná skupina pre legislatívu SAK

4. EDIČNÁ ČINNOSŤ A PROPAGÁCIA

4.1. Vydávanie *Bulletinu SAK*

Termín: štvrtročne

Zodpovedný: Redakčná rada *Bulletinu SAK*, Odborná skupina pre propagáciu a edičnú činnosť SAK, Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

4.2. Propagačné materiály o SAK v anglickom jazyku. Príprava, tlač, distribúcia

Termín: 09/2012

Zodpovedný: Odborná skupina pre propagáciu a edičnú činnosť SAK

5. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

5.1. Zabezpečenie účasti zástupcov SAK na podujatiach EBLIDA, ALA, ZDRUK, SKIP

Termín: priebežne

Zodpovedný: predseda SAK, Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.2. Zabezpečenie účasti členov SAK na medzinárodnej konferencii INFORUM 2012

Termín: 22.-24.5.2012, Praha

Zodpovedný: Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.3. LIBER, ALA, EBLIDA, ZDRUK, SKIP. Monitoring aktivít

Termín: priebežne

Zodpovedný: Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.4. Zabezpečovanie prekladov do Bulletinu SAK a anglickej verzie webovej stránky SAK

Termín: priebežne

Zodpovedný: Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.5. Česko-slovenský projekt spolupráce knihovníckych združení ČR a SR (SKIP, ZDRUK, SSK, SAK)

Termín: priebežne

Zodpovedný: predseda SAK, Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

(Plán práce a aktivít SAK na rok 2012 bol schválený členskými knižnicami na valnom zhromaždení SAK dňa 7.3.2012 v Martine)

ČLÁNKY / MAIN ARTICLES

VÝZNAMNÉ VÝROČIE MESTSKEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE (1900-2011) / ANNIVERSARY OF THE BRATISLAVA CITY LIBRARY (1900-2011)

Mgr. Eva Šulajová, Mestská knižnica v Bratislave

eva.sulajova@mestskakniznica.sk

Fotografia: Mgr. Helena Mlejová (1, 2, 3, 6) a archív Mestskej knižnice v Bratislave (4, 5, 7)

Abstract: Bratislava City Library opened its doors to the public on October 1, 1900. The paper offers a short story of the library and a survey of specialized departments: literature for children and youth dpt., music and fine art literature dpt., non-fiction and technical literature dpt., section for blind and sight-handicapped users, fiction and foreign language literature dpt., and an open-air summer reading room U červeného raka.

Keywords: city libraries;Bratislava City Library

Kľúčové slová: mestské knižnice; Mestská knižnica v Bratislave

---

Za účasti predstaviteľov bratislavského kultúrneho života meštanosta Tivadar Brolly otvoril 1. októbra 1900 Mestskú knižnicu slobodného kráľovského mesta na prízemí bývalej stavovskej snemovne, ktorá sa nachádzala v priestore dnešnej Univerzitnej knižnice v Bratislave. Počas

111 rokov sa knižnica pod rôznymi názvami (od roku 1961 platí názov Mestská knižnica v Bratislave) snažila rozvíjať služby pre Bratislavčanov, prehrávala boj o priestory, ale aj slávila malé – veľké víťazstvá. Jedným z nich bolo zachovanie existencie knižnice v roku 1914, keď mesto chcelo jej fondy

darovať novovzniknutej univerzitnej knižnici Alžbetínskej univerzity. Na jej obranu sa postavil mestský archívár Ján Nepomuk Batka, ktorý jej krátko po vzniku daroval svoje zbierky a nechcel dovoliť, aby sa presunuli do univerzitnej knižnice. Dnes je považovaný za patróna knižnice a pozostalosť zbierok po ňom tvorí súčasť jej knižničných fondov. Uložené sú v Úseku hudobnej a umenovednej literatúry a v Úseku krásnej a cudzozájazdnej literatúry.

Za 111 rokov existencie sa knižnica rozrástla o nové oddelenia – s viacerými z nich slávila prvenstvá nielen v Bratislave, ale aj na Slovensku (na všetky sa dobre spomína):

V roku 1945 zriadila prvé samostatné oddelenie pre prácu s deťmi od predškolského veku do 14 rokov v Bratislave. Deťom ho sprístupnila 28. októbra. Oddelenie funguje dodnes ako Úsek literatúry pre deti a mládež na Kapucínskej ul. č. 3 a spolu so 111-ročnou knižnicou si pripomína 66 rokov svojej existencie. Úsek je pracoviskom pre deti a ich rodičov, plní funkciu rodinej knižnice. Navštievujú ho deti zo škôl, mamičky s bábätkami, v jeho priestoroch džavocú hlasy detí z materských škôlok – rozprávky v knihách stále tvoria súčasť detstva väčšiny malých detí. Ročne ho navštívi vyše 20 000 návštěvníkov a z nich vyše 2300 sa zaregistrouje za čitateľa knižnice. Deti a mládež si vypožičajú takmer 35 000 kníh za rok. Najstaršie bratislavské pracovisko pre deti dnes poskytuje služby pre deti a mládež od predškolského veku do 19 rokov.

V roku 1964 vzniklo oddelenie hudobnej

literatúry, ktoré sa zaradilo k prvemu pracovisku tohto typu v sieti verejných knižníc na Slovensku. Postupným rastom, inštalovaním systému audiálnej techniky na individuálne i skupinové štúdium hudobných diel, bohatým fondom hudobnej literatúry a zvukových nahrávok a zriadením Galérie Artotéka začalo toto oddelenie slávnotne svoju činnosť za účasti zástupcov mesta a operného speváka Petra Dvorského 4. septembra 1991 v priestoroch na Kapucínskej ul. č. 1. S názvom Úsek hudobnej a umenovednej literatúry plní funkciu umenovedného centra knižnice a spolu so 111-ročnou knižnicou si pripomína 47 rokov svojej existencie. Ročne ho navštívi

Obr. 1. Úsek literatúry pre deti a mládež, Kapucínska 3

Obr. 2. Úsek hudobnej a umenovednej literatúry, Kapucínska 1

Obr. 3. Úsek odbornej literatúry s Oddelením pre nevidiacich a slabozrakých, Klariská 16

Obr. 4. Princezná Diana pri otvorení Oddelenia pre nevidiacich a slabozrakých, Klariská 16

Obr. 5. Budova Mestskej knižnice v Bratislave, Obchodná 2

vyše 11 000 návštěvníků a z nich vyše 700 sa zaregistrouje za čitateľa knižnice. Študenti a nielen umelecká verejnosť, ale všetci, ktorí majú záujem o hudobnú a hudobno-vednú literatúru či audiálne, audiovizuálne

a iné špeciálne dokumenty, si ročne vypožičajú okolo 20 000 dokumentov.

V roku 1966 sa zriadilo samostatné pracovisko – Stredisko politickej literatúry, neskôr Odbor marxizmu – leninizmu -, ktoré sa po roku 1989 pretransformovalo na Úsek odbornej literatúry, so zameraním už nie na politickú literatúru, ale na odbornú literatúru zo všetkých vedných odborov. Od roku 1979 sídli na Klariskej ul. č. 16 a spolu so 111-ročnou knižnicou si pripomína 45 rokov svojej existencie. Úsek ako špecializované pracovisko pre prácu s odbornou a populárno-náučnou literatúrou zo všetkých vedných odborov, s fážiskom na spoločenské vedy, navštievujú predošlým študenti vysokých škôl a odborná verejnosť. Ročne ho navštíví vyše 100 000 návštěvníků a z nich vyše 2300 sa zaregistrouje za čitateľa knižnice. Čitatelia si tu vypožičajú vyše 40 000 dokumentov za rok.

V roku 1991 sa zriadilo Oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých (špecializované pracovisko Úseku odbornej literatúry), ktoré bolo slávnostne otvorené 8. mája za účasti Diany, Jej kráľovskej výsosti princeznej z Walesu. Spolu so 111-ročnou knižnicou si oddelenie pripomína 20 rokov svojej existencie. Sídli na Klariskej ul. č. 16, prístup do jeho priestorov je výťahom priamo z dvora. Bezzplatné služby oddelenia využívajú nevidiaci a zrakovo znevýhodnení občania. Od roku 2011 začalo v oddelení fungovať Kino pre nevidiacich a slabozrakých. Kino premieta filmy s hlasovým komentárom, ktorý dokresľuje scény, odevy, predmety a ďalšie vizuálne prvky filmu, pričom je umiestňovaný do tichých pasáží filmu tak, aby nerušil originálne hlasy fil-

mu a tým dopĺňa to, čo nevidiaci a slabozrakí nemajú možnosť z bežných dialógov vo filme porozumieť. V oddelení sa ročne zaregistrouje za čitateľa okolo 150 občanov so zrakovým znevýhodnením. Čitatelia navštívia oddelenie takmer 2000 krát za rok a vypožičajú si okolo 15 000 titulov zvukových kníh.

Knižnica sa počas svojej existencie štyrikrát stáhovala. Najdlhšie, od 22. apríla 1950 do mája 1995, sídlila v budove na Obchodnej ul. č. 2. Ako sa rozrastala, získavala nové priestory nielen pre svoje novovznikajúce oddelenia. V priestoroch na Laurinskej ul. č. 5 Úsek krásnej a cudzojazyčnej literatúry (priamy potomok 111-ročnej knižnice) za účasti predstaviteľov mesta slávnostne začal svoju činnosť 13. marca 1996. Ročne ho navštíví vyše 46 000 návštevníkov a z nich vyše 3000 sa zaregistrouje za čitateľa knižnice. Čitatelia si tu vypožičajú vyše 130 000 dokumentov za rok.

Špecializovaným pracoviskom Úseku krásnej a cudzojazyčnej literatúry sa stala aj časť veľkej priekopy pod Michalským mostom. V roku 1961 bola upravená na letnú čítareň, ktorá dnes nesie názov Letná čítareň U červeného raka. Návštevníci ju poznajú ako miesto konania podujatí Kultúrneho leta, miesto stretnutí so spisovateľmi, príjemných literárnych alebo hudobných a koncertných večerov. Otvorená býva počas roka od mája do augusta a jej priestory navštíví počas tohto obdobia okolo 7000 návštevníkov za účelom čítania a oddychu v príjemnom prostredí a minimálne ďalších 3000 zavítá na podujatia s bezplatným vstupom. Od roku

2012 knižnica pripravuje rozšírenie služieb v podobe prístupu na internet pomocou WiFi pripojenia, ktoré vyjde v ústrety nie len domácim, ale aj zahraničným návštevníkom. Tak, ako keď mladí ľudia pred párom objavili letnú čítareň ako netradičné prostredie na uzavorenie manželstva, r. 2011 v nej spečatili spoločný život tri mladé páry. Nám nezostáva nič iné, len im pôriať veľa šťastia.

Hlavné oslavy dlhotrvajúcej činnosti knižnice sa uskutočnili v roku 2010, no nedalo nám nespomenúť si na tri šťastné jednotky a preto sme 111 rokom knižnice venovali viaceré aktivít. V lete 2011 knižnica po-

Obr. 6. Úsek krásnej a cudzojazyčnej literatúry, Laurinská 5

Obr. 7. Letná čítareň U červeného raka, Michalská 26

núkla verejnosti novinku – letné čítanie na kúpaliskách. V spolupráci so Správou telovýchovných a rekreačných zariadení mesta Bratislavu na kúpaliskách Delfín, Rosnička, v areáli Zlaté piesky sme dovolenkujúcim poskytli občerstvenie v podobe čítania časopisov a kníh pod horúcimi lúčmi slnka, pokiaľ práve svietilo, lebo leto patrilo k tým daždivejším, ale napriek tomu sa projekt stretol so záujmom domáčich i zahraničných návštevníkov. Kultúrne leto 2011 v letnej čítarne U červeného raka bolo živé, vypĺňalo priestor nielen pod Michalským mostom, ale hudba kapiel sa počas Bluesových pondelkov či Folkových štvrtkov niesla dodaleka a pri pomínať okolo idúcim, že je čas letných uvoľnených dní. Návštevnosť bola veľmi dobrá, veď podujatia boli prístupné všetkým – zadarmo.

Na jeseň knižnica pripomienula jubileum verejnosti skromnou správou v *Bratislavských novinách* zo dňa 20. októbra 2011 a vo svojich interiéroch sa zamerala na zrealizovanie akcií, ktoré mu boli venované. Vyhodnotila počas roka prebiehajúci Prieskum čitateľských záujmov a spokojnosti s výpožičnými službami 2011, aby zistila, čo sa návštevníkom páči a nepáči na jej službách, aké sú ich čitateľské záujmy, čo od knižnice očakávajú. Odpovedí bolo neúrekom, ľudia s knižnicou radi komunikujú, dávajú najavo spokojnosť aj jej opak – tak to má byť. Sme tu pre ľudí a tí, ako sa potvrdilo, aj v 21. storočí knižnicu potrebujú, navštevujú a inšpirujú do ďalších rokov existencie. Okrem prieskumu sme sa sústredili na prezentáciu výstavy 90 rokov časopisu *Krásy Slovenska*, čo je najstarší kontinuálne vychádzajúci

časopis na Slovensku venujúci sa prírode, ľuďom, turistike, pamiatkam, jaskyniam a tradíciam – ako vidieť, kvalita pretrváva. Tí, ktorí sa na výstavu prišli pozrieť, mali možnosť zapojiť sa do súťaže o predplatné tohto hodnotného časopisu na rok 2012. Pre odbornú verejnosť sme pripravili prednášku na tému TRH-ovania v knižniciach, ako robíť a čo nepokaziť v marketingovej kultúre knižníčikov. Len tých peňaží keby bolo viac. Ešte šťastie, že v knižniciach poväčšine pracujú ľudia, ktorí aj zadarmo poslúžia, lebo to robia z presvedčenia a z lásky k svojmu povolaniu, aj keď slovo láska sa v súvislosti s povolaním či prácou už nezvykne spájať. Okrem toho sme pripravili Počítačovú školu pre seniorov 2011, ktorú mesto ochotne zaradilo do mestského Seniorfestu 2011. Škola bola naplnená do prasknutia, jeden týždeň sme museli pridať aj novýše – možno aj preto, že bola zadarmo. Seniori výrazne prejavovali vďačnosť. A pocitu, že sme pre nich urobili niečo užitočné, potrebné, čo im môže v živote pomôcť, sa vyrovná len máločko. Práve tadiaľ vedie naša cesta v budúcich rokoch – pre ľudí a s ľuďmi ...

Použitá literatúra

Mestská knižnica v Bratislave 1900 – 2000: propagančný materiál k 100-ročnici MSK/ Zodp. red. Ivica Jurášová. Bratislava: Mestská knižnica v Bratislave, 2000. - Nestr.

---

55 ROKOV SLOVENSKEJ PEDAGOGICKEJ KNIŽNICE (1956-2011) / THE 55th ANNIVERSARY OF THE SLOVAK PEDAGOGIC LIBRARY (1956-2011)

---

*PhDr. Vladimír Grigar, Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave
vladimir.grigar@spgk.sk*

Abstract: *Slovak Pedagogic Library is a specialised research library with national competencies, focusing on the area of education and training. Specialized library collection also includes rare historical books. The library offers various library and information services as well as cultural and educational activities. It functions as a methodological centre for the school and university libraries in the Slovak Republic. The paper presents history of the library, its organisation chart and activities.*

Keywords: *specialised research libraries; Slovak Pedagogic Library in Bratislava*

Kľúčové slová: *špecializované vedecké knižnice; Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave*

Slovenská pedagogická knižnica v roku 2011 zavŕšila 55 rokov činnosti. Svoje jubileum pripomohla slávnostným seminárom, ktorý sa konal 7. decembra 2011 za účasti zástupcov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva kultúry SR, profesijných združení a zástupcov najvýznamnejších knižníci. K výročiu bol vydaný zborník, ktorý nadväzuje na zborník vydaný k 40. výročiu knižnice a mapuje najmä posledných veľmi dynamických 15 rokov knižnice.

Akou cestou prešla Slovenská pedagogická knižnica (SPK) za 55 rokov od svojho vzniku? S čím všetkým sa muselo bojiť jej vedenie a jej pracovníci? Obzrime sa na túto dlhú, ale nie vždy ľahkú a priamočiaru cestu.

História SPK

Začiatky SPK môžeme nájsť v ústavnej knižnici Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ), ktorý vznikol v roku 1947. Keďže ústav bol prvým vedeckovýskumným

pracoviskom pre oblasť školstva a pedagogiky na Slovensku, začala knižnica sústreďovať dokumenty z oblasti pedagogiky a z príbuzných vedných odborov. Podľa organizačného poriadku ŠPÚ z roku 1949 plnila funkciu ústrednej pedagogickej knižnice na Slovensku. V roku 1956 sa knižnica organizačne vyčlenila z ŠPÚ a bola zriadená ako Slovenská pedagogická knižnica so sídlom v Bratislave. Podľa organizačného štatútu SPK sa stala ústrednou vedeckou knižnicou pre štúdium pedagogiky a jej pomocných vied, strediskom pre vydávanie odporúčajúcich bibliografií a poskytovanie bibliografických informácií v odbore svojej špecializácie, metodickým strediskom pre žiacke, učiteľské a ostatné pedagogické knižnice. Tieto funkcie plní dodnes. V roku 1978 bola SPK zlúčená s Ústavom školských informácií pod spoločným názvom Slovenská pedagogická knižnica a Ústav školských informácií, po roku 1989 Ústav informácií a prognóz školstva, mlá-

deže a telovýchovy a neskôr Ústav informácií a prognóz školstva Bratislava. SPK sa stala len jedným z viacerých odborných útvarov ústavu. Od knižnice sa odčlenilo Múzeum školstva a pedagogiky. Znížil sa počet odborných pracovníkov, utlmovali sa kultúrno-spoločenské aktivity organizované pre odbornú verejnosť a neriešili sa knižničné priority a problémy, najmä priestory a elektronizácia. V roku 2001 nastala zmena, lebo Ministerstvo školstva SR zriadilo k 1. júlu 2001 Slovenskú pedagogickú knižnicu ako právnickú osobu – samostatnú rozpočtovú organizáciu. Najväčšiu zásluhu na opäťovnom získaní právnej subjektivity knižnice mala riaditeľka PhDr. Helena Pangrácová, za čo sa jej chcem aj touto cestou podakovať. Pre SPK nastalo obdobie rozmachu. Po roku 2001 v knižnici dochádza k nebývalému rozvoju odborných činností. Môžeme hovoriť o jej revitalizácii v plnom rozsahu. V priebehu niekoľkých rokov sa vyriešili všetky hlavné problémy knižnice: priestory, elektronizácia, vybavenie verejných a kancelárskych priestorov.

Prvým sídlom knižnice bola budova na Šoltésovej ulici, od roku 1959 zrekonštruovaná budova Klarisea, od roku 1997 priestory na Starých Gruntoch a od roku 1998 prístavba základnej školy na Hálovej ulici č. 16 v Bratislave – Petržalke. Od roku 2003 má SPK vlastnú budovu – budovu bývalej materskej školy na Hálovej č. 6 v Petržalke, ktorá bola postupne zrekonštruovaná pre knižničné potreby.

Prvou riaditeľkou SPK bola v rokoch 1951-1964 Irena Blühová. Ďalej knižnicu postupne viedli títo riaditelia:

PhDr. Ján Lehký v rokoch 1964-1974,

PhDr. Vít Rak v rokoch 1974-1984,
PhDr. Margita Krejčová-Semanová, CSc.
v rokoch 1984-1990,
PhDr. Elena Ružeková v rokoch 1990-
1992,
PhDr. Dagmar Vrablicová v rokoch 1992-
1995,
Mgr. Sidónia Chudá v rokoch 1995-1996,
PhDr. Helena Pangrácová v rokoch 1996-
2007,
PhDr. Vladimír Grigar, od roku 2007.

Slovenská pedagogická knižnica je špecializovanou vedeckou knižnicou s celoštátnou pôsobnosťou so zameraním na oblasť výchovy, vzdelávania, školstva a príbuzných vedných odborov. Svojou činnosťou zabezpečuje slobodný prístup k informáciám šíreným na všetkých druhoch nosičov, napomáha uspokojovanie kultúrnych, informačných, vedeckovýskumných a vzdelávacích potrieb, podporuje celoživotné vzdelávanie a duchovný rozvoj. Plnila a plní funkciu metodického centra knižnično-informačného systému rezortu školstva.

Hlavné činnosti knižnice v oblasti výchovy, vzdelávania a školstva

- získavanie, odborné spracovávanie, uchovávanie, ochraňovanie a sprístupňovanie slovenských a zahraničných vedeckých a odborných knižničných dokumentov
- budovanie, spracovávanie, ochraňovanie a sprístupňovanie fondu historických tlačí, rukopisov a výročných školských správ
- poskytovanie základných a špeciálnych knižnično-informačných služieb
- získavanie, spracovávanie a sprístupňo-

-
- vane vedeckých a odborných bibliografických a faktografických informácií zo slovenských periodických publikácií
- sprístupňovanie bibliografických a faktografických informácií z externých databáz slovenskej i zahraničnej proveniencie
  - koordinovanie bibliografickej činnosti v rezortnom knižnično-informačnom systéme Slovenskej republiky
  - vytváranie predpokladov pre integráciu knižníc pôsobiacich v rezorte školstva do systému knihovníctva Európskej únie a do medzinárodných knižničných a informačných systémov
  - vykonávanie metodickej a koordinačnej činnosti pre rezortný knižnično-informačný systém Slovenskej republiky.

Organizačná štruktúra

Organizačnú štruktúru SPK tvoria nasledujúce oddelenia a úseky:

- úsek riaditeľa
- úsek metodiky a rozvoja knižničného systému
- oddelenie knižničných a informačných služieb
- oddelenie knižničných fondov
- úsek ekonomiky a prevádzky.

V súčasnosti má SPK 19 systemizovaných pracovných miest. Niektoré pracovné úlohy a činnosti sa vykonávajú dohodami.

Oddelenie knižničných fondov

Systematicky buduje knižničný fond, ktorý má vyše 305 000 knižničných jednotiek. Knižnica využíva tri základné akvizičné zdroje: nákup, dary, výmenu. Najväčšiu časť fondu tvoria knihy, ale aj časopisy a elektronické dokumenty, ktoré sa spracovávajú v knižnično-informač-

nom systéme Virtua a tým sa knižnica aktívne podieľa na budovaní súborného katalógu slovenských knižníc. Oddelenie spracováva vybrané pedagogické časopisy pre celoslovenskú bázu KIS3G, zabezpečuje koordináciu bibliografickej činnosti za oblasť pedagogiky v Slovenskej republike, podieľa sa na tvorbe vecných autorít vytváraním návrhov nových vecných autorít za oblasť pedagogiky, spoločne s oddelením knižnično-informačných služieb zabezpečuje ochranu knižničného fondu, buduje, spracováva, ochraňuje a sprístupňuje fond historických tlačí a rukopisov, spolupracuje s časopisom *Naša škola* uverejňovaním krátkych anotácií o novinkách v oblasti pedagogiky v rubrike *Slovenská pedagogická knižnica odporúča*. Oddelenie sa podieľa na revízii a výraďovaní neprofilových a duplicitných dokumentov, čím sa získava miesto pre nový knižničný fond. V oddelení knižničných fondov pracuje šesť pracovníkov. Vedúca oddelenia Mgr. Katarína Kurillová je zároveň aj námestníčkou riaditeľa knižnice.

Historický fond Slovenskej pedagogickej knižnice

V knižnici sa nachádza historický fond vydaný od 16. storočia až po začiatok 20. storočia a fond výročných školských správ, ktoré pochádzajú väčšinou z druhej polovice 19. storočia a prvej polovice 20. storočia. Historický fond obsahuje vyše päťtisíc knižničných jednotiek a má samostatný katalóg. Obsahovo aj typograficky zaujímavý vzácný fond je sprístupnený v študovni historických tlačí, ktorá bola zriadená v roku 2003 v nových priestoroch knižnice. Zo 16. storočia má knižnica 35 titulov, ktoré

boli v roku 2002 vyhlásené Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (MK SR) za historický knižničný fond. Zo 17. storočia vlastní knižnica 189 titulov, ktoré boli v roku 2009 MK SR vyhlásené za historický knižničný fond. Z 18. storočia vlastní viac ako tisíc knižných dokumentov. Najviac kníh historického fondu pochádza z 19. storočia. Najstaršou knihou v historickom čase SPK je dielo *Commentarii linguae graecae ...*, ktorého autorom je Gulielmus Budaeus a ktoré bolo vytlačené roku 1530 v Bazileji. Vo fonde sa nachádzajú aj staršie vydania diela Jana Amosa Komenského.

Od roku 2005 sa v študovni pravidelne dvakrát do roka organizujú tematické výstavy z historického fondu. Doteraz ich knižnica pripravila a sprístupnila používateľom dvanásť. Prvá sa konala v marci 2005 pod názvom Šlabikáre a čítanky našich predkov. Následne sa uskutočnili tieto výstavy:

Bratislavské tlačiarne v 17. a 18. storočí (27.3.-28.4.2006)

Kniha v 16. storočí (jún 2006)

Slovaciká z 18. a 19. storočia (2 výstavy, 2007)

Knihy zo 17. storočia vo fonde SPK (10.3.-30.4.2008)

Zbierka učebníc pre slovenské školy do roku 1919 (1.9.-30.11.2008)

Publikácie trnavských tlačiarí zo 17. a 18. storočia (2.3.-30.4.2009)

Prírodovedné knihy zo 16. až 18. storočia (1.9.-30.11.2009)

Mapy a geografické diela od 17. storočia až do prvej polovice 19. storočia (15.3.-15.5.2010)

Knižná produkcia tlačiarí na Slovensku

v 18. a 19. storočí (13.9.-15.11.2010)
Literatúra pre deti a mládež v 18. a 19. storočí (1.3.-15.6.2011).

Výstavy si pozrelo veľa odborníkov, ale aj ďalších záujemcov a mnohé exkurzie študentov. Historický fond SPK bol propagovaný aj formou prednášok a odborných článkov. V druhej polovici roku 2011 začala Mgr. Katarína Bokrosová, odborná pracovníčka pre historický fond, s digitalizáciou vybraných knižničných historických dokumentov. Zatiaľ je zdigitalizovaných 15 knižničných jednotiek.

Knižnično-informačné služby

Knižnično-informačné služby sú v každej knižnici vstupnou bránou a zrkadlom. Za posledné roky sa značne rozšírili aj vďaka vedúcej oddelenia knižničných a informačných služieb Mgr. Janette Gulčíkovej. Knižnica poskytuje svojim klientom klasické

- výpožičné služby (prezenčné, absenčné, medziknižničné)
- konzultačné služby o fonde knižnice a jej službách (ústne, písomné, telefonické, faxom, e-mailom)
- referenčné služby o fondonoch a službách iných knižníck
- rešeršné služby z interných a externých informačných zdrojov
- návštěvníci knižnice môžu využiť interné zdroje informácií ako Slovenskú národnú bibliografiu a Českú národnú bibliografiu
- kopírovacie a skenovacie služby
- Current Contents Service
- bibliograficko-informačné služby
- elektronické služby (služba SUBITO – expresné dodávanie kópií článkov zo zahraničných časopisov, zabezpečova-

-
- nie vstupov do plnotextových externých báz dát: EBSCO, SPRINGER, SCOPUS, SCIENCE DIRECT prostredníctvom elektronickej knižnice časopisov – EZB
  - knižnica umožňuje prístup na internet, sprístupňuje osobný počítač na písanie textových dokumentov
  - poskytuje služby pre nevidiacich a zrakovovo postihnutých
  - informačnú výchovu používateľov.

V roku 2008 bola rozšírená interaktivita v poskytovaní konzultačných služieb, referenčných služieb a informačnej výchovy prostredníctvom služieb Spýtajte sa knižnice, ICQ a SKYPE.

Vybudovaním počítačovej siete a výmenou niektorých starších počítačov za nové sa skvalitnili služby knižnice. Pozitívny vplyv malo i rozšírenie výpožičných hodín v stredu do 19,00 hod. a nepretržité poskytovanie služieb aj v priebehu letných mesiacov.

Knižnica sa zapojila v roku 2005 do projektu KIS3G a stala sa súčasťou elektronického systému knižníc SR. Vytvorili sa vhodné podmienky na skvalitnenie služieb používateľom a odbornej činnosti v knižnici. Systém Virtua sa implementoval v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Knižnica sa modernizovala do budovaním po technologickej stránke, implementoval sa čiarový a bezpečnostný kód, zamestnanci prešli potrebnými školeniami.

Metodické centrum pre školské knižnice

Metodickú činnosť SPK, ako bolo napísané už v „histórii SPK“, stanovil štatút

knižnice z roku 1956. Zo začiatku mala metodická činnosť neujasnenú náplň a poslanie. Jej prvoradou povinnosťou boli len návštevy a prieskumy vo vybraných školských knižničach. Pozitívna zmena nastala v sestdesiatych rokoch, kedy bolo vytvorené samostatné metodické oddelenie, ktoré na celoslovenskej úrovni poskytovalo metodickú pomoc školským knižniciam až do roku 1993. Následne metodickú činnosť vykonával zamestnanec len na polovičný úvazok. K priaznivej zmene došlo v roku 1996, kedy sa vytvorilo jedno pracovné miesto s funkciou metodika pre školské knižnice na plný úvazok. Od roku 1996 do roku 2005 došlo opäť k oživeniu metodickej činnosti. Slovenská národná knižnica vydala v roku 2006 *Príručku pre knihovníka malej knižnice*, kde boli publikované základné informácie o školskej knižnici ako knižnično-informačnom centre modernej školy; bol vypracovaný *Model školskej knižnice* na základe medzinárodných odporúčaní a platných legislatívnych noriem na Slovensku, ktorý schválilo Ministerstvo školstva SR v roku 2004 ako metodický materiál; bol vytvorený samostatný link pre školské knižnice na webovej stránke SPK.

V roku 2006 bola schválená Smernica Ministerstva školstva SR č. 8/2006 o činnosti školských knižníc, ktorá nielen upravila podrobnosti o zriaďovaní, zlučovaní, zrušovaní, činnosti a prevádzke školských knižníc, ale aj poverila SPK metodickým riadením školských knižníc v oblasti tvorby metodických materiálov a odborného poradenstva.

Metodické centrum pre školské knižnice

(MCpŠK) patrí v súčasnosti medzi „výkladné skrine“ našej knižnice. Vypracovalo viaceru metodických usmernení a materiálov pre školské knižnice na Slovensku – ide napr. o štatút školskej knižnice, knižničný a výpožičný poriadok, koncepciu vybavenia školských knižníc, typové projekty školských knižníc, katalóg odporúčaného knižničného fondu pre základné a stredné školy, adresár regionálnych knižníc poskytujúcich odborné poradenstvo pre školské knižnice, automatizované knižnično-informačné systémy, metodické usmernenie k povinnej evidencii školskej knižnice v Zozname knižníc Slovenskej republiky, vedenom Ministerstvom kultúry SR, metodické usmernenie k zlúčeniu typu učiteľskej knižnice a typu žiackej knižnice do jednej školskej knižnice, metodické usmernenie k obsahu Výkazu o školskej a akademickej knižnici. Metodička pre školské knižnice Mgr. Rozália Cenigová v roku 2008 napísala odbornú publikáciu *Príručka pre školského knihovníka*, kde je všetko podstatné, čo by mali vedieť riadiťa škôl a školskí knihovníci o školskej knižnici.

Na webovej stránke knižnice sa priebežne aktualizujú informácie a dokumenty v časti Školské knižnice. MCpŠK v mesačných intervaloch aktualizuje Adresár školských knižníc v Slovenskej republike. Knižnica spolupracuje s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR pri príprave, administrácii a hodnotení rozvojového projektu Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc. Za roky 2006-2009 bolo podporených 552 školských knižníc sumou 1 759 277 €. V roku 2010 nebola vyhlásená

výzva tohto rozvojového projektu, ale MCpŠK realizovalo dotazníkový prieskum v 552 školských knižniciach, ktoré boli finančne podporené v rámci uvedeného rozvojového projektu. Od roku 2005 MCpŠK každoročne realizuje a vyhodnocuje Súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc. (Pozn. redakcie: o súťaži uverejňujeme v tomto číle nášho bulletingu samostatný príspevok.) Jej cieľom je zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici, k čítaniu, poznávaniu nového. Osobnú záštitu nad súťažou každý rok preberá minister školstva. Za uvedené obdobie bolo podporených 47 víťazných školských knižníc sumou 23 803,96 € z celkového počtu 1553 súťažiacich školských knižníc.

Pravidelne od roku 2006 organizuje MCpŠK odborné semináre na tému elektronizácia školských knižníc – prezentácie knižnično-informačných systémov vhodných pre školské knižnice. Od roku 2007 každoročne organizuje pre školských knihovníkov a pre pedagogickú a knihovnícku verejnosť medzinárodnú konferenciu Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl. Osobnú záštitu nad konferenciou každoročne preberá minister školstva. Od roku 2009 realizuje česko-slovenský projekt Záložka do knihy spojuje školy. Cieľom projektu je v mesiaci október nadviazať kontakty medzi českými a slovenskými základnými a strednými školami a podporiť čítanie prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci mohli vyrobiť ľubovoľnou technikou. Veľkú aktivitu vyvíja MCpŠK v prednáškovej

činnosti, keď na slovenských a českých konferenciách a seminároch bolo odprednásaných 13 prednášok. Od roku 2007 bolo publikovaných v slovenských a českých odborných knihovníckych a pedagogických časopisoch a zborníkoch 40 príspevkov. Rozsiahla je taktiež aj edičná činnosť MCPŠK. Centrum zostavuje a publikuje elektronické zborníky z jednotlivých ročníkov medzinárodnej konferencie Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl. Bola vydaná už spomínaná *Príručka školského knihovníka* v náklade 500 výtlačkov. Mimoriadne užitočná pre SPK i pre školské knižnice je propagačná činnosť MCPŠK pre masmédiá, ako STV, SRo, TASR, regionálne televízie, pre printové médiá SME, Knižnica, Knižná revue, Učiteľské noviny, ITLib: informačné technológie a knižnice, Čtenář. MCPŠK poskytuje odborné konzultácie pre školských knihovníkov pri riešení odborných problémov. Napríklad len v rokoch 2009-2010 bolo poskytnutých 2470 konzultácií vo forme elektronickej pošty, 509 telefonických a 28 osobných konzultácií. – Činnosť MCPŠK je mimoriadne bohatá a užitočná. Aj jeho zásluhou sa siet školských knižníc dostala na vyššiu úroveň.

Metodické centrum pre akademické knižnice

V roku 1980 bolo z Univerzitnej knižnice v Bratislave delimitované do SPK metodické usmerňovanie vysokoškolských knižník - študijných a informačných stredísk na vysokých školách na Slovensku. Metodická činnosť sa zamerala na usmerňovanie knižnično-informačných procesov a zavádzanie mechanizácie a automatizácie

odborných činností. Podľa Ústavu informácií a prognóz školstva z roku 1996 SPK riešila vedeckovýskumné úlohy v oblasti práce školských a akademických knižníc (AK), zabezpečovala mimoškolské vzdelávanie pracovníkov týchto knižnínic a vykonávala metodickú a poradenskú činnosť pre ich siet. V roku 1999 vypracovala SPK v spolupráci so Slovenskou asociáciou knižníc (SAK) Analýzu súčasného stavu akademických knižníc Slovenskej republiky, ktorá sa stala východiskom pre stanovenie hlavných okruhov metodickej činnosti na úseku akademických knižníc. Výsledky analýzy sa premietli do hlavných cieľov metodiky AK v období rokov 2000-2006. V roku 2003 vznikol aj na základe iniciatívy SAK a SPK samostatný projektový program pre AK v rámci grantových programov ministerstva školstva Rozšírenie používania informačných technológií v akademických knižničiach.

Do roku 2008 sa metodická činnosť uskutočňovala pracovníkmi SPK. Od januára 2009 metodickú činnosť pre AK vykonávajú externe PhDr. Daniela Džuganová a PhDr. Mária Kadnárová, čo sa prejavilo v jej zintenzívnení. Metodická činnosť pre AK je v súčasnosti zameraná na nasledujúce oblasti:

- legislativa
- štatistika akademických knižníc
- tvorba metodických usmernení
- informačné vzdelávanie používateľov akademických knižníc
- spolupráca so sekciou akademických knižníc SAK
- centrálne registre MŠ SR: CREPČ a CRZP
- edičná činnosť.

Činnosť AK sa riadi niekoľkými

legislatívnymi dokumentmi: Zákonom č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách, Smernicou č. 13/2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov, Smernicou č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov, Metodickým usmernením MŠ SR č. 14/2009-R o náležitostach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní.

Metodické centrum pre akademické knižnice:

- sleduje a pripomienkuje nové legislatívne opatrenia, ktorých obsah sa dotýka činnosti a existencie AK
- zabezpečuje koordináciu štatistického výkazníctva AK a pravidelne analyzuje ich činnosť na základe štatistických výkazov. Sumárne ročné výkazy mapujúce stav AK podľa rokov sú pravidelne zverejňované na webovej stránke SPK
- na základe podnetov z diskusnej skupiny AK, individuálnych metodických konzultácií a vyžiadaných metodických návštev iniciovalo vytvorenie metodických usmernení, ktoré sa týkali základných dokumentov, povinnosti a činnosti AK (vzorový statút AK, ohlasovacia povinnosť AK voči MK SR, oceňovanie knižných darov v AK a ī.).

V roku 2006 SPK realizovala elektronický informačný prieskum v prostredí diskusnej skupiny AK, ktorého čiastkové výsledky boli prezentované na seminári AK v máji 2006 v Žiline. A následne v novembri 2006 sa v knižnici konal prvý samostatný seminár venovaný problematike infor-

mačného vzdelávania AK, na ktorom AK prezentovali vlastné vzdelávacie aktivity. Z iniciatívy prezentovanej na seminári AK sa uskutočnili dva celoštátne prieskumy informačnej gramotnosti na slovenských vysokých školách v rokoch 2007 a 2009. Slovenská asociácia knižníc sa rozhodla doplniť výsledky oboch prieskumov (IG-PAK1 a IGPAK2) o názory AK. Napokon v roku 2010 bol realizovaný prieskum, ktorý mal zistiť, čo sa od roku 2006 v prostredí AK zmenilo.

Metodické centrum v spolupráci so sekciou akademických knižníc SAK pripravuje každoročne dvakrát do roka odborné semináre pre AK. V rámci edičnej činnosti každoročne aktualizuje a vydáva *Adresár akademických knižníc*, ktorý je v elektronickej verzii prístupný aj na portáli Infolib. Vydáva metodicko-inštruktívne materiály. Publikuje články v domácich odborných periodikách a zborníkoch (*Bulletin SAK*, *Knižnica*, *ItLib*, zborníky zo seminárov INFOS) a podielalo sa na tvorbe a vydani publikácie *Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl – analytická štúdia : výsledky prieskumov akademických knižníc a návrh koncepcie vzdelávania*, kde sú výsledky všetkých spomínaných prieskumov spolu s návrhom koncepcie vzdelávania.

Kultúrna a vzdelávacia činnosť

V priestoroch Klarisea neboli dobré podmienky na jej vykonávanie. Ale napriek tomu knižnica realizovala veľa zaujímavých akcií. V prvých desaťročiach to boli najmä výstavy, napríklad: výstava medzinárodnej a holandskej vedeckej

a technickej literatúry (1960), L. N. Tolstoj (1961), Slovenské gymnáziá matičného obdobia (1962), Súčasná maďarská grafika (1963), Najlepšia československá známka v roku 1964 (1964), Výstava ilustrátorov poľskej literatúry pre deti a mládež (1966), Súčasná pedagogická literatúra USA (1969), Z histórie svetových festivalov mládeže (1973), výstava výtvarníkov E. Kováčevičovej a G. Fudalu s názvom Typography, graphic, design, 1996), výstava prác hendikepovaných tvorcov ZMPM '96 (1996), výstava prác známeho konceptualistu Christiana Boltanského (1996).

Nové priestory knižnice na Hálovej ul. č. 6 poskytli pre kultúrnu a vzdelávaciu činnosť lepšie podmienky. Knižnica získala vhodný priestor na organizovanie prednášok, seminárov, školení, odborných prezentácií (seminárna miestnosť), priestor na výstavy a kultúrne podujatia (vstupná hala, atrium). Z najvýznamnejších podujatí možno uviest:

- odborný seminár Slovenská pedagogická knižnica a jej úlohy v procese transformácie výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike 27.3.2000, ktorého sa zúčastnil minister školstva Milan Ftáčnik
- slávnostné otvorenie novej budovy SPK na Hálovej ul. 6 v Bratislave – Petržalke, 14.3.2005
- výstavy: Revitalizácia vnútrobloku Hálova ulica : víťazné návrhy študentskej súťaže Fakulty architektúry STU v Bratislave; Čítanky a šlabikáre našich predkov; výstava fotografií Eriky Fajnorovej Slováci v Srbsku – Padina; výstava slov. amatérskych fotografov Borisa Mattoša, Miroslava Mojžiša, Jána Pašku, Ivany Raslavskej, Zuzany Sládkovej a Branislava Žúdela India 2006 našimi očami
- besedy: napríklad so slov. spisovateľom z Padiny Michalom Babinkom
- slávnostné otvorenie študovne ruskej literatúry
- odborné semináre pre pracovníkov školských a akademických knižníc – prezentácie automatizovaných knižnično-informačných systémov, psychologické aspekty práce s používateľmi a ī.
- prezentácie pre používateľov, napr. ponuky databáz spoločnosti Albertina icome Bratislava; ponuky štúdia v zahraničí pre stredoškolákov a ī.
- vrcholným podujatím a zároveň aj akýmsi morálnym ohodnotením knižnice bola oficiálna spomienka na 11. september 2001 pri príležitosti 5. výročia útoku na dvojíčky v New Yorku, ktorú knižnica organizovala v spolupráci s Veľvyslanectvom Spojených štátov amerických v SR 11. septembra 2006. Knižnicu pri tejto príležitosti navštívil veľvyslanec Rodolphe Vallee a minister školstva SR Ján Mikolaj. Diskusiu s americkým veľvyslancom viedol novinár a analytik František Šebej. Sprievodnou akciou bola výstava kníh s tematikou 11. septembra 2001 a otvorené výstavy America 24/7
- SPK oslávila 50. výročie svojho vzniku slávnostným seminárom 29. júna 2006 v priestoroch knižnice.

Knižnica ďalej pokračovala v realizácii kultúrno-vzdelávacích podujatí so zameraním na problematiku poznania a úcty

k národným a kresťanským tradíciam. Pripravila a realizovala kultúrno-vzdelávacie podujatia so zameraním na integrované vzdelávanie rómskych detí a mládeže:

- 7.12.2007 sa uskutočnilo podujatie Integrované vzdelávanie a multikultúrna výchova v rómskom spoločenstve a vernisáž výstavy Eriky Fajnorovej Rózne uhly pohľadu; cieľom bolo upozorniť majoritnú časť spoločnosti na problémy rómskych spoluobčanov, ktorí žijú s nami a zároveň tak trochu mimo nás a na to, že jedinou úspešnou cestou ich integrácie do spoločnosti môže byť cesta uceleného vzdelávania. Podujatia boli určené predovšetkým pedagógom, tým, čo sa podielajú na výchove a vzdelávaní rómskych detí i ďalším záujemcom
- 14.3.2008 sa v rámci Týždňa slovenských knižník uskutočnilo stretnutie s poetkou Zdenkou Lacikovou pod názvom Poéziou k vzdelanosti, kde predstavila svoju tvorbu a čítala svoju poéziu
- v súlade s hlavnými úlohami vyplývajúcimi z prioritných úloh MŠ SR na roky 2006-2010 sa v októbri 2008 uskutočnilo podujatie s názvom Slováci v Chorvátsku. Knižnica pripravila výstavku kníh zapožičaných Ústrednej knižnicou Slovákov v Chorvátskej republike a publikáciu o Chorvátoch na Slovensku z fondov SPK. Bola tiež vypracovaná bibliografia *Slováci v Chorvátsku a Chorváti na Slovensku* (literatúra z fondov SPK z rokov 1991-2008)
- knižnica zorganizovala 1.7.2010 medzinárodnú konferenciu Vzdeláva-

nie rómskeho spoločenstva, na ktorej okrem desiatich slovenských odborníkov vystúpili dvaja hostia z Českej republiky, ktorí aktívne pracujú v Libereckom rómskom združení

- 26.10.2010 usporiadala knižnica spolu s Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku a so združením občanov Zhoda prezentáciu Dvadsať rokov činnosti Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku. Bola to prezentácia minulosti, súčasnosti a plánov ústavu, jeho vedeckej a bohatej publikácej činnosti a zapájania študentov do tejto činnosti. Sprievodnou aktivitou bola výstava publikácií
- 29.3.2011 sa uskutočnilo tvorivé stretnutie so spisovateľom a pedagógom Danielom Hevierom Aby z pedagogiky nebola BEDAgogika, ktorý si ako hostia pozval progresívneho učiteľa Dávida Králika. Bolo to netradičné a originálne stretnutie dvoch pedagógov, študentov a ďalších účastníkov, ktoré prítomných obohatilo neobyčajnými myšlienkami a novými pedagogickými pojмami (učičiak, žiakotel) a kde sa vytvárala spoločná množina z pedagogiky a literatúry.

Sprevádzkovanie novej webovej stránky SPK

Začiatkom roku 2008 firma ELET dodala návrh novej webovej stránky SPK. Po zaškolení nášho pracovníka a postupnom naplnení stránky údajmi sa na ostro stránka spustila dňa 24. apríla 2008. Práca s novou webovou stránkou je založená na redakčnom systéme, preto jej údržba je jednoduchšia. Stránka je prehľadnejšia,

---

---

graficky profesionálne prepracovaná a spĺňa požiadavky moderného websílda. Preto aj Spolok slovenských knihovníkov udelil v celoslovenskej súťaži o najlepšie webové sídlo knižnice TOP WebLib 2008 v kategórii odborné knižnice Slovenskej pedagogickej knižnice 2. miesto a knižnica získala taktiež Cenu sympatie TOP WebLib 2008. V tej istej súťaži TOP WebLib 2010 získala naša knižnica 2. miesto v kategórii odborné knižnice.

Zvyšovanie odbornej kvalifikácie zamestnancov SPK

Zamestnanci knižnice sa v roku 2008 vzdelávali v Centre vedecko-technických informácií SR v rámci projektu Európsky knihovník v anglickom a nemeckom jazyku a v počítačových kurzoch na získanie odbornosti na kvalifikované využívanie počítačov v knihovníckej profesií a certifikátu, ktorý osvedčuje základné znalosti informačných a komunikačných technológií a práce s počítačom (ECDL). Traja zamestnanci knižnice získali Certifikát ECDL (Európsky vodičský preukaz na počítače). Okrem toho sa zúčastňovali a zúčastňujú na ďalších odborných podujatiach, seminároch a školeniach s cieľom rozšíriť svoje odborné znalosti a vymeniť si skúsenosti so zamestnancami iných knižníc.

Hospodárska činnosť

V rokoch 2003-2004 sa vykonala rekonštrukcia objektu materskej školy a detských jasľí na Slovenskú pedagogickú knižnicu. Od 15. mája do 31. augusta 2007 sa realizovala 2. etapa prestavby objektu SPK – rekonštrukcia strechy a výmena fasádnych výplní (okien). Knižnica plánovala od roku

2008 3. etapu prestavby, menovite zatepliť celú budovu. Pre rôzne havárie na školách sa vsäk peniaze, pôvodne určené na knižnicu, presunuli tam. A do toho prišla kríza a veľké šetrenie. Takže doteraz fasáda budovy knižnice nevyzerá zvonku pekne.

Kedže komplex budov, v ktorých je umiestnená SPK, bol postavený v osemdesiatych rokoch, začala mať knižnica problémy s inžinierskymi sietami. Kanalizácia sa zanášala a bolo ju treba pravidelne čistiť. Aby sa nemuselo kopať v zemi, vymenilo sa v septembri a októbri 2008 vodovodné potrubie v celej SPK, ktoré sa viedlo vrchom na konzolách. V septembri a októbri 2008 došlo k havárii ústredného kúrenia, keď sa strácala teplá voda; na príčine bolo opäť odhnité potrubie. V súčasnosti sa rieši únik studenej vody. V auguste a septembri 2009 sa vymenili radiátorové ventily ústredného kúrenia. Knižnica môže regulovať teplo v kanceláriách a v skladoch. Vďaka tomu sa v minulých dvoch vykurovacích sezónach ušetrilo veľa financií.

Rozpočet na roky 2008, 2009 a čiastočne aj 2010 pri šetrení umožnil dokončiť skvalitnenie a spríjemnenie pracovného prostredia pre zamestnancov knižnice výmenou starého opotrebovaného nábytku v kanceláriách za modernejší a účelnejší. Taktiež bola vybavená študovňa historickej fondov novými regálmi a zasadacia miestnosť novými stolmi. V roku 2008 sa zakúpil nový server, počítače a notebook a v roku 2009 veľký kopírovací stroj s podstavcom.

Záver

Môžeme konštatovať, že Slovenská pedagogická knižnica zachytila moderné trendy slovenského knihovníctva. Postupne sa dostáva na pozíciu plnohodnotného ústredného knižnično-informačného pracoviska rezortu školstva v oblasti výchovy, vzdelávania, školstva v súlade s úrovňou súčasného poznania knižničnej a informačnej vedy. Hlavným smerovaním knižnice je uchovanie tradície a kontinuity vývoja s následným pretransformovaním na knižnično-informačnú inštitúciu moderného typu, ktorá by bola pripravená pružne reagovať na čoraz náročnejšie používateľské prostredie. Stala sa knižnicou, do ktorej používatelia radi chodia získavat nové informácie, načerpať vedomosti a kde sa dobre cítia. A uspokojovanie informačných potrieb používateľov je náš hlavný cieľ a zmysel našej existencie.

Použitá literatúra

40 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave. Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva; Slovenská pedagogická knižnica, 1996. 66 s.

PANGRÁCOVÁ, Helena. Slovenská pedagogická knižnica 50-ročná. In *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, roč. 14, 2006, č.3, s. 11-14.

55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 2011. 64 s.

Výročná správa Slovenskej pedagogickej knižnice za rok .... 2007, 2008, 2009, 2010 Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 2008-2011.

Interné materiály Slovenskej pedagogickej knižnice.

PREDSTAVUJEME NOVÝCH ČLENOV SAK

POZNÁMKY K HISTÓRII FILAKOVSKÝCH KNIŽNÍC : HRADNÉ MÚZEUM - MESTSKÁ KNIŽNICA VO FILAKOVE

Prvá dodnes existujúca knižnica vznikla vo Filakove začiatkom 18. storočia vo františkánskom kláštore. Jej základ vytvorili knihy z pozostalosti posledného filakovského hradného kapitána, krajinského sudcu Štefana Koháryho II. Najstarší súpis

kníh kláštornej knižnice bol zostavený okolo roku 1740. Vzácnosťou knižnice je, že sa v relatívnej celosti zachovala až do súčasnosti. V kláštore sa nachádza 1722 zväzkov vydaných do roku 1850 a 307 zväzkov sa v päťdesiatych rokoch 20. sto-

ročia dostalo do zbierok miestneho múzea (dnes Hradné múzeum vo Fiľakove). Dva celky vykazujú spolu 2 prvotlače, 34 antíky (starých tlačí) a najstaršia kniha klášto- ra pochádza z roku 1493. Katalóg starých tlačí a rukopisných zväzkov knižnice začali spracovať študenti Katolíckej Univerzity Petra Pázmánya v Piliscsabe (Madarsko) v rokoch 2003-2004. Do tlače ho s trojja- zýčnym – maďarsko-slovensko-nemeckým úvodom pripravil Tibor Martí a publikovaný bude v prvom polroku 2012.

Knižničný fond sprístupňovaný aj širšej verejnosti mestečka začal zhromažďovať Fiľakovský katolícky čítací a tovarišský spolok, založený roku 1904. Jeho dedičnou gestorkou bola barónka Magdalna Vécsey, vdova po grófovi Štefanovi Czebriánovi, ktorá vlastnila vo Fiľakove aj klasicistickú kúriu. Spolok mal za cieľ pestovať nábožen- ské a vlastenecké cítenie medzi fiľakovskou živnostenskou mládežou, na dosiahnutie čoho bola založená aj knižnica. Pôvodný fond sa počas prvej svetovej vojny, kedy bola v budove spolku zriadená vojenská nemocnica, roztratil. V roku 1924 mal spo- lok 156 členov a vlastnil 387 zväzkov kníh. Na dobové pomery bohatú súkromnú knižnicu vlastnil aj Ervin Stephani, majiteľ fiľakovského neobarokového kaštieľa. Na základe informácií župnej monografie Novohradu z roku 1911 knižnica pozostávala zo 7000 zväzkov.

Priamym predchodom dodnes existu- júcej verejnej knižnice vo Fiľakove bola Okresná ľudová knižnica založená roku 1955. Výskumu historie knižnice sa však zatiaľ nevenovala skoro žiadna pozornosť.

Jej archív doteraz chátral v nevyužívaných priestoroch inštitúcie. Okresná knižnica, resp. po zániku okresu Fiľakovo mestská knižnica, bola v počiatkoch umiestnená na prízemí radnice, odkiaľ sa prestahovala do tzv. Zupkovho domu na Biskupickej ulici, neskôr do hlavného uličného krídla budovy mestskej reduty (Vigadó) a potom do priestorov niekdajšej predajne potravín na Námestí Slobody. Vedúcou knižnice bola do roku 1977 Anna Cibuľová, neskôr Zuzana Vargová, ktorú po odchode do dô- chodku vystriedala pred niekoľkými rokmi knihovníčka Mária Ošstromová. Inštitúcia bola po zániku Fiľakovského okresu orga- nizačne zaradená pod Okresnú knižnicu v Lučenci a po zmene politicko-ekonomic- kého zriadenia sa v roku 1991 stala odde- lením Mestského kultúrneho strediska vo Fiľakove (MsKS).

Pre nedostatočné doplňovanie knižničné- ho fondu a z dôvodu postupnej straty číta- cích návykov obyvateľstva, súvisiacej s roz- šírením internetu, klesol počet čitateľov za posledných pätnásť rokov z vyše 2 tis. na 450, pričom knižnica slúži pre celý mikro- region, v ktorom žije vyše 23 tis. obyvate- lov. Inštitúcia v roku 2010 už nespĺňala ani jeden zo štandardov pre verejné knižnice. Aj z týchto dôvodov došlo k reorganizácii kultúrnych zariadení v zriaďovateľskej pô- sobnosti mesta Fiľakovo. V decembri 2011 sa mestská knižnica stala súčasťou organi- zácie Hradné múzeum vo Fiľakove (HMF), ktoré vykonáva muzeálnu, knižničnú a tu- risticko-informačnú činnosť.

Mestská knižnica vo Fiľakove vykona- la komplexnú revíziu knižničného fondu

v roku 2011, v súvislosti s pričlenením k Hradnému múzeu, po prvýkrát od roku 1977 (!). Pri revízii sa zistilo, že z fondu chýba 6276 zväzkov kníh, čo je výsledkom mnohých stahovaní a nedostatočnej ochrany knižničného fondu. Vykonalo sa hromadné vyradenie chýbajúceho, zastaraného, duplicitného a poškodeného fondu v počte 11 950 kníh. HMF prevzalo od Mestského kultúrneho strediska 33 765 knižničných jednotiek. Po začlenení knižnice do novej inštitúcie sa začal aj dlho očakávaný prechod z manuálnej evidencie na elektronickú. Po vykonaní potrebných zápisov v prírastkových zoznamoch a zoznamoch úbytkov sa manuálna evidencia definitívne uzavrie a zoznamy sa založia do archívu HMF. Prevzaté knižničné jednotky sa s cieľom eliminovania zdedených evidenčných nepresností zaevidujú pod novými číslami, s odkazmi na staré prírastkové čísla, v knižnično-informačnom systéme KIS MASK.

Knižnica sa začiatkom roka 2012 vrátila do budovy reduty (Vigadó) na Hlavnej ulici. Bola umiestnená v tamojšej divadelnej sále a príhlahlých miestnostiach. V súvislosti s presunom inštitúcie do centra mesta

Budova reduty – Vigadó, sídlo knižnice
Foto Zoltán Schnelzer

sa predpokladá opäťovné zvýšenie záujmu o využívanie jej služieb. Keďže za posledných pätnásť rokov bol prísun finančných zdrojov do knižnice – hlavne do jej akvizičného programu – minimálny, veľká časť zostávajúceho fondu je značne zastaraná. Snahou inštitúcie preto je popri revitalizácii knižničného fondu aj jeho rozšírenie o nové druhy informačných nosičov.

Hradné múzeum má aj špecializovanú muzeálnu knižnicu. Vyše 2 tis. knižničných jednotiek odbornej príručnej knižnice je spracovaných v systéme KIS MASK. Historická knižnica múzea pozostáva z časti knižnice filakovského františkánskeho kláštora (náboženské tlače hlavne z 18. storočia a prvej polovice 19. storočia, spomínané v úvode článku) a zo zväzkov odbornej knižnice Učiteľského ústavu v Lučenci z konca 19. storočia. Tieto knihy boli do novovzniknutého Hradného múzea presunuté spolu so zbierkovým fondom Mestského múzea vo Filakove v roku 2008. Špecializovaná knižnica dostane podľa plánov vedenia vlastný štatút ešte v roku 2012. Verejná i odborná knižnica zápasia s nedostatkom pracovných sôl, čo značne obmedzuje rozsah služieb poskytovaných verejnosti. Prechod na elektronickú evidenciu s online katalógom prístupným na webe a zvýšenie rozpočtu inštitúcie na nákup kníh však dávajú nádej na zlepšenie stavu.

*Mgr. Attila Agócs,
Hradné múzeum – Mestská knižnica
vo Filakove
hradnemuzeum@filakovo.sk*

ČO SA NÁM PODARILO ...

LES UKRYTÝ V KNIHE V HORNONITRIANSKEJ KNIŽNICI V PRIEVIDZI

V Hornonitrianskej knižnici pracujem už takmer 40 rokov. Počas môjho pôsobenia v tejto kultúrnej a vzdelávacej inštitúcii som zažila množstvo rôznych čitateľských a vzdelávacích kampaní. Boli zaujímavé, vtipné, podnetné, ale musím priznať, že doposiaľ ma žiadna neoslovila tak výrazne ako *Les ukrytý v knihe*.

Je všeobecne známe, že záujem detí o čítanie stagnuje. Knižnice sa tento nepriaznivý jav snažia zvrátiť rôznymi aktivitami, ktoré však vychádzajú z prostredia knižníc, škôl, prípadne spisovateľov, ilustrátorov alebo vydavateľov kníh.

Les ukrytý v knihe bol iný predovšetkým v tom, že vyšiel z úplne iného prostredia. Iniciovali ho lesníci. Či už vychádzal z posolstiev Medzinárodného roku lesov 2011, zo 170. výročia úmrtia Jozefa Dekreta Matějovce alebo z ostatných cieľov uvedených v projekte, treba povedať, že takýto podnet zvonku zavial ako svieži lesný vánok, priniesol niečo nové a spojil knihy, príbehy o zvieratkách, ktoré patria u detí k najobľúbenejším, s ochranou prírody a života v nej. Aj tieto slová som uviedla v podčakaní lesníkom za krásnu myšlienku zapojiť do projektu knižnice.

Hornonitrianska knižnica sa samozrejme rada zapojila do súťaže k Medzinárodnému roku lesov *Les ukrytý v knihe*. Zaujala nás súťaž medzi knižnicami v príprave čo najrôznorodejších sprievodných podujatí s problematikou lesa, života v ňom, ochrany a spoznávania prírody, predstavenie osobností ktoré pôsobia v najrozmanitejších oblastiach spojených s lesom

a prírodou. Našou ambíciou bolo, tak ako aj u ostatných zapojených knižníc, túto súťaž vyhrať. A knižnici bolo 55, teda žiadna pohoda, ale „tvrdý boj“. Všetko sme si dôkladne pripravili a premysleli, rozdelili úlohy a hurá do práce! Oslovili sme viacerých odborníkov, ktorých pracovné povinnosti, ale aj záľuby vychádzajú z poznania prírody, ktorí presadzujú potrebu jej ochrany, vedia o prírode a živote v nej krásne a zaujímavo rozprávať. Pripravili sme množstvo podujatí, predstavili sme les a život v ňom vo všetkých súvislostiach. To, že sme mysleli naozaj takmer na všetkých, dokumentuje aj nasledovný prehľad podujatí, spolupracovníkov a aktivít, ktorých sme v rámci jedného týždňa pripravili 29, za účasti 654 návštěvníkov. Náš *Les ukrytý v knihe* vytvorilo:

- 11 podujatí za účasti nasledujúcich pozvaných hostí:

Doc. Ing. Miroslav Saniga, CSc., prírodnovedec; Magdaléna Matiašková, predsedníčka Poľovníckeho spolku Stanište; Miluše Anežka Šajnochová, autorka zbierok básní prírodnej lyriky zo Šumperka; Ivo Netopil, fotograf prírodných krás Jeseníkov; Ing. Magdaléna Lukáňová, fytoinšpektrka ÚKSÚP – pobočka Prievidza; Štefan Myšiak, člen lukostreleckého klubu Hunter Malá Fatra; Lucia Petrželová, canisterapeutka.

- 8 podujatí pod vedením zamestnancov knižnice:

Básničky a básnenie o zvieratkách; Knižnica v lese a les v knižnici; Zvieratká žalujú; Spoznávame zvieratká našich lesov; Strom

priani, ako chrániť prírodu; Najkrajšie stromy sú na Horehroní i na celom Slovensku; Sadenie stromčekov pred knižnicou s krátkym programom – hudba a tanec.

- 3 súťaže a kvízy:

Ťažká kniha; Z akého stromu sme spadli? Uhádni!; Jarné hopsanie – súťaž o prírode pre čitateľov knižnice.

- 4 výstavy a výstavky:

Jeseníky očami fotografa Ivo Netopila; Najznámejšie ihličnaté a listnaté stromy okolo nás, ich semená a šušky; Les ukrytý v knihe – výstavka kníh z nášho fondu v oddelení pre dospelých; Lesný majáles – výstavka kníh v oddelení pre deti.

- Videoprojekcie filmov o prírode:

História Tatier; Tatry a ich tajomstvá; Zhovorčívý spachtoš sväšť; Pomáhame prírode?

- Vydali sme 4 biografické letáky:

Miroslav Saniga; Ivo Netopil; Miluše Anežka Šajnochová; Jozef Dekret Matejové a odporúčajúcu bibliografiu literatúry o lese, prírode a jej ochrane z fondu HNK pre deti.

Počas trvania projektu sme vypožičali 186 kníh s lesnou tematikou pre deti a 124 pre dospelých. Okrem toho sme pred knižnicu zasadili jeden stromček na úvod týždňa a jeden na záver nášho týždňa venovaného lesom a prírode. Jeden stromček (strom piateľstva) zasadili naši hostia z Českej republiky do záhrady pred Mestskú knižnicu v Šumperku.

Pri podujatiach sme spolupracovali s týmito organizáciami: Lesy SR, š. p. OZ Prievidza; Mesto Prievidza; Fakulta riadenia v Prievidzi (detašované pacovisko Žilinskej univerzity v Žiline); ÚKSÚP – Ústred-

ný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, pobočka Prievidza; Poľovnícky spolok Stanište; Lukostrelecký klub Hunter Malá Fatra; Literárny klub Poet; základné a stredné školy z Prievidze; Základná škola Nitrianske Pravno.

Našimi spolupracovníkmi boli: Marie Štanclová, neprofesionálna výtvarníčka z Prievidze a Lucia Petrželová, canisterapeutka, a predovšetkým „naši“ lesní pedagógovia Ing. Petra Jankejová, Ing. Vladimír Majer a Ing. Michal Kešelák.

Prvým celkom bolo zážitkové čítanie s lesnými pedagógmi, nazvané *Od semienka ku knihe a Rozprávky prababičky prírody*. V súlade s programom lesných pedagógov sa naša spoločenská miestnosť premenila na malú výstavnú sieň. Naša dobrá spolupracovníčka a priateľka knižnice, neprofesionálna výtvarníčka Marie Štanclová na panely nainštalovala výstavku panoramatických fotografií Jeseníkov známeno šumperského fotografa Ivo Netopila. Vernisáž výstavky bola sprivedným podujatím základných aktivít týždňa venovaného lesom, ich významu a ochrane v Hornonitrianskej knižnici.

Na stoloch mali účastníci pripravenú výstavku konárikov z 15-tich druhov ihličnatých stromov, napr. aj takých ako sekvoja obrovská, jedľa balzamová či tsuga kanadská, 11 druhov šušiek, vrátane trochu exotickejších, ako borovice Jeffreyovej, vejmutovky, alebo nezrelá šuška z cédra. Účastníci mali možnosť zistiť, aké výrazné rozdiely sú medzi ihličnatými stromami, niektoré majú ihličky jemné a ohybné, iné poriadne pichajú. Mohli zistiť, ako krásne voňajú živicou. Ku každému stromu sme vypracovali popis základných údajov

o ňom – ako sa volá, aký vysoký narastie, ako má usporiadane ihličky na konári a pod. Lesným pedagógom sme pripravili aj pári semenáčikov jedle, smreka, buka a duba, ktorími mohli prezentovať aké sú jednorocné stromčeky maličké a krehké a ako nesmierne dlho trvá, kým z nich vyrastú veľké stromy.

Deti mali možnosť prezrieť si tiež konáriky desiatich najznámejších listnatých stromov. Spolu s lesnými pedagógmi čítali rozprávky, riešili úlohy a hádanky, hrali svoje úlohy. Úspešne sme využili aj viaenočný stromček a výtvarné nadanie našej kolegyne. Na záver sa deti mohli zapojiť do súťaže *Z akého stromu sme spadli? Uhádni!*, ktorou zážitkové čítanie s lesníckmi doplnila naša knižnica. Deti porovnávali šušky z dreveného korýtka s tými vystavenými a po ich odchode sme mali čo robiť, aby sme šušky a konáriky priradili k správnym letáčikom. Súčasťou výstavy boli aj viaceré druhy ihličnanov vypestované v lesnej škôlke v kvetináčoch (vejmutowka, jedľa, kosodrevina), ktoré sme postupne spolu s deťmi vysádzali pred knižnicu.

V ďalšom teste chcem priblížiť jednotlivé podujatia, ktoré sa konali za účasti pozvaných hostí.

Besedy s Doc. Ing. Miroslavom Sanigom, CSc.: známy slovenský prírovodovedec, ochrancu prírody, majiteľ rozprávkovej vtáčej záhrady pri dome v Liptovských Revúcach, ale aj úspešný autor príbehov, rozprávok a poviedok z prostredia lesov a života v nich, prišiel na pozvanie knižnice dňa 25.5.2011. Na prvej besede, ktorá sa konala v knižnici, sa stretol so žiakmi 8. a 9. ročníka Spojenej piaristickej

školy v Prievidzi. Druhá beseda sa konala v prednáškovej aule detašovaného pracoviška Fakulty riadenia Žilinskej univerzity v Prievidzi. Z piatich základných škôl Prievidze prišlo spolu 130 žiakov. Podujatie bolo prístupné aj pre verejnosť, teda okrem žiakov a učiteľov o rozprávanie tohto zanieteného ochrancu prírody prejavili záujem aj obyvatelia mesta. Okrem stretnutí s účastníkmi besied absolvoval M. Saniga v Obradnej sieni mesta Prievidza slávnostné prijatie viceprimátorkou Helenou Dadíkovou, ktorého sa okrem iných zúčastnili aj zamestnanci podniku Lesy SR, š. p., OZ Prievidza a Obvodného úradu životného prostredia v Prievidzi.

Beseda s Magdalénou Matiaškovičou, predsedníčkou Poľovníckeho spolku Stanište: konala sa 25.5.2011 pod názvom *Poľovník ako ochrancu prírody, alebo čo robia v lese poľovníci v máji*. Magda nielen veľmi zaujímavo rozprávala o lese, živote v ňom, ale predstavila poľovníkov predovšetkým ako ochrancov zveri, ktorí ju najmä v zime prikrmujú a chránia. Priniesla deťom modely viacerých druhov kŕmidiel a iných poľovníckych zariadení. Ukázala im kompletnú výbavu poľovníka, pušku, dalekohľad aj náboje, lampáš, nožík a „ploskačku“. Pomocou rôznych vábničiek im predvedla najznámejšie zvuky lesa. Deti s napäťom počúvali jej skutočné príbehy zo stretnutí s diviakom a medvedom. Priniesla trofeje, lebku líšky a medveda. Porozprávala deťom ako sa treba v lese správať ak chcú vidieť nejaké zvieratko, ale aj ako chrániť a neničiť prírodu. *Pradědovy letokruhy* a ostatná prírodná lyrika v podaní autorky Miluše Anežky Šajnochovej: rovnomennú útlu zbierku,

ktorá je oslavou čarovnej prírody Je- seníkov, ako aj ďalšiu básnickú tvorbu (*Rosomí ticha, Fontána světla, Svlékání z kamene, Čas stříbrných smrků, Rekviem pro křídla motýlů*) predstavila autorka na stretnutí členom literárneho klubu Poet, zamestnancom knižnice a verejnosti dňa 26.5.2011.

Jeseníky očami fotografa Ivo Netopila – vernisáž výstavy: tento „dvorný“ fotograf krásnej prírody Jeseníkov je známy ako autor viacerých publikácií, z ktorých dve knihy fotografií – *Jeseníky a Beskydy* - čitatelia prevedú nezabudnuteľnou krásou týchto pohorí. Ako súčasť nášho týždňa venovaného lesom, prírode a knihám o prírode, Ivo Netopil otvoril v knižnici výstavu panoramatických fotografií Jeseníkov a ich prírodných krás, zachytených vo viacerých celkoch – Jar, Leto, Jeseň, Zima, Prales, Kvety, Nálada, Voda a Skaly. *Príroda zblízka* v podaní fytoinšpektorky pobočky Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu polnohospodárskeho v Prievidzi Ing. Magdalény Lukáňovej: podujatie sa konalo dvakrát dňa 26.5.2011 pre žiakov tretieho ročníka. Tetu Magdu spolu s jej rekvizitami, škodcami a medovými plástmi ihneď obklopil kŕdlík malých „výskumníkov“. Všetci chceli niečo vidieť cez mikroskop (binokulárnu lupu), objekty svojho výskumu lovili pred knižnicou, pokúšali sa ich určiť vyhľadaním v odbornej literatúre. Sem-tam im aj niečo ušlo, napr. larva lienky. Dozvedeli sa veľa informácií o škodlivom hmyze, ale keďže pani Lukáňová je tiež včeláрka, porozprávala im aj o najužitočnejšom hmyze – včelách. Dokonca im priniesla

na ochutnanie čerstvý medík. Deti na záver všetky „objekty výskumu“ (okrem kliešťa) oslobodili a spoločne vypustili pred knižnicou.

Lukostrelba ako koníček, alebo Niečo z dávnej histórie života v lese porozprával deťom majster Európy a Slovenska v 3d lukostrelbe Štefan Myšiak. Les sme chceli predstaviť vo všetkých súvislostiach, ako sa v ňom dalo prežiť v stredoveku, ako si pravekí lovci mohli niečo uloviť pod Zub a predovšetkým ako sa z tohto spôsobu lovov vyvinul krásny šport, ktorý je vhodný pre celé rodiny, od dedkov a babiek až po vnúčatá. Súťaže v 3d lukostrelbe simlujú lov zveri lukom, preto sa vždy konajú v krásnej prírode, v okolí starých zámkov a zrúcanín, kde sú rozostavené trojrozmerné makety zvierat v životnej veľkosti. Lukostrelci ich „lovia“, triafajú, odhadujú vzdialenosť, strácajú a lámu šipy. O tomto všetkom porozprával deťom ujo „Mišo“, člen lukostreleckého klubu Hunter Malá Fatra. Predstavil im viacerou lukov (dlhý, reflexný a kladkový), ukázal im chrániče predlaktia a prstov, povedal o zásadách bezpečnosti a konečne nastala najočakávanejšia chvíľa – „lov“ diviaka za knižnicou. Zaujalo to nielen deti, ale aj nás dospelých a ľudí prechádzajúcich parkom. Všetci sme skonštatovali, že ten „pračlovek“ to nemal jednoduché a my by sme zrejme dnes išli spať bez večere. Ale bola to zábava!

Čítame psíkom o lese a Čítame psíkom o lesných zvieratkách : podujatie v spolupráci s canisterapeutkou Luciou Petřželovou, na ktorom deti čítali psíkom Dorotke a Vilkovi. Už dávno sme v knižnici zistili, že niektoré deti nechcú čítať

nahlas. Ostýchajú sa pred každým kto ich počúva. Zábrany však miznú, keď môžu niečo prečítať krásnemu zvieratku. Čierne Vilko a biela Dorotka boli dobrí posluháči a kamaráti. Dovolili deťom najskôr sa s nimi skamarátiť a potom čakali na rozprávku (a samozrejme aj nejakú maškrťku). 27. mája sa dočkali rozprávok o lese a zvieratkách. Každé dieťa im chcelo niečo prečítať. Deti si dokonca priniesli aj pamätníčky na „kresby“ od psíkov – červené a modré odtlačky ich labiek.

Ani knihovníčky nezostali v nápadoch pozadu. Pripravili viacero zaujímavých sprievodných podujatí, ktorími doplnili aktivity odborníkov. Z tých najzaujímavejších spomeniem:

Básničky a básnenie o zvieratkach. Podujatie bolo určené deťom materských škôl. Pripravila a viedla ho Silvia Kupcová, ktorá deťom prednášala, rozprávala a hrala básničky o zvieratkach z detských knižiek slovenských autorov. Deti počúvali a zisťovali, ktoré z týchto básničiek už počuli, ktoré poznajú. Podujatie sa konali na koberci priamo v oddelení pre deti a mládež.

Knižnica v lese a les v knižnici a Spoznávame zvieratká našich lesov. Podujatia boli určené žiakom 7. a 8. ročníka základných škôl. Pripravila a viedla ich Agnieszka Šenitková. Žiaci si prezreli výstavu fotografií Jeseníkov, potom sa oboznámili s vybraným fondom knižnice – tematika príroda, jej ochrana, les a príroda v rozprávkach, povestiach, poviedkach a románoch. Nasledovala beseda o Medzinárodnom roku lesov. Celé podujatie uzatvárala súťaž *S múdroú sovou*, z ktoréj si žiaci postupne odtrhávali farebné „otázkové“ pierka a odpovede na ne sa rozbehli vyhľadať priamo do fondu náučnej literatúry. Toto podujatie sa konalo v študijnom kútku oddelenia pre dospeľých čitateľov. Zúčastnili sa ho nielen žiaci z Prievidze, ale aj z 13 kilometrov vzdialého Nitrianskeho Pravna.

Zvieratká žalujú. Podujatie pre deti z materských škôl, ktoré majú rady zvieratká a veľa o nich vedia. Poznali rozprávky a príbehy o lesných zvieratkach, vedeli pomenovať množstvo obyvateľov lesa, poznali o nich básničky aj pesničky, ktoré veľmi milo a vtipne predvedli. Vedeli porozprávať, prečo treba zvieratá v lese chrániť a tiež ako sa v lese správať. V knižnici boli iba deti, na ktoré zvieratká nemuseli žalovať. Podujatie sa nieslo v duchu spevu a tanca so zvieracou tematikou, ako napr.: medveďku, daj labku ..., skáče žaba po blate ..., išla sova na tanec ... *Strom prianí, ako chrániť prírodu.* Na toto podujatie sme použili maketu stromu, na ktorú čitatelia a žiaci zo ZŠ Mariánska písali počas celého týždňa svoje želania lesu. A bolo ich veru dosť – 37. Všetky sme ich v piatok popoludní symbolicky poslali po vetre spolu so semenami javora a brestu našej kamarátke Prírode.

Súťaže a kvízy. Okrem tých uvedených v texte spomenieme *Jarné hopsanie*. Bola to zábavná súťaž pre čitateľov knižnice. Z niekoľkých kvízových otázok uvádzam ako príklad tú „najťažšiu“. Aké vtáky pomáhalí Popoluške? a) sýkorky, b) holuby, c) vrabce. Už z toho je zrejmé, že to bola súťaž predovšetkým na pobavenie. No našli sa aj takí, ktorí sa zamysleli nad tým, koľko zvieratiek a v akých úlohách v roz-

právkach vystupuje. V súťaži *Ťažké knihy* zvíťazila čitateľka Lenka Baranovičová, ktorá si počas týždňa vypožičala 7,53 kg kníh.

Videoprojekcie. K sprievodným podujatiám patrili aj videoprojekcie viacerých dokumentov ako: *Tatry a ich tajomstvá*, *História Tatier*, *Zhovorčivý spachtoš svišť* a *Pomáhame prírode?*, ktoré mohli návštěvníci knižnice sledovať počas celého týždňa (od pondelka až do soboty) v odelení pre deti a mládež v čase od 15 do 17 hod. Spolu si ich pozrelo 51 návštěvníkov knižnice.

Aktivity venované Medzinárodnému roku lesov 2011 a predovšetkým „nás týžden“ podujatí v rámci akcie *Les ukrytý v knihe* oslovil nielen našich návštěvníkov, ale aj všetky knihovníčky. Podujatia boli veselé a milé, súťaže zábavné, deti boli vnímavé, aktívne a krásne spolupracovali. Sadili a polievali nielen stromčeky pred knižnicou, ale aj semenáčiky a semienka do kvetináčov, v rytmie piesne ...Najkrajšie stromy sú na Horehroní... vyhadzovali „do vetra“ semená brestu a javora a pozorovali ako to príroda zariadila, aby leteli čo najďalej. Zapájali sa do kvízov a súťaží, a to dokonca aj žiaci 8. a 9. ročníkov ZŠ.

Celá knižnica žila podujatiami, ktoré zaplnili všetky priestory – spoločenskú miestnosť, priestory knižnice aj pred knižnicou. Všade sme pripravili výstavky, plagáty a informácie o podujatí *Les ukrytý v knihe*. Celková atmosféra strhla aj nás knihovníčky. Vyhlásili sme si vlastnú súťaž, ktorá z nás si spomenie na najviac kníh z beletrie pre dospelých, v názve ktorých je slovo les alebo hora. Ja som si spomenula iba na

Záujem o rozprávanie Doc. Sanigu

Lesní pedagógovia pri súťaži

Magda Matiašková a jej trofeje

Lukostrelec za knižnicou

tri: *Večne spievajú lesy, Hory mlčia a Horou pieseň šumí.*

Nasledujúci pondelok, keď sme prišli do práce, z vystavených vetylčiek bola „letnina“ (povedala by poľovníčka). S trochou nostalgie, že sa niečo krásne skončilo sme pozbierali šušky, odložili vianočný stromček, rozobrali pníky, vrátili makety kŕmidiel a trofeje. A trochu sme dúfali, že opäť aj niekto „zvonku“ vymyslí niečo podobné – možno to bude druhý ročník Lesa ukrytého v knihe. Súťaž sme sice nevyhrali, ale stali sme sa partnerom triedy Moniky Wesserlovej zo ZŠ Nitrianske Pravno, ktorej kniha *Bájky z malého lesíka* získala druhé miesto spomedzi takmer 1000 kníh prihlásených do sprievodnej súťaže *O naj lesnú knihu*. Lesníci jej na podujatí v knižnici odovzdali spomienkové darčeky, knižnica jej vystavila bezplatný čitateľský preukaz. Spolužiaci víťazky si vypočuli krásny prí-

beh z jej knihy, zúčastnili sa vtipnej súťaže ktorú pripravili lesní pedagógovia, my sme porozprávali o knižnici a krásnych knižkách. Sme radi, že už je vyhlásený druhý ročník *Lesa* ... Určite sa doň zapojíme!

Mgr. Silvia Myšiaková, Hornonitrianska

knižnica v Prievidzi

Silvia.mysiakova@hnkpd.tsk.sk

Mladí výskumníci

Čítame psíkom

NAŠA ANKETA: POHLAD NA PROFESIU KNIHOVNÍKA

O KNIHOVNÍCTVE PO 33 ROKOCH PRAXE

Počas prípravy rozhovoru o Centrálnej knižnici Národnej banky Slovenska s PhDr. Zitou Mušutovou (poznámka redakcie: rozhovor bol uverejnený v Bulletinے SAK č. 4/2011) sme nemohli obísť spomienky, knižovnícke začiatky, úvahy o knižovníckej profesii v súlade so známym mottom „ľudia – roky – udalosti“, Vzhľadom na skutočnosť, že sme spolu pracovali v jednej inštitúcii 12 rokov, mali sme veľa spoľočných tém. Tak sa zrodil nápad, že by sa „čosi mohlo hodíť na papier“.

- Podľme celkom od začiatku. Odkedy vieš, čo je to knižnica?

Dúfam, že neočakávaš odpoveď, ako som sa už v detstve „hrávala“ na knižovníčku a túžila som ľou byť od svojich deviatich rokov? Pravdou však je, že približne vtedy som začala chodiť do mestskej knižnice v Novej Dubnici. Pamätam si, čo bolo impulzom mojej prvej návštavy v knižnici – bol to rozhovor mojich dvoch spolužiakov v tretej triede základnej školy, ktorí sa po hodine čítania zabávali, ako pokračoval príbeh o Bobešovi (čitali sme vtedy na hodine úryvok). S prekvapením som sa ich spýtala ako to vedia. Ich odpoveď bola na tú dobu príznačná: „Vieme, lebo sme si knihu požičali v knižnici“. Bola som tam

hneď na druhý deň!

- **Ako v tom čase na teba knižnica zapôsobila?**

Chcem pripomenúť, že hovoríme o prvej polovici šesťdesiatych rokov minulého storočia. Priznávam, že predovšetkým na mňa zapôsobila pani knihovníčka – krásna natupírovaná blondína s výraznými okuliarmi na spôsob Nade Urbánkovej. Postavila ma pred tri otvorené skrine, v ktorých boli na policiach poukladané detské knihy a všetky úhladne zabalené v bielom kriedovom papieri. Doteraz si pamätám môj úžas a bezmocnosť pred tou bielou masou. Začala som však pekne trpezivo knihy vytahovať a otvárať. Podľa obsahu aj obrázkov som sa snažila z nich čosi vybrať. Mysela som si, že to tak musí byť, ved' aj v škole sme museli mať učebnice pekne zabalené (umelé priesvitné obaly vtedy ešte neexistovali).

- **Nebol to podnet, aby si sa stala knihovníčkou?**

Ani nie. Mňa si moje povolanie našlo neskôr samo – náhodou. V štvrtnej triede gymnázia som sa rozhodla pre štúdium učiteľského smeru francúzskeho a slovenského jazyka na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pred definitívnym vyplnením prihlášok na vysoké školy nám triedna učiteľka čítala všetky možnosti a smery štúdia. Pri kombinácii knihovníctvo a francúzsky jazyk som sa jej spýtala, čo je to knihovníctvo. Zatváriala sa dosť neurčito a preto som jej pomohla otázkou, či to nie je náhodou štúdium svetovej literatúry. Na to mi odpovedala, že áno, áno, týka sa to literatúry. Zdalo sa

mi to úžasné – študovať literatúru celého sveta a bez gramatiky! Tak som vypísala prihlášku a tešila sa na fantastické štúdium.

- **Naozaj aj bolo?**

Bolo, ale určite nie v prvom ročníku. To bolo prekvapenie, čo to vlastne študujem? Predmety ako katalogizácia, klasifikácia, odborná komunikácia, či automatizácia boli na hony vzdielené od svetovej literatúry. Do toho samota a pocit opustenosť cezpoľnej študentky v Bratislave. Celkom som v duchu prijala myšlienku, že ma z niektorej skúšky vyhodia – bude to súce hanba, ale vrátim sa naspäť domov. Bože, bola to celkom krásna predstava! Po prvom semestri dobrovoľne prestúpili na iné odbory približne 3 – 4 kolegyne. Neskôr sa to ale „zlomilo“. Po prázdninách som sa už nemohla dočkať začiatku druhého ročníka. Aj predmety začali do seba viac zapadať. V tých neistých chvíľach môjho tápania, akému štúdiu som sa vlastne upísalá, mi veľmi pomáhalo štúdium francúzštiny, pri ktorom bol zmysel a predmet štúdia jasný hneď od začiatku. Profesori z katedry romanistiky, pri všetkej úcte k nim, mi padali úplne ako z inej planéty – madame Forgatsová, madame Podolcová, monsieur Povchanič, monsieur Mikula. Bol to uzavretý, tajomný svet minulých storočí, umocnený melódiou jemného jazyka diplomatov. Jednoducho, štúdium francúzštiny bolo čarowné.

- **Mohla si využiť potom francúzštinu v knižničnej praxi?**

Nie v takej miere ako som si predstavovala. Vo veľkých knižničiach na Slovensku existovali odbory medzinárodnej výme-

ny publikácií a v ich rámci referáty pre jednotlivé jazyky – ruský, anglický, nemecký, francúzsky. Vtedy však boli tieto referáty beznádejne obsadené kolegyniami francúzštinárkami. Keď som v roku 1978 končila štúdium, mala som tri ponuky na zamestnanie: v Ústrednej knižnici SAV, na Strednej knihovníckej škole a v knižnici na Stavebnej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Všetky ponuky boli lákavé – na fakulte práve potrebovali do dokumentácie knihovníčku s francúzskym jazykom, učiť knihovnícke predmety na strednej škole som si však sama zamietla, lebo som chcela najskôr zistiť v praxi, čo to knihovníctvo vlastne je a až potom sa snáď „upísem“ školstvu. Z uvedených ponúk som si vybrala Ústrednú knižnicu SAV. Krátko po skončení školy som začala študovať na jazykovej škole angličtinu, bez ktorej sa už vtedy nedalo napredovať.

• **Čo vlastne rozhodlo, že si zvolila práve Ústrednú knižnicu SAV?**

Bolo to viac podnetov. V prvom rade to bola téma diplomovej práce o informačnom systéme vedy, ku ktorej som absolvovala aj odbornú prax v Základnej knižnici ČSAV v Prahe, ďalej ponuka dr. Jozefa Bolíša, vtedajšieho riaditeľa ÚK SAV a zároveň oponenta mojej diplomovej práce – ak nastúpim, budem sa môcť ďalej zaoberať temou informácií vo vede. Bol tu ešte jeden moment – mojomu školiteľkou a ročníkovou vedúcou bola PhDr. Anna Čabrunová (bývalá pracovníčka ÚK SAV). Tá nám systematicky prízvukovala, aby sme sa nedali v praxi prevalcovať výkonom a rutinou: „Ste vysokoškoláci a vašou povinnosťou je do každej práce priniesť nadhodnotu, teo-

retický pohľad a riešenie.“ Tieto slová sa mi páčili, vryli do pamäti a ponúkané miesto v ÚK SAV v mojich predstavách do nich ideálne zapadalo.

• **Ako by si teraz s odstupom času zhodnotila svoje pôsobenie v Ústrednej knižnici SAV?**

Bolo to 12 rokov reálneho profesionálneho knihovníckeho života vo vedeckej knižnici od konca roku 1978 až po rok 1990. Moja funkcia bola: metodik pre knižnično-informačnú sieť SAV. Avšak skôr ako som do tejto funkcie nastúpila, na pokyn riaditeľa som tri mesiace rotovala po odboroch a referátoch knižnice, aby som sa komplexne oboznámila s celou činnosťou knižnice. Výsledkom mojej rotácie mala byť štúdia o slabých a silných stránkach činnosti knižnice, ako predpríprava na štúdiu automatizácie knižnice. Zadané bolo veľkolepé, ale pre jednu osobu vtedy nereálne. Odporúčala by som ale všetkým absolventom pred nástupom do svojej pracovnej funkcie zažiť podobnú rotáciu – nie jednodňovú exkurziu v jednom oddelení, ale skutočné zapojenie do pracovného procesu. Nič lepšie ma na začiatku pracovnej činnosti nemohlo stretnúť. Pravdepodobne boli vyslyšané moje tápania a volania potom, nech sa mi už konečne odkryje skutočná podstata, jadro knihovníckej činnosti. Povestný Sezam, otvor sa!

• **A na čo si prišla?**

Samozrejme, na veľmi jednoduchú vec. Princíp, na ktorý sme v učebniciach určite mnohokrát narazili, o ktorom nám otvorené aj v inotajoch veľakrát hovorili. Jasné, že som chápala a vedela na čo slúži katalogi-

zácia, výpozičné služby, klasifikácia, ale až v ÚK SAV som sa po prvýkrát stretla s niečím takým, ako „hlad po odborných informáciách“ – nutnosť získať knihu, článok, informácie „teraz, hneď, pretože zajtra je už neskoro“. Dôvod? Nie preto, že si chcem prečítať najnovší bestseller, ani nie preto, že zajtra mám skúšku, ale potrebujem informácie k svojej práci, bez tých informácií sa len ľažko posuniem vo svojom výskume, hypotéze, štúdii. Fakt, že vyhľadanie, získanie informácie je pre používateľa nevyhnutnou, nástojčivou potrebou, bez ktorej sa nevie ďalej pohnúť – bol pre mňa rozhodujúcim momentom. Z tohto uhla pozoruhľa mi profesia knihovníčky už dávala väčší zmysel. Vedľajšie všetkými možnými knižničnými, informačnými, bibliografickými technikami pre používateľa žiadanú informáciu bol priam detektívny zážitok, lebo často žiadane informácie (ako v minulosti, tak aj dnes) hľadám doslova ako ihlu v kope sena. Dnes pravdaže už inými technikami. Myslím si, že ani by nemala existovať odpoveď „nemáme, nevieme, ľažko povedať, nie sme špecializovaní“. Ale naopak – skúsim, zistíme, dáme vám vediet, v najhoršom prípade odporučíme inú knižnicu, sprostredkujeme ďalšiu informačnú službu, alebo napr. zabezpečíme kontakt, konzultáciu s osobou o ktorej vieme, že sa danou problematikou zaobera. My, knihovníci, máme nesčíselné možnosti, ako prostredníctvom referenčných služieb uspokojiť používateľa, v súčasnosti už nazývaného aj klientom. Často sa zaobäram myšlienkovou, prečo my knihovníci a knihovníctvo všeobecne máme v spoločnosti takú nízkú reputáciu. Predsa spracovávame, intelektuálne spracovávame a so-

fistikovane poskytujeme informácie – čiže myšlienky, „obsah“, potratu pre rozum, pre ďalšie intelektuálne, analytické, vedecké spracovanie.

- **To sú zaujímavé námety na širšiu odbornú diskusiu, ale vrátme sa k tvojmu ďalšiemu pôsobeniu v knihovníctve?**

Po roku 1989 sa priam roztrhlo vrece s novými pracovnými príležitosťami aj mimo knihovníctvo. Začiatkom roka 1990 som prijala funkciu tajomníčky grantovej komisie pre lekársko-biologické vedy na Predsedníctve SAV. Priznávam, že v tejto funkcií mimo knihovníctvo som vydržala približne dva mesiace. Doslova a do písmeňa som v tejto úradníckej funkcií chradla. Naštastie v tom čase hľadali knihovníčku na nové Ministerstvo medzinárodných vzťahov SR, kde bol vtedy ministrom Milan Kňažko. Vyhrala som výberové konanie a tak zakotvila na ministerstve, kde som založila knižnicu z oblasti zahraničných vzťahov a diplomacie. To skutočne „od piky“ – najskôr nábytok, knižničný softvér ISIS a súčasne aj jej obsahové budovanie podľa profilu ministerstva. Bolo to jedno z mojich najkrajších profesionálnych období. Zužitkovala som tam všetky nadobudnuté skúsenosti metodičky, znalosť dvoch svetových jazykov, pomohlo mi aj absolvované postgraduálne štúdium na Vysokej škole ekonomickej v Prahe. Bola som presvedčená, že to miesto je pre mňa doživotné. Problematica medzinárodných vzťahov a diplomacie bola pre Slovenskú republiku nová, dynamická a pre mňa neuveriteľne zaujímavá. Zamestnanci novejho ministerstva mali eminentný záujem

o informácie, knihy, časopisy, monitoringu denných správ. Bola som na roztrhanie a podarilo sa mi po roku zdôvodniť prijatie ďalších troch knihovníčok, neskôr aj archívára. V roku 1992 som bola členkou komisie pre pravidlá delenia federálneho archívu a knižnice Ministerstva zahraničných vecí ČSFR. Navrhovala som, aby sa na zahraničných misiach na budúcich veľvyslanectvách SR zúčastňovali aj zamestnanci knižnice. Knižnica sa veľmi dobre etablovala v štruktúre aj v povedomí ministerstva. Dokonca sa za to krátke obdobie troch rokov aj prestahovala z Údolnej ulice nad Hradom. Tu sídlila v terasovitej vile na mínus treťom poschodí s nádherným výhľadom na Dunaj. Knižnica bola polyfunkčne zariadená aj s priestorom pre štúdium. Zamestnanci ministerstva chodili do knižnice – študovne nielen po dokumenty, ale aj pripravovať si materiály. V tom čase sa odtabuizovalo mnoho historických tém – otázka Židovstva na Slovensku, Slovenského štátu, problematika slovenskej otázky alebo česchoslovakizmu v Československu a pod. Kolegovia, vzdelaní historici, okrem prípravy materiálov potrebovali sa z týchto ľažkých tém vyrozprávať, s niekym polemizovať. Nanovo som tam zmaturovala z dejepisu. Okrem iného,

zažívala som tie neuveriteľné, výnimočné chvíle prepojenia knihovníka a používateľa – odborníka. Tú úžasné interakciu vzájomnej užitočnosti, vzájomného posúvania svojich odborných znalostí. V poslednej dekáde roku 1992 už prichádzali na ministerstvo slovenskí diplomati z federálneho ministerstva zahraničných vecí a okamžite sa na ministerstve zmenila klíma. Vnímala som ju ako boj o moc medzi pôvodným vedením ministerstva a novými kolegami diplomatmi. Netajili sa tým, že sú povolaní obsadiť všetky posty na nových veľvyslanectvách budúcej samostatnej Slovenskej republiky, ako aj na budúcom samostatnom ministerstve SR. Tá zmena klímy sa mi nepáčila a začala som uvažovať o zmene.

Prijala som preto v roku 1993 ponuku z Národnej banky Slovenska, kde som opäť preverila svoje odborné aj organizačné schopnosti pri vybudovaní knižnice. Pôsobím tu doteraz a viem, že ešte sa budem musieť „popasovať“ s ďalšími novinkami, ktoré prinesie vývoj v oblasti technológií knižnično-informačných služieb.

S PhDr. Zitou Mušutovou sa rozprávala

PhDr. Ľudmila Čelková

Zita.musutova@nbs.sk, lcelkova@chello.sk

INFORMÁCIE

CENA SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC ZA AKTÍVNU ČINNOSŤ KNIŽNICE – SAKAČIK 2011

Správna rada SAK udelenie svoju výročnú cenu – SAKAČIK od roku 2004 vždy jednej nominovanej knižnici, ktorá je členom SAK, za konkrétnu aktivity.

Začiatkom roka 2012 Správna rada SAK

obdržala 5 nominácií na SAKAČIK-a, a to pre:

- Hornonitriansku knižnicu v Prievidzi za cyklus podujatí Les ukrytý v knihe;
- Považskú knižnicu v Považskej Bystrici

-
- za cyklus podujatí Harmónia súvislostí;
- Verejnú knižnicu Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici za 5. celoslovenský snem Králov detských čitateľov;
  - Turčiansku knižnicu v Martine za projekt Hudba nám pomáha;
  - CVTI SR za Knihovnícke odborné minimum.

Správna rada SAK sa rozhodla udeliť cenu za výnimočné knihovnícke podujatie **Verejnej knižnici Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici za 5. celoslovenský snem Králov detských čitateľov**.

Ocenené podujatie sa uskutočnilo v dňoch 15.-17. júna 2011 v Banskej Bystrici, pod záštitou predsedu Banskobystric-

kého samosprávneho kraja. Šesťdesiatka hostí z mnohých regiónov a miest Slovenska absolvovala bohatý program.

Na pôde banskobystrickej radnice boli do putovnej kroniky vložené pamätné listiny zo všetkých doterajších snemov, ako aj pozdravný list mesta Banská Bystrica. Kráľovné a králi spolu s autormi – Gabriellou Futovou a Romanom Bratom, ako aj riaditeľom knižnice Petrom Klincom – pripravili Posolstvo na podporu čítania detí, a to najmä v rodinnom prostredí, v škole i knižnici ...

Ocenenej knižnici srdečne blahoželáme!

*PhDr. Daniela Džuganová,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk*

„PARTNERSTVO ALEBO SPOJME SVOJE SILY“ – KNIŽNICE PODPORENÉ V ROKU 2012

Slovenská asociácia knižníc aj v roku 2012 ponúkla svojim členským knižniciam podporu pri organizovaní zaujímavých podujatí v programe „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. Žiadosti, obsahujúce charakteristiku podujatia, potenciálny okruh účastníkov, spôsob participácie SAK, očakávanú výšku finančného príspevku a účel jeho použitia bolo treba zaslať Správnej rade SAK v termíne do 20. februára 2012. Do uvedeného termínu Správna rada SAK obdržala 11 žiadostí od týchto knižníc:

1. Staromestská knižnica v Bratislave – kurz počítačovej gramotnosti Google pre seniorov;
2. Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Univerzitná knižnica – odborný seminár Nebojme sa open source softvérov alebo ako propagovať knižnice kvalitne

a lacno;

3. Štátна vedecká knižnica v Banskej Bystrici – 12. ročník odborného seminára Fungovanie knižníc v zmenených podmienkach a špecifické požiadavky používateľov v období hospodárskej krízy;
4. Záhorská knižnica v Senici – čitateľská anketa Kniha Záhoria 2011;
5. Novohradská knižnica v Lučenci – celoslovenská literárna súťaž Literárny Lučenec 2012;
6. Mestská knižnica mesta Piešťany – 7. ročník literárno-dramatického festivalu Zázračný oriešok : Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe;
7. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave – celoslovenský odborný seminár a workshop Biblioterapia;
8. Považská knižnica v Považskej

-
- Bystrici – seminár Pavol Strauss očami pamätníkov z príležitosti 100. výročia narodenia;
9. Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne – seminár Základy práce s PC a internetom pre seniorov;
10. Slovenská lesnícka a drevárska knižnica TU Zvolen – odborný seminár 60. výročie založenia SLDK;
11. Hornonitrianska knižnica v Prievidzi – literárny workshop Čítania ako literárny zážitok.
- Správna rada SAK na svojom zasadnutí dňa 6. marca 2012 prerovala jednotlivé žiadosti a rozhodla podporiť tieto knižnice:
1. Staromestská knižnica v Bratislave – kurz počítačovej gramotnosti Google pre seniorov;
  2. Univerzita P. J. Šafárika, Univerzitná knižnica – odborný seminár Nebojme sa open source softvérov alebo ako propagovať knižnice kvalitne a lacno;
  3. Štátна vedecká knižnica v Banskej Bystrici – 12. ročník odborného seminára Fungovanie knižníc v zmenených podmienkach a špecifické požiadavky používateľov v období hospodárskej krízy;
  4. Záhorská knižnica v Senici – čitateľská anketa Kniha Záhoria 2011;
  5. Novohradská knižnica v Lučenci – celoslovenská literárna súťaž Literárny
- Lučenec 2012;
6. Mestská knižnica mesta Piešťany – 7. ročník literárno-dramatického festivalu Zázračný oriešok : Kniha v rozhlas – rozhlas v knihe;
  7. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave – celoslovenský odborný seminár a workshop Biblioterapia;
  8. Slovenská lesnícka a drevárska knižnica TU Zvolen – odborný seminár 60. výročie založenia SLDK;
  9. Hornonitrianska knižnica v Prievidzi – literárny workshop Čítania ako literárny zážitok.

S každou z podporených knižníc Správna rada SAK uzatvorí zmluvu, kde bude uvedený predmet zmluvy, podmienky použitia finančného príspevku a spôsob jeho vyúčtovania (najneskôr do mesiaca od konania podujatia). Zo strany podporených knižníci je potrebné zverejniť informácie alebo príspevok o podujatí v *Bulletine SAK*, ktorý nebude honorovaný. Pozvánku na podporené podujatie je potrebné uverejniť na webovej stránke SAK. Na propagačných materiáloch podujatia je taktiež potrebné uviesť meno a logo SAK.

*PhDr. Daniela Džuganova,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk*

7. ROČNÍK SÚŤAŽE O NAJZAUJÍMAVEJŠIE PODUJATIE ŠKOLSKEJ KNIŽNICE K MEDZINÁRODNÉMU DŇU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

Dňa 20. septembra 2011 vyhlásila Slovenská pedagogická knižnica 7. ročník Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc, ktorý bol stanovený na 24. októbra

2011, s témou Školské knižnice pripravujú žiakov na život (School Libraries Empower Learners for Life). Osobnú záštitu nad súťažou prevzal minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Eugen Jurzyca. Víťazom súťaže venovala sekcia regionálneho školstva Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu 3000 €. Zvláštnu cenu pre prvú strednú školu mimo poradia víťazov venovala Slovenská asociácia knižníc, a to v sume 300 €.

Cieľom súťaže bolo zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici a k čítaniu, poznávaniu nového. Základnou podmienkou súťaže bolo, aby školské knižnice zorganizovali podujatie práve 24. októbra 2011, v deň osláv Medzinárodného dňa školských knižníc a na určenú tému. Školským knižniciam sa odporúčalo, aby na svoje podujatia pozvali rodičov žiakov, zriaďovateľa školy, predstaviteľov miestnej samosprávy, prípadne iných členov miestnej komunity.

Do súťaže sa prihlásilo 304 školských knižníc, z toho 241 knižníc v základných školách a 63 knižníc v stredných školách. Odborná komisia, zložená zo zástupcu vyhlasovateľa súťaže, zástupcu školského úradu a zástupcu školských knižníc, nehodnotila podujatie 19 školským knižniciam. Dôvodom vyradenia z hodnotiaceho kola boli formálne chyby, napríklad nedodržanie termínu podujatia (24. október 2011) a odoslanie popisu podujatia po uzavorení súťaže. Do hodnotiaceho kola súťaže postúpilo 285 školských knižníc.

Odborná komisia hodnotila každé podujatie v troch kategóriách. V kategórii A hodnotila, či bolo podujatie v súlade s téhou Školské knižnice pripravujú žiakov na život, a to hodnotiacimi známkami v škále 20 – 0 bodov. V kategórii B hodnotila originalitu a vtipnosť realizovaného podujatia, a to hodnotiacimi známkami

v škále od 20 po 0 bodov. V kategórii C hodnotila úroveň popisu podujatia po formálnej stránke – úplnosť povinných údajov, napríklad názov a sídlo školy, e-mail školy, meno riaditeľa školy, meno školského knihovníka, počet účastníkov, hodnotenie podujatia vedením školy a hodnotenie podujatia 12 žiakmi, 4 – 6 fotografií z priebehu podujatia, a to hodnotiacimi známkami škále 10 – 0 bodov. Po scítaní bodov udelených jednotlivými členmi odbornej komisie bolo určené výsledné poradie.

Absolútnym víťazom sa stala Základná škola s materskou školou zo Starej Bystrice. Zorganizovala podujatie pod názvom *Číta celá dedina*, ktoré sa skladalo zo štyroch aktivít. V rámci prvej aktivity Škola v literárnom svete žiaci v kostýnoch literárnych hrdinov hrali divadelné scénky, spievali, tancovali. Druhú aktivity Hurá za najmladší čitateľom uskutočnili na návštive v materskej škole. Žiaci – rozprávkové bytosti čítali škôlkarom zaujímavé príbehy. V rámci tretej aktivity Do čítania sme celí draví sa žiaci rozpíchli po celej dedine. Čítili z kníhy vodičom na čerpacej stanici, krajčírkam v dielni, predavačkám v obchode, kaderníčke a vôbec všetkým okoloidúcim. Štvrtú aktivitu Zasadme čitatelské semä do starobystrickej zeme realizovali formou „flash mob“. Pozvali občanov dediny na dvanásťu hodinu na svoje Námestie sv. Michala pod Slovenský orloj na spoločné trojminútové čítanie. Školská knižnica získala 1000 € na nákup kníh podľa vlastného výberu.

Na druhom mieste sa umiestnila Základná škola s materskou školou zo Spišského Bystrého. Škola zorganizovala podujatie pod názvom *Zrkadlo nášho regiónu*, v rámci ktorého prezentovala folklór, kroje, re-

meslá, nárečia, miestne povesti a zvyklostí s cieľom skíbiať odborné poznatky s tvorivými čitateľskými aktivitami. Napríklad žiaci prvého ročníka si s paní učiteľkou prečítali rozprávku Zlatá priadka a potom im skutočná priadka predviedla ukážky pradeňa, ktoré doplnila rozprávaním o tomto remesle. Žiaci druhého ročníka si najskôr pripravili výstavku z vecí využívaných v minulosti a následne vytvorili encyklopédium *Porovnávanie predmetov a práce ľudí v minulosti a dnes*. Na záver aktivity navštívili miestnu obuvnícku dielňu. Školská knižnica získala 800 € na nákup kníh podľa vlastného výberu.

Tretie miesto bolo udelené Základnej škole, Námestie mládeže, vo Zvolene. Školská knihovnička zorganizovala podujatie pod názvom *Hovoriace knihy*. Jednotlivé knihy predstavovali bývalí študenti školy a súčasný učiteľ školy, ktorí žiakom rozprávali svoje vlastné príbehy. Napríklad prvá študentka bilingválneho gymnázia rozprávala žiakom o tom, ako v španielčine napísala poviedku z prostredia indiánskeho kmeňa a ako sa vďaka nej dostala na niekoľko týždňov do Španielska a Peru. Druhá študentka Školy úžitkového výtvarníctva v Banskej Štiavnici im porozprávala o ručnom zhotovení kníhy – počnúc výrobou papiera až po samotnú väzbu. Učiteľ školy, maratónsky bežec, prezentoval svetové bežecké preteky. Všetky tieto aktivity boli doplnené tvorivými dielňami. Školská knižnica získala 500 € na nákup kníh podľa vlastného výberu.

Zo štvrtého miesta sa radovala Základná škola z Loku. Učiteľky v spolupráci so školskou knihovničkou pripravili podujatie pod názvom *Človek má len jedno zdravie – to je známa vec. Chceš sa oň dobre starat?* Do školskej knižnice bež! – V rámci podujatia žiaci zrealizovali štyri aktivity, ktoré boli zamerané na dodržiavanie zásad správnej životosprávy. Splnenie zadania každej aktivity vyžadovalo najskôr vyhľadanie potrebnej náučnej literatúry v školskej knižnici, výber informácií a ich spracovanie vo forme plagátu. Napríklad žiaci hľadali informácie o tom, čo má obsahovať zdravá strava. Následne do nakreslenej potravinovej pyramídy nalepovali jednotlivé druhy potravín a počet doporučených porcií, navrhovali jedálny lístok na jeden deň podľa zásad správnej výživy. Aj ostatné aktivity boli doplnené tvorivými dielňami. Školská knižnica získala 350 € na nákup kníh podľa vlastného výberu.

Na piatom mieste sa umiestnila Spojená škola – Špeciálna základná škola pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, Pod kalváriou, v Topoľčanoch. V školskej knižnici zorganizovali podujatie pod názvom *Leporelo na špagáte*. V úvodnej časti podujatia sa žiaci s viacnásobným postihnutím zahrali na jeseň, ktorá stromom vzala listy. Ich úlohou bolo prečítať list, na ktorom bol napríklad napísaný názov rozprávky, meno rozprávkovej bytostí alebo autora rozprávkovej kníhy a po jeho prečítaní ho nalepiť na strom. Žiaci sa snažili prostredníctvom detskej literatúry „prekabant“ jeseň a urobiť „smutný holý strom opäť veselým a šťastným“. V druhej časti podujatia začali tvoriť rozprávkové leporelo, pričom každá skupina žiakov pracovala na jednej jeho stránke. Žiaci s osvojenými čitateľskými zručnostami lepili slová do viet, iní pomáhali s ilustrovaním textu. Školská knižnica získala 320 € na nákup

kníh podľa vlastného výberu.

Z udelenia zvláštej ceny Slovenskou asociáciou knižníc sa tešila Spojená škola internátna so zrakovým postihnutím, Námestie Štefana Kluberta, v Levoči, ktorá sa umiestnila ako prvá stredná škola mimo poradia víťazov. Školská knihovníčka pripravila podujatie pod názvom *V knihách je všetko čierne na bielom. Nás svet je čierny, biely alebo čierno-biely ...* V rámci podujatia sa žiaci zahráli na spisovateľov alebo literárnych hrdinov, ktorí mladším spolužiakom rozprávali svoje životné príbehy. Napríklad jeden nevidiaci žiak predstavoval Homéra a druhý slabozraký žiak Jána Hollého. Obaja žiakom 1. ročníka okrem iného vysvetlili znaky antickej a klasicistickej literatúry na „svojich“ najznámejších dielach. Školská knižnica získala 300 € na nákup kníh podľa vlastného výberu.

Všetky súťažiace školské knižnice v rámci svojich podujatí realizovali množstvo rôznorodých aktivít, ktorých cieľom bol rozvoj čitateľských, komunikačných, prezencačných i sociálnych zručností. Potvrdzuje to i toto vyjadrenie:

„Podujatie bolo zamerané na prezentáciu rôznych remesiel a na správny výber povoľania. Pri predvádzaní remesiel sa formovalo ich sebavedomie a dôvera vo vlastné sily ... V praktickej činnosti vykonávali ilustrácie budúcich povolaní, čo v značnej miere vplývalo na rozvoj fantázie, obrazotvornosti, jasnejších predstáv, rozvoja myšlenia a reči. Písomný prejav zúčastnených žiakov bol tiež významným prostriedkom komunikácie, nakoľko ich verbálny prejav je chudobnejší.“ *Magdaléna Magyarová, učiteľka, Špeciálna základná škola, Sabinov.* Medzi najčastejšie aktivity napríklad

patrili dramatizácie rozprávok, čitateľské maratóny, literárne páisma o slovenských spisovateľoch formou powerpointovej prezentácie (napríklad Ján Bodenek, Pavol Dobšinský, Ľubomír Felde, Ľudovít Štúr), vedomostné kvízy, školské rozhlasové relácie, tvorivé dielne, v ktorých najčastejšie „vyrábali“ encyklopédie, leporelá, vymalovali omaľovačky, ilustrovali rozmanité texty, kresili komiksy, písali básne, vyrábali záložky na obaly na knihy či plagáty oboznamujúce so životom a tvorbou významných osobností. Mnohé školské knižnice vyzvali žiakov, aby do školy priniesli svoju najoblúbenejšiu knihu a v rámci podujatia ju predstavili svojim spolužiakom. Žiaci zväčša preropozávali obsah knihy, uviedli dôvody prečo ich kniha zaujala a prečítali z nej krátke úryvok. Niektoré školské knižnice zorganizovali aj besedy so spisovateľmi (napríklad s Gabrielou Futovou, Annou Holubčíkovou, Annou Lazarovou, Jánom Mikulčíkom, Markom Mittašom, Gabrieiou Revickou).

Na väčšinu podujatí prijali pozvanie rodiča žiakov, starí rodičia, zástupcovia zriaďovateľov škôl (najčastejšie starostovia), zástupcovia dedinských farností, obecní či mestskí poslanci, knihovníčky z obecných alebo mestských knižníc. Týchto podujatí sa zúčastnili buď ako vzácní hostia alebo ako účinkujúci, ktorí čítali rozprávky žiakom alebo rozprávali o svojej práci.

Zvlášť je potrebné vyzdvihnuť propagáciu Medzinárodného dňa školských knižníc samotnými školskými knihovníkmi, vedením školy, ba aj obecnými úradmi. Na propagáciu podujatí najčastejšie používali nástennky, školské časopisy, školský rozhlas alebo školské televízne štúdiá, plagá-

ty, samostatné pozvánky rodičom žiakov, webové sídla škôl a obcí. Dokonca prostredníctvom obecného rozhlasu v Odoríne boli o podujatí informovaní a zároveň naď pozvaní všetci obyvatelia obce. Jednotlivé podujatia školských knižníc opäť spropagovali regionálne printové médiá (napríklad *MY Oravské noviny*, *MY Tekovské noviny*, *Petržalské noviny*, *Holíčan*) a elektronické médiá (napríklad Televízia Zemplín) s cieľom oboznámiť širokú verejnosť s oslavou Medzinárodného dňa školských knižníc.

Na záver možno spokojne konštatovať, že súťaž sa teší všeobecnej priažni. Dôkazom sú nasledujúce tvrdenia zástupcov školských komunit:

„Verím, že vdaka tomuto dňu sa nám podarilo prinútiť deti zamyslieť sa nad skutočnou hodnotou, ktorá sa ukrýva v knihe. Naučiť ich vnímať knihu ako symbol múdrosti, stotožniť sa s čistými morálnymi vzormi, ktoré sú stelesnené jednotlivými postavami v rozprávkach a uvedomiť si, že prekážky v živote môžeme premôcť múdrostou a poznáním.“ *PaedDr. Juliana Zajacová, zástupkyňa riaditeľa, Základná škola s materskou školou, Uhrovce*

„V rozprávkovej komnate bolo pekne ... Som rád, že som tu mohol byť. Prosím, spravte to aj budúcim štvrtákom a potešte ich. Ďakujem!“ *Simon Mikuš, žiak 4. ročníka, Základná škola, Komenského, Bánovce nad Bebravou*

„Prečo je Medzinárodný deň školských knižníc? Pretože sa knihy používajú každý deň. Pomáhajú nám naučiť sa všelijaké zaujímavosti. Ale skoro každá kniha má chorobu – somárskie uši. Túto chorobu im spôsobujeme my. A preto im naša škola

vyrobila záložky. Nerobme knihám somárské uši, ale dajme si do nich záložky.“ *Nina Šimčáková, žiačka 4. ročníka, Základná škola, Koperníkova, Hlohovec*

Pretrvávajúcim výrazným pozitívom je oblúbenosť súťaže aj medzi žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Nasledujúce slová to len potvrdzujú:

„Neučím sa dobre ..., neviem recitovať a o vlastnej tvorbe môžem len snívať, čo napísem to nestojí za veľa. Napriek všetkému rád čítam, veľa slov je pre mňa neznámych, čítaním si chcem slovnú zásobu obohatiť. Napriek tomu všetkému som chcel aj ja vystúpiť a čo my Rómovia najlepšie ovládame? No predsa tanec, spev a vieme aj kresliť. Takže som sa podielal na vyhotovení kulís a aj som tancoval. Moji rodičia boli nadšení, aspoň v tento deň boli na mňa hrdí. Veľmi som sa tešil.“ *Peter, žiak 8. ročníka, Základná škola s materskou školou, Bukovce*

Organizátorov súťaže teší, že sa im darí na jednej strane rozvíjať u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe a na druhej strane podporovať vytváranie dobrého vzťahu školskej komunity, miestnej samosprávy a obyvateľov obce či mesta ku školskej knižnici.

*Mgr. Rozália Cenigová,
Slovenská pedagogická knižnica
v Bratislave
rozalia.cenigova@spgk.sk*

PREZENTÁCIA VÝSLEDKOV VÝSKUMU ČÍTANIA MLÁDEŽE VO VEKU 13 – 19 ROKOV NA ODBORNOM SEMINÁRI V MARTINE

Na pôde Slovenskej národnej knižnice v Martine sa dňa 7. marca 2012 uskutočnil odborný seminár pod názvom Čítanie mládeže v SR : výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov v SR. Odborný seminár, ktorý organizovala Slovenská asociácia knižníci, sa konal ako „predskokan“ valného zhromaždenia SAK.

Na seminári boli postupne prezentované výsledky skúmania v čítaní mládeže v uvedenej vekovej kategórii. Celkový sumár výsledkov priblížila PhDr. Judita Kopáčiková, ktorá spolu s PhDr. Ludmilou Hrdinákovou a Mgr. Annou Gašparovičovou boli hlavnými gestorkami výskumu. J. Kopáčiková informovala prítomných o postupe realizácie výskumu, časovom období realizácie, zúčastnených respondentoch a hľavne o výhodnotení výskumu. Informovala, že daný výskum nadvázuje na výskum čítania, ktorý v roku 2008 prebehol v Bratislavskom kraji a zúčastnilo sa ho šest verejných knižníci. Tento potom pokračoval v rokoch 2010 a 2011 v ostatných siedmich krajoch Slovenska a realizovali ho krajské knižnice s regionálnou pôsobnosťou. Výskum gestorskys zastrešovala Sekcia verejných knižníck SAK.

Ďalej J. Kopáčiková informovala, že výskumu sa zúčastnilo cca 12 400 respondentov, 54,16% chlapcov a 43,55% dievčat. Prebiehal na 177 základných školách, 66 stredných odborných školách a na 54 gymnáziách. Úlohou zúčastnených bolo vyplniť dotazník, ktorý obsahoval 49 primeraných otázok. J. Kopáčiková zhrnula výsledky výskumu ako nie veľmi

potešiteľné. Zistilo sa, že mladšie deti vo veku 13 rokov čítajú viac ako ich starší spolužiaci. Tí majú záujmy nasmerované na iné aktivity ako je čítanie. Až 48% respondentov v celoslovenskom porovnaní čítanie nebaví. Je to asi dosť alarmujúce zistenie a potreba, resp. nutnosť niečo s touto skutočnosťou robiť. Výskum tiež potvrdil, že využívanie knižníc nie je v živote mladých nevyhnutnosťou. V škále záujmov značne prevyšuje televízia, surfovanie po internete, koncerty modernej hudby, diskotéky a počítač vo všeobecnosti.

Po obsiahlej celoslovenskej analýze výsledkov výskumu čítania mládeže na Slovensku nasledovali čiastkové analýzy výsledkov v jednotlivých krajoch SR. Za Prešovský kraj referovala Mgr. Marta Skalková z Knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove. V úvode pustila úsmievne nahrávky malých škôlkarov, ktorí zhodnotili (zo svojho pohľadu), prečo je čítanie dôležité. Sumár výsledkov prieskumu v tomto kraji sa veľmi neodlišoval od celoslovenského. Následne boli predstavené výsledky výskumu aj v ďalších krajoch: Mgr. Lenka Malovcová z Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene referovala za Banskoobrnický kraj, Mgr. Mária Balkóciová z Krajskej knižnice v Žiline za Žilinský kraj a Bc. Sylvia Fabová z Verejnej knižnice Michala Resetku v Trenčíne za Trenčiansky kraj. Až na niektoré odchýlky bola aj situácia v týchto krajoch rovnaká ako v celoslovenskom sumáre.

Po odznení príspevkov sa v diskusii na-

vrhovali niektoré námety ako riešiť nelichotivú situáciu v čítaní mládeže a v návštěvnosti knižníc. Padol aj návrh realizovať takýto prieskum v iných vekových kategóriach. V závere seminára J. Kopáčiková informovala, že výsledky výskumu sú pod názvom *Čítanie mládeže v Slovenskej republike : interpretácia výsledkov* uverej-

néné v publikácii, ktorá je zároveň prístupná aj na internetovej stránke SAK.

*PhDr. Eleonóra Janšová,
Slovenská národná knižnica v Martine
eleonorajanssova@snk.sk*

(Poznamka redakcie: O výskume prinesieme príspevky v Bulletinе SAK č. 2/2012.)

BEZHRANIČNE O HRANICIACH KOMÁRNANSKÉHO LITERÁRNEHO KLUBU ŠÁLKKA

Milovníci písaného i hovoreného slova, ktorí uprednostňujú živú debatu či bezprostredný osobný kontakt, sa občas – nečas stretávajú aj v našom meste pri dúškoch voňavého čaju a iných dobrotač na Palatínevej ulici. Budova medzi Kostolom sv. Ondreja a Dunajskou ulicou – tá novovymalovaná s pamätnou tabuľou – je miestom nielen oceánu informácií, ale aj ostrovom pre milovníkov literatúry (a iného umenia).

Jedného dňa sa tito nadšenci skalopevne rozhodli, že si založia svoj vlastný „spolok“. Tak vznikol Literárny klub ŠáLKKa pri Knižnici Józsefa Szinnyeiho v Komárne, ktorý funguje dodnes. Postupne sa klub rozrastal (i dnes rozrástal!), veď v jeho radoch sa nájdú rôzne vekové kategórie, od stredoškolákov až po seniorov. Je to na osoch, veď talent sa môže odhaliť v každom veku. Čudovali by ste sa, milí čitatelia, kolko vzácnych a nadaných ľudí máme v našom regióne! Ale o tom trošku neskôr ... Počas týchto stretnutí, ktoré sú často okorenenej aj živou hudbou, sa vedú rozhovory o literatúre, ba číta sa z vlastnej tvorby. Členovia klubu kladú dôraz (aj) na výstavu svojich literárnych a výtvarných prác, na spomienky významných osobností sloven-

skej literatúry a v neposlednom rade vedú aj klubovú kroniku s archiváciou aktivít.

Knižnica a klub v spolupráci so Slovenskou asociáciou knižníc sa rozhodli, že organizujú dvojjazyčnú literárnu a výtvarnú súťaž pre stredoškolákov a dospelých okresu Komárno s názvom *Hranice*. Názov bol zámerne symbolický: hranice rozdeľujú, ale v tomto prípade radšej spájajú. Spájajú ľudí, ktorí sa venujú literárnej a výtvarnej tvorbe. Samozrejme, sú to najmä umelci – amatéri, u ktorých však musíme vyzdvihnuť neraz naozaj veľmi dobré výkony. Najdôležitejšie na tejto súťaži bolo azda to, že ukázala talenty nášho mesta a okresu. Dopomohla tým búraniu hraníc, ktoré nezmyselne stojia v ceste vzájomného spoznávania sa ... (Poznamka redakcie: Informáciu o vyhlásení súťaže sme uverejnili v Bulletinе SAK č. 2/2011.)

Organizačný tím pracoval, súťaž odštartovala, práce prichádzali, termín vypršal, trojčlenná porota hodnotila a na svete bol výsledok. Vo výtvarnej sekcií boli maľby naivného, ale aj umeleckého charakteru. V literárnej sekcií autori písali s využitím rýmov, volným veršom, stroficky usporiadane či ako pásmo, s klasickými motívmi, ale našli sa aj priam surrealistickej vízie.

Dátum vyhodnotenia, ktorý bol spojený s kultúrnym programom, bol opäť symbolický: 11. novembra 2011 (teda 11.11.2011). A teraz to (asi) najdôležitejšie:

1. cenu v literárnej tvorbe získal Ernest Egyeg za báseň s názvom *Városom* (Moje mesto).

Cenu poroty v literárnej tvorbe získal Márk Szerencsés za báseň s názvom *Hátrók* (Hranice).

1. cenu vo výtvarnej tvorbe získala Mária Ivanová.

Cenu poroty vo výtvarnej tvorbe získala Mária Kveta Marsalová.

Vítazi si odniesli ceny spolu s diplomom,

hostia boli nadšení z krásneho literárneho a výtvarného pásma a organizátori mohli byť spokojní, že odviedli kus dobrej práce pre jednotlivcov i pre celý náš región. Účastníkom (ako aj organizátorom!) ďakujeme, vďazom gratulujeme. Veríme, že Literárny klub ŠÁLKKA nás aj v budúcnosti presvedčí o tom, že kniha (a písané slovo) či iný druh umenia má svoje opodstatnenie v súčasnosti i budúnosti, vedľ my na tejto planéte už dávno nebudeme, ale ono tu zostane (aj) po nás ako svedectvo o tom, akí sme boli alebo akí sme chceli byť.

*PaedDr. Patrik Šenkár, PhD.,
predseda poroty literárnej sekcie*

RODOM A SRDCOM Z ORAVY ...

Ak ste v predvianočnom čase uplynulého roku (19.12.2011) zavítali do útulných priestorov Mestského kultúrneho strediska (MKS) v Dolnom Kubíne, mohli ste slávnostne privítať publikáciu s názvom *Rodom a srdcom z Oravy – Oravci v slovenskej kultúre, literatúre a vede*. Dr. Miroslav Žabenský, riaditeľ Oravského kultúrneho strediska (OKS) uviedol, že ide o súbor životopisných a literárnych portrétov oravských osobností, ktoré zanechali výrazné stopy v kultúrnej minulosti Slovenska i regiónu Oravy v 19. a 20. storočí, od bernolákovcov až po našich súčasníkov.

Tento zborník vznikol z prednášok, ktoré odzneli na spomienkových podujatiach, ktoré sa uskutočnili v mestách a obciach dolnej i hornej Oravy za posledných 25 rokov, pri jubileách významných oravských osobností. Tieto podujatia pripravovalo

cieľavedome OKS v Dolnom Kubíne v spolupráci s mestskými a obecnými úradmi, mestskými a miestnymi kultúrnymi strediskami, základnými a strednými školami, knižnicami, miestnymi odbormi Matice slovenskej a samozrejme so Slovenskou národnou knižnicou v Martine.

Jednotlivé príspevky uvedené v zborníku predniesli na spomienkových podujatiach traja autori: Doc. PhDr. Augustín Maťovčík, DrSc., Doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc. a Mgr. Peter Cabadaj. P. Parenička zdôraznil: „V publikácii je prezentovaných 38 osobností. Všetky okrem dvoch osobností – Martina Čapáka a Augustína Maťovčíka – už majú uzavretý život a dielo. Znamená to, že Augustín Maťovčík je aj tvorcом monografie, teda subjektom, ale súčasne aj objektom knihy ...“

Vtipne odpovedal A. Maťovčík: “Ako sub-

---

jekt som sa chcel vyradiť z pripravovaného zborníka, lebo som nechcel figurovať medzi takými osobnosťami ako boli Bernolák, Hamuljak, Hviezdoslav, Urban ... My sme chodili po Orave ako traja králi, snažiac sa priblížiť hlavne študentom osobnosti, ktoré svoj život spojili s Oravou. Treba, aby mladí poznali naše dejiny, lebo ak ich nepoznajú, ako keby nepoznali ani seba ...“

P. Parenička poznamenal, že v zborníku chýbajú sice osobnosti ako Margita Figuli, Mária Medvecká, Ján Herkeľ, Štefan Radlinský a iní, ale pevne verí, že OKS bude v spomienkových podujatiach naďalej pokračovať ... Tento zborník je určitým darčekom pre Adama Záňa – zanieteného oravského kultúrneho, osvetového pracovníka a stolnotenisového priateľa (nar. 25.8.1952), ktorý sa v tomto roku dožíva životného jubilea. Želáme mu veľa zdravia do ďalších dní!

A čím sa uvádzala publikácia do života? No predsa – priezračnou vodou z rieky Oravy! Zároveň sme si mohli prezrieť 8. ročník medzinárodnej výstavy detských výtvarných prác s názvom *Vianočná pohľadnica*. Do tejto súťaže sa zapojilo viac ako 5000 detí zo Slovenska, Poľska,

KNIHA – KEĽŪČ K DETSKÉMU SVETU

Niektoří spisovatelia píšu vo svojich knihách vymysленé príbehy, iní príbehy odpozorované zo svojho okolia. Takouto je aj knižka pre deti od Ľubice Suballyovej *My deti z Trávnikov*. Po jej prečítaní sme zistili, že tak ako deti z knižky, môžu žiť deti na podobnom sídlisku v Prievidzi. A klbko sa

Chorvátska, Srbska, Českej republiky a Maďarska.

Naozaj čas asi dozrel a nastala tá správna chvíľa pre vydávanie krásnych kníh o Orave!

Ešte mi dovoľte, predstaviť Vám reprezentatívnu obrazovo-textovú publikáciu s názvom *Poklady dejín a kultúry Oravy*, ktorá tiež bola prezentovaná v Dolnom Kubíne, ale o týždeň skôr! Zostavovatelia Doc. PhDr. Augustín Maťovičík, DrSc. (rodák z Brezy, ktorý sa tohto roku dožíva krásneho životného jubilea) a Marián Grigel' st. v symbolickej skratke vytypovaných obrazov a literárnych textov sa pokúsili priblížiť na historickom pozadí krásy oravskej prírody, predstaviť oravského človeka, žijúceho vlastným duchovným životom a kresťanskou vierou ... Publikácia pozostáva z kapitol: Príroda, História, Duchovný život, Lud, Drevená architektúra, Kultúra, Dejatelia, Súčasnosť Oravy. Vyšla v grafickej úprave Petra Ďuríka v Tlačiarni Kubík v Námestove, v rozsahu 250 strán. Určite zaujme nielen oravských rodákov, ale aj ďalších obdivovateľov a milovníkov Oravy!

Ing. Ivana Poláková, Slovenská národná knižnica v Martine
ivana.polakova@snk.sk

---

začalo rozmotávať, vďaka úspešnému projektu.

Chceli sme nenásilne ponúknuť deťom 3. – 4. ročníka základnej školy, aby si knihu prečítali, pretože stojí za to. Vymysleli sme na deti Knihafón. Na novodobých moderátorov, moderátorky, hovorcov a hovorkyne

čakal kamarát mikrofón a tešil sa aj s nami knihovníckami na mladých „čítačov“. Deti sa vystriedali v čítaní príbehov, začali objavovať krehké tajomstvá iných detí z jedného bratislavského sídliska.

Na ďalšom stretnutí deti čakalo množstvo otázok, na ktoré odpovedali pohotovo, akoby premyslene: rozprávali sme sa o napĺňaní detských túžob, o tom aké je dôležité vzájomné porozumenie v súradniciach širšieho rodinného a kamarátskeho spoločenstva – a najmä tam, kde ten detský svet nemôže byť úplný ... Autorka Ľubica Suballyová presvedčila, že rozumie zákutiam detskej duše ako málokto iný. Žiaci tretieho a štvrtého ročníka tak nazreli do duší svojich kamarátov, ale tiež do vlastných ...

Knižku zaujímavo ilustroval Juraj Martiška. Jeho ilustrácie boli podnetom pre výtvarné dielne. Úlohou detí bolo namalovať ilustrácie do knihy *My deti z Trávnikov* podľa vlastnej fantázie. Namalovanými prácmi sme si potom vyzdobili detské odelenie. Deti odchádzali spokojné so svojou prácou a to ešte netušili, aké prekvapenie sme pre ne pripravili nabudúce.

V prvej poviedke L. Suballyová píše o dievčatku, ktoré túži mať psíka. Víeme, že takých detí je veľa. Preto na ďalšie stretnutie zavítali do knižnice psíkovia Dorotka a Vilko a paní canisterapeutka Lucia Petrželová. To bolo zvítanie! Deti sa s nimi pekne zoznámili, potom si sadli do kruhu okolo nich a začali čítať príbehy detí z Trávnikov. Deti čítaли, psíkovia počúvali, občas im chceli nakuknúť do knižky, či to správne prečítali. To vyvo-

lalo úsmevy na tvárich detí. Čítať pekne sa snažili všetci, ved ich počúvali noví kamaráti.

V knižnici sa na malej slávnosti stretli tri generácie – deti, rodičia a starí rodičia. Tretiaci oblečení v kostýnoch zahrali hned v úvode dramatizáciu poviedky *Medaily a pomaranč*. Potom deti vyrábali ozdoby, ktorými slávnostne vyzdobili knižnicu. Podujatie bolo predpremiérou stretnutia so spisovateľkou Ľubicou Suballyovou. Ďalšiu predpremiéru pripravili štvrtáci, ktorí rodičom, starým rodičom a súrodencom predviedli v knižnici dramatizáciu poviedky *Oslava pod parazóлом*. Tiež malovali a tvorili, aby svojimi výtvarními prekvapili a privítali spisovateľku. Nakoniec si rodičia a starí rodičia zaspomínali, čo čítali ked boli malí, ako sa hrali. Spolu s deťmi súťažili a spievali. Bolo to veľmi milé stretnutie.

Potom prišiel slávnostný okamih. Do deťmi vyzdobenej knižnice zavítala spisovateľka Ľubica Suballyová. Nepríšla sama, zobraza si so sebou aj svoju neter, jednu z postáv svojej knižky. Porozprávala deťom, ako knihu písala, ktoré postavy sú skutočné a ktoré vymyslené. Deti jej bez ostychu rozprávali, ktorý príbeh sa im najviac páčil, kolko majú súrodencov, aké zvieratko chovajú doma, na aký hudobný nástroj hrajú. Tí starší, štvrtáci, si na druhé stretnutie pripravili dramatizácie, za čo im autorka zatlieskala a podákovala. Na paní spisovateľku boli zvedaví aj ich rodičia a starí rodičia, ktorí prišli s deťmi do knižnice. Otázky nemali konca, nasledovala autogramiáda, spoločné fotografie, rozlúčka. Deti jej na pamiatku odovzdali

kvety a lodku so svojimi postavičkami, na ktorých boli mená. To aby sa jej ľahšie plávalo životom. Všetky deti sú podobné, nech žijú v ktoromkoľvek kúte Slovenska – hravé a nezbedné, ale i citlivé a zrani-

teľné, snívajú o naplnení detských túžob. Zistili sme, že také sú aj deti v Prievidzi.

Božena Blaháčová,
Hornonitrianska knižnica v Prievidzi
hnpd@mail.t-com.sk

MESIAC PO SPUTENÍ DO PREVÁDZKY

Pár dní pred Vianocami dostali čitatelia Podtatranskej knižnice v Poprade darček – zariadenie na vrátenie kníh, bibliobox. Umiestnený je v exteriéri, pred vchodom do knižnice, konkrétnie do oddelenia krásnej literatúry a oddelenia pre deti a mládež, kde púta patričnú pozornosť okoloidúcich, možno aj pre nevšedný dizajn.

Zámerom jeho inštalácie bolo uľahčiť čitatelom vrátenie požičaných kníh a vyhnúť sa tak upomienkam v prípade, že nestihnu vrátiť knihu počas výpožičných hodín knižnice. Aj keď bibliobox neumožňuje automatické odpísanie kníh z čitateľovo konta, stretol sa s priaznivým ohlasom. Vracanie kníh tak funguje na vzájomnej dôvere. Kníhy z biblioboxu vyberáme každý deň v týždni ráno a odpíšeme ich z čitateľovo konta. Následne kníhy putujú do oddelenia z ktorého boli požičané. Počas jedného mesiaca fungovania tejto služby vrátilo 59 čitatelov 156 kníh.

Medzi prvými, ktorí vyskúšali bibliobox, boli deti, ktoré sú dôverčivé a najviac otvorené prijať nové vymoženosť. Postupne pribúdali kníhy z beletrie a náučnej literatúry pre dospelých. Počas týždňa sa denne vrátia 2 – 3 kníhy, po víkende to bolo aj 50 kníh. Prevládajú kníhy detské, potom beletria a náučná literatúra. Občas vyberieme z biblioboxu aj kníhy, ktoré nám chcú

čitatelia darovať, samozrejme, nebráime sa tomu. Nájdú sa aj takí, ktorí cestou do knižnice kníhy vhodia do biblioboxu a hneď si idú vypožičať ďalšie.

To sú prvé skúsenosti. Všeobecne je táto nová služba prijímaná kladne, čitatelom sa dokonca bibliobox páči aj vizuálne. No a my knihovníci veríme, že bude dobre a bez problémov slúžiť aj nadálej, že bude me vyberať stále menej poplatkov za nedodržanie výpožičnej doby a že poskytneme našim čitatelom patričný komfort ako pri vracaní, tak aj pri pohodovom vypožičiavaní kníh.

Mgr. Anna Balejová,
Podtatranská knižnica v Poprade
riaditel@kniznicapp.sk

Bibliobox

POZNÁME NAŠE KNIHOVNÍCKE PERIODIKÁ?

PREDSTAVUJEME VÁM BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

Stručne z histórie

Periodikum *Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave* uzrelo svetlo sveta až po 71-ročnej existencii jednej z najväčších a najznámejších vedeckých knižník na Slovensku – Univerzitnej knižnice v Bratislave. Táto informačná a kultúrno-vzdelávacia inštitúcia nemala dovtedy interné informačné periodikum, ktoré by oboznámovalo s činnosťou knižnice a plnilo úlohu sprostredkovateľa medzi pracovníkmi a širokým okruhom používateľov služieb tejto knižnice.

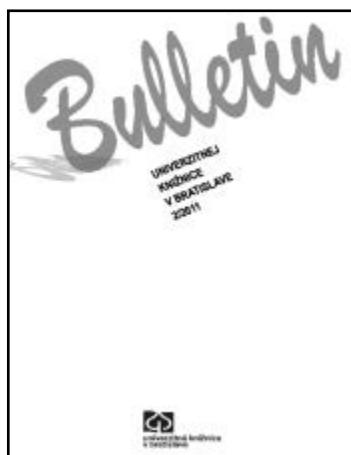
Poslaním periodika bolo priblížiť záujemcom odbornú činnosť knižnice, jej aktuálne služby, kultúrne aktivity a v rámci nich zapojenie sa knižnice do kultúrного diania Bratislav. Časopis mal hlavne slúžiť návštěvníkom z oblasti vysokého školstva, vedy a kultúry a tiež aj odbornej knihovníckej verejnosti.

Obsah bulletinu tvorili informácie z podád, seminárov, školení, informácie o vydaniach Univerzitnej knižnice, referáty, recenzie a personálie. Bulletin v tejto podobe vychádzal do roku 1996. Potom nasledovala dvoročná prestávka, počas ktorej bulletin nevychádzal a v roku 1999 ponúkla Univerzitná knižnica svojim používateľom periodikum s názvom *Aktuality – informácie z knižničnej a informačnej vedy*.

Po šest rokov, až do roku 2004, sme prípravovali časopis s týmto názvom, ktorý vychádzal dvakrát ročne. Prinášali sme v ňom širokú paletu informácií – správy informatívneho charakteru z odborných

seminárov iných inštitúcií, na ktorých sa zúčastnili pracovníci Univerzitnej knižnice v Bratislave, knihovnícke zaujímavosti zo zahraničia, metodické materiály, referáty o publikáciach z oblasti knižničnej a informačnej vedy, kalendár vybraných akcií a podujatí uskutočnených v Univerzitnej knižnici v Bratislave, informácie o vydavateľskej činnosti knižnice, legislatívne a normatívne dokumenty platné v SR.

Rokom 2005 vstúpila Univerzitná knižnica v Bratislave do novej etapy svojej činnosti, keď boli verejnosti sprístupnené nové, rekonštruované priestory troch historických budov knižnice – Klarisea, Paláca uhorskej komory a Paláca Leopolda de Pauliho, neskôr aj záhradný tzv. Lisztov pavilón. Záber knižnice sa popri knižničnej a informačnej činnosti rozširoval aj na príbuzné kultúrne aktivity. To všetko bolo podnetom k tomu,

že sme sa začali zamýšľať nad názvom periodika ktoré knižnica vydávala. Návrhov na názov časopisu bolo viac, nakoniec sme sa priklonili k staronovému názvu *Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave*, pretože najlepšie vyjadruje späťosť časopisu a našej knižnice. Priestor v ňom dostali aj informácie o mimoknižničných aktivitách uskutočňovaných v multifunkčnom kultúrnom centre.

Špecifickou činnosťou našej knižnice sa stalo aj organizovanie odborných a spoločensko-kultúrnych podujatí, najmä z oblasti knižničnej a informačnej vedy, vzdelávania, umeleckej publicistiky, občianskych aktivít a pod. Uvedené aktivity sa stretávajú so širokým záujmom verejnosti a mnohé podujatia knižnica organizuje v širokom celoštátnom a medzinárodnom kontexte. Aj v uplynulom roku sa na pôde knižnice uskutočnilo množstvo významných konferencií, prednášok, seminárov, výstav a koncertov. Široká škála vzdelávacích i kultúrno-spoločenských podujatí prilákala do priestorov knižnice množstvo návštěvníkov a my sme chceli čitateľov, používateľov a piateľov knižnice oboznámiť v našom periodiku aj s týmito aktivitami.

Súčasnosť

Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave má pravidelné rubriky a sú v ňom zverejňované predovšetkým príspevky vzťahujúce sa priamo k našej knižnici. Jeho pravidelnými rubrikami sú: Informácie z UKB, Informácie zo seminárov a porád, Informácie zo zahraničia, Rôzne, Personálne, Kalendár akcií uskutočnených v Uni-

verzitnej knižnici v Bratislave. Vychádza 2-krát ročne. Od roku 2009 má zmenenú obálku a každý päť rokov je jeho prílohou abecedný, autorský a tematický register.

Naším cieľom je oboznámiť priaznivcov nášho *Bulletinu* s najzaujímavejšími aktivitami knižnice, podeliť sa so skúsenosťami získanými na seminároch, konferenciach a poradách, oboznámiť s projektmi na ktorých Univerzitná knižnica v Bratislave spolupracuje, poskytnúť prehľad o aktivitách knižníc vo svete, zablahoželať našim kolegom pri životných jubileánoch, spomenúť si na našich bývalých zamestnancov a uvádzáť podujatia uskutočnané v rámci multifunkčného kultúrneho centra. Spolu s printovou verziou periodika je prístupná aj elektronická verzia na webovej stránke Univerzitnej knižnice www.ulib.sk.

Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave 2011 je už 18. ročníkom tohto periodika. Pre bližšie zoznámenie sa s jeho obsahom ponúkame krátke exkurz do niektorých rubrík.

Rubrika *Informácie z UKB: Bašagićova zbierka vo svete* Univerzitná knižnica v Bratislave pokra-

Heart

čuje v úspešnej prezentácii svojej činnosti na ázijskom kontinente. Výstavu Srdce v rukách ... (Heart in the Hands ...) po vydarených podujatiach v rôznych štátoch Európy a Ázie pozvali aj do Kuvajtu.

Je potešujúce, že výsledky práce Univerzitnej knižnice majú kladný ohlas vo svete a spolupráca jednotlivých inštitúcií pokračuje aj v medzinárodnom kontexte.

Ocenenie za ochranu a prezentáciu knižnice Safveta bega Bašagića

Pre žiadnu knižnicu nie je bežné, keď za jej prácu oceňujú celú krajinu. Občianske združenie pre ochranu kultúry a kultúrneho dedičstva mesta Sarajevo Klepsidra sa rozhodlo oceniť prácu, ktorú Slovenská republika venovala na ochranu, spracovanie a prezentáciu Bašagićovej knižnice. Klepsidra pred Slovenskom preukázala podobnú pocutu len Spojeným štátom americkým. Zástupcovia tohto združenia odovzdali 12.12.2011 na Úrade vlády SR predsedníčke vlády Ivete Radičovej cenu Isa beg Ishakovića. Ocenenie bolo udelené za zásluhy, ktoré vynaložila a vynakladá Slovenská republika na zachovanie a propagáciu zbierky Safveta bega Bašagića. <http://www.vlada.gov.sk/predsednicka-vlady-sr-iveta-radicova-dostala-cenu-od-zastupcov-obcianskeho-zdruzenia-klepsidra-za-sarajevo/>. Ďakovný list bol odovzdaný aj vedúcej kabinetu rukopisov, starých a vzácných tlačí Univerzitnej knižnice v Bratislave za dlhorčnú prácu s Bašagićovou knižnicou.

Prezidentka Americkej asociácie knižnic pani Roberta Stevens v Univerzitnej knižnici v Bratislave

V rámci pracovnej návštavy Slovenska náštívila Univerzitnú knižnicu v Bratislave

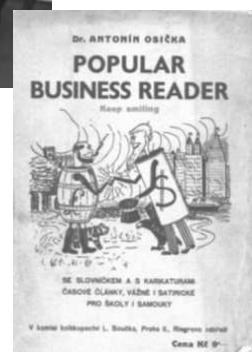
pani Roberta Stevens, prezidentka Americkej asociácie knižníc. Pre Univerzitnú knižnicu v Bratislave bolo ctou privítaná na jej pôde túto významnú osobnosť svetového knihovníctva.

Návšteva britskej veľvyslankyne v Univerzitnej knižnici

Univerzitnú knižnicu v Bratislave 26. októbra 2011 pochila svojou návštavou britská veľvyslankyňa Jej Veličenstva Sussannah Montgomery. So záujmom si prezrela knižnicu a navštívila Britské centrum, zaujímała sa o podujatia, ktoré v spolupráci s Britskou radou organizuje knižnica. Na Barokovom nádvorí Univerzitnej knižnice bola pri tejto slávnostnej príležitosti otvorená výstava učebníc anglického jazyka za posledných tristo rokov pod vtípnym názvom „English is easy ...“

Info USA

Projekt „Centrálny dátový archív“

Medzi jednu z najvýznamnejších úloh na rok 2011 pre UKB bolo riešenie projektu „Centrálny dátový archív“ (CDA), ktorého úlohou je vybudovanie infraštruktúry pre dlhodobé uchovávanie a ochranu údajov, ktoré budú tvorené digitalizáciou kultúrneho dedičstva v rámci digitalizačných projektov OPIS PO2.

Slovenské bezpečnostné fórum 2011

3. októbra 2011 sa na Barokovom nádvorí Univerzitnej knižnice v Bratislave uskutočnil piaty ročník výročnej konferencie slovenskej zahraničnopolitickej a bezpečnostnej komunity – Slovenské bezpečnostné fórum, ktoré bolo výrazným príspevkom k vytváraniu konsenzu slovenskej bezpečostnej komunity.

Univerzitka na facebooku

Univerzitná knižnica v Bratislave patrí medzi prvé knižnice v sociálnej sieti facebook a prenikla aj do povedomia širšieho okruhu verejnosti. Záujemcovia tu nájdú galériu s obrázkami z rôznych akcií, nachádzajú sa tu odkazy, kde môžu doplniť svoje vlastné postrehy, pridávať videá, pýtať sa či klášť otázky a ľubovoľne môžu komentovať kalendár akcií alebo jednotlivé položky na tomto profile.

Rubrika Kalendár akcií 2011

Multifunkčné kultúrne centrum ponúklo uplynulý rok svojim návštěvníkom spektrum podujatí z rôznych oblastí a potvrdilo status inštitúcie ako centra vzdelanosti a kultúry. Priestory Univerzitnej knižnice v Bratislave boli aj v uplynulom roku súčasťou významných medzinárodných vý-

stavnických projektov ako Socha a Objekt a Mesiac fotografie, literárneho projektu Anasoft litera a ďalšieho ročníka Vlkendu bratislavských parkov a záhrad. Uskutočnil sa už piaty ročník Šanson.cz – Šansóna.hr – Šansón.sk a potvrdil pretrvávajúci záujem návštěvníkov o tento hudobný žánor na Slovensku. Jedným z projektov bolo Adventné pastorále, ktoré odznelo počas štyroch predvianočných nedelňích večerov. Aj tento zaujímavý program sprevádzal veľký záujem verejnosti.

Pre lepší obraz o našom periodiku som sa snažila v stručnosti spomenúť aspoň niekoľko príspevkov z roku 2011.

Tematické zameranie periodika je moderné široké a pestré, zahŕňa oblasti ako služby, knižná kultúra, bibliografia, informatizácia, elektronizácia, vzdelávanie, legislatíva, informácie o umelecko – publicistických a umelecko – spoločenských podujatiach a pod. Periodikum *Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave* je určený všetkým tým, ktorí majú záujem o nové informácie, najmä z knižničnej a informačnej vedy a zaujímajú sa aj o činnosť, diaľne, aktivity a ciele Univerzitnej knižnice v Bratislave. Veríme, že o nás *Bulletin* bude aj nadáľej záujem, že sa nám bude darí neustále zlepšovať jeho obsahovú úroveň a zdokonaľovať jeho grafické spracovanie a že príspevky v ňom uverejňované upútajú vašu pozornosť.

*Mgr. Tatiana Popová,
Univerzitná knižnica v Bratislave
tatiana.popova@ulib.sk*

Z NAŠICH VYDANÍ

Z EDIČNEJ ČINNOSTI ŠTÁTNEJ VEDECKEJ KNIŽNICE V PREŠOVE ZA ROK 2011

Štátnej vedeckej knižnici v Prešove (ďalej ŠVK PO) v roku 2011 vydala celkovo osem knižných titulov. Po tematickej stránke sa edičné výstupy viazali na profilovanie štyroch úsekov bibliografického oddelenia ŠVK PO, a to úseku regionálnej bibliografie, úseku slavistiky, úseku rusínskej a ukrajinskej bibliografie a úseku spracovania starých tlačí.¹

V rámci výskumu regiónu sa vydala personálna bibliografia muzeológa, zoologa, publicistu a niekdajšieho riaditeľa Krajského múzea v Prešove RNDr. Jozefa Paláštyna, CSc.² Jej zostavovateľom je Michal Socha. Publikácia obsahuje jednu štúdiu od zostavovateľa a Janka Vargu Lipnického, a ďalej bibliografiu prác Jozefa Paláštyna z rokov 1957-2009. Zachytená je i jeho redaktorská a lektorská činnosť, ako aj recenzie a hodnotiace články na jeho aktivity (s. 4). Bibliografia je obohatená o biografické kalendárium a o fotografickú prílohu.

Iný titul, ktorému nateraz nebudeeme venovať väčšiu pozornosť, predstavuje vydanie tretieho dielu najstaršej *Pamätnnej knihy mesta Prešova* od Bela Kleina-Tesnoskalského, ktorú viedol v rokoch 1938-1941.³ Titul obsahuje faximilové

¹ V roku 2012 prešlo oddelenie reorganizačiou. V januári došlo k zrušeniu úsekov a kumulovaniu agendy. Pozri Organizačný poriadok Štátnej vedeckej knižnice v Prešove. Zost. Valéria Závadská. Prešov : ŠVK Prešov, 2012. 12 s.

² Jozef Palášthy : personálna bibliografia. Ed. Michal Socha. Prešov : Štátnej vedeckej knižnice v Prešove, 2011, [2], 44 s. ISBN 978-80-85734-88-1

³ Pamätná kniha mesta Prešova. Diel III. (1938-1941) : Belo Klein-Tesnoskalský. Eds. Martin Pekár, Marcela Domenová. Prešov : Štátnej vedeckej knižnice v Prešove, 2011. 199 s. ISBN 978-80-85734-95-9

vydanie rukopisu, historicko-kritický rozbor a komentáre, ako aj vedecký štúdium mapujúcemu toto dejinné obdobie Prešova.

V súvislosti s výskumom rusínskej a ukrajinskej minorít a osobnosti regiónu sa na úseku slavistiky a úseku rusínskej a ukrajinskej bibliografie pracovalo na dvoch edičných tituloch. Vydaný bol jeden konferenčný zborník o živote a tvorbe ukrajinského básnika, prekladateľa, interpretátora, redaktora, novinára a vydavatela Milana Bobáka, ktorý zostavila Mária Nachajová.⁴ Zborník obsahuje sedem odborných štúdií paralelne v slovenskom a ukrajinskom jazyku, ukážky – výber vlastnej tvorby v slovenskom preklade Juraja Andrička a Bobákove preklady diel Daniela Heviera a Karola Chmela do ukrajinciny (s. 94-117). Titul je obohatený o personálnu bibliografiu osobnosti, ktorú zostavila Zuzana Džupinková (s. 118-128).

Tá je aj editorkou samostatného titulu nazvaného *Diela ukrajinských spisovateľov Slovenska (Bibliografia knižných vydaní v rokoch 1945-2010)*.⁵ Ide o odbornú knižnú publikáciu, hodnotiacu tvorbu ukrajinských autorov pôsobiacich na Slovensku z rokov 1945-2010. Publikácia obsahuje dve hodnotiace štúdie – zostavovateľky

v Prešove, 2011. ISBN 978-80-85734-94-2

⁴ Milan Bobák - ukrajinský básnik a prekladateľ (život a dielo). Ed. Mária Nachajová. Prešov : Štátnej vedeckej knižnice v Prešove, 2011. 144 s. ISBN 978-80-85734-91-1

⁵ Diela ukrajinských spisovateľov Slovenska (Bibliografia knižných vydaní v rokoch 1945-2010). Ed. Zuzana Džupinková. Prešov : Štátnej vedeckej knižnice v Prešove, 2011. 199 s. ISBN 978-80-85734-95-9

a Prof. PhDr. Juraja Baču, CSc. Najväčším prínosom publikácie je zaradenie 411 bibliografických záznamov, t.j. bibliografický súpis diel ukrajinských spisovateľov Slovenska, rozdelených na kolektívne zbierky a antológie poézie a prózy, diela jednotlivých autorov obsahujúce viaceré žánre; poéziu (kolektívne zbierky – almanachy, antológie a iné publikácie, a samostatné básnické zbierky autorov); prózu (kolektívne zbierky a zbierky jednotlivých autorov) a napokon samostatné miesto je venované dráme v stanovenom období (s. 34-108). Pozitívom je zaradenie medailónov jednotlivých autorov (s. 109-142). Pre lepšiu orientáciu v texte je publikácia doplnená o abecedný register názvov kníh uvedených v bibliografickom súpise a autorský register.

Oba vyššie uvedené knižné tituly predstavujú dvojjazyčné vydania (v slovenskom a ukrajinskom jazyku).

Výskum dejín knižnej kultúry sa v ŠVK PO neodmysliteľne spája s bibliografickým oddelením a s úsekom spracovania starých tlačí. V roku 2011 sa knižnici podarilo výdať štyri tituly. Tri z nich predstavovali nekonferenčné zborníky k dejinám knižnej a duchovnej kultúry, ktoré obsahujú 34 vedeckých štúdií a materiálov, ako aj správy, recenzie – anotácie. Menovite ide o zborník *Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska II*, ktorý zostavila a redigovala Marcela Domenová.⁶ Obsahuje trinásť štúdií k problematike historických knižníc, tlačí, rukopisov alebo činnosti kníhtlačiarov, k vydavateľským aktivitám spolkov, ďalej

tri príspevky v rubrike Materiály, deväť správ v rubrike Kronika a desať recenzíi, resp. anotácií.

V podobnom duchu mapovania unikátnych a neznámych rukopisných dokumentov a pamiatok knižnej kultúry, evidovaných vo fondech knižníc a archívov mesta Prešov, je nekonferenčný zborník *Historické rukopisy a neznáme rukopisné diela vo fondech historickej knižnice mesta Prešov II* od tej istej zostavovateľky. Obsahuje celkovo sedem štúdií a je doplnený o zaujímavú obrazovú prílohu k mapovaným pamiatkam.

Titul *Kresťanská kultúra a jej miesto v dejinách východného Slovenska⁸* pripravila na vydanie Marcela Domenová. Má interdisciplinárne zameranie s dominantným zameraním na dejiny kresťanskej kultúry – písomných, hmotných i obrazových prameňov z obdobia slovenského stredoveku a novoveku. V jednotlivých štúdiách rieši nielen otázky konfesie, reformácie a protireformácie, ale aj knižných pamiatok a jazykovedy. Priestor sa ponechal aj na mapovanie epigraficko-kampanologických pamiatok, umenovedy a kunsthistorie. Celkovo obsahuje dvanásť štúdií a trinásť recenzíi / anotácií.

Posledný titul predstavuje vydanie komentovaného prekladu pôvodného maďarského rukopisu, resp. cestopisného denníka Úti jegyzeteimből – *Z moich cestovných poznámok z prelomu rokov 1895/96*. Na

⁷ *Historické rukopisy a neznáme rukopisné diela vo fondech historickej knižnice mesta Prešov II*. Ed. Marcela Domenová. Prešov : Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2011. 181 s. ISBN 978-80-85734-93-5

⁸ *Kresťanská kultúra a jej miesto v dejinách východného Slovenska*. Ed. Marcela Domenová. Prešov : Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2011. 204 s. ISBN 978-80-85734-90-4

⁶ *Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska II*. Ed. Marcela Domenová. Prešov : Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2011. 226 s. ISBN 978-80-85731-89-8

vydanie pripravil Viktor Szabó.⁹ Pôvodným autorom rukopisu bol regionálny historik, pedagóg, autor krátkych próz a prekladateľ Ľudovít Frenyó (1872-1944), ktorý v priebehu svojich štúdií podnikol dlhšiu cestu a jej výsledkom bol prezentovaný cestovný denník, rozdelený do štyroch časťí. Obsahuje poznámky a postrehy k navštíveným lokalitám: Bratislava, Viedeň, Praha, Drážďany, Lipsko a Berlín, opis stavu nemeckého zdravotníctva a poskytovania sociálnych služieb cez sondu do dráždanského a lipského domu diakonisiek, postrehy o negatívnom vnímaní rozmáhajúceho sa alkoholizmu a postoja spoločnosti k nemu v hospodárskom kontexte alebo duchovnej sfére, a napokon aj opis črt nemeckého univerzitného – študentského života, ktorého sa sám Frenyó stal účastníkom (s. 4). Publikácia je doplnená o zaujímavú obrázovú prílohu reálií z konca 19. storočia.

Vybrané tituly boli prezentované verejnosti na dvoch podujatiach, realizovaných v rámci Týždňa slovenských knižníč (TSK) 29. marca 2012 v Prešove.¹⁰ Veríme, že aj rok 2012 bude pre knižnicu rovnako úspešný na poli vedecko-výskumnom ako aj edičnom.

*Mgr. Marcela Domenová, PhD,
Štátnej vedeckej knižnici v Prešove
marcela.domenova@svkpo.gov.sk*

9 *Ľudovít Frenyó – Z mojich cestovných poznámok*. Ed. Viktor Szabó. Prešov: Štátnej vedeckej knižnici v Prešove, 2011. 119 s. ISBN 978-80-85734-92-8

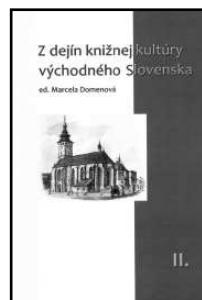
10 Prezentácia vybranej edičnej činnosti bibliografického oddelenia ŠVK v Prešove za rok 2011 pod názvom *Knižná kultúra regiónu* a prezentácia edičnej činnosti bibliografického oddelenia ŠVK v Prešove na úseku slavistiky za rok 2011 pod názvom *Ukrajinská literatúra v prešovskom regióne*.

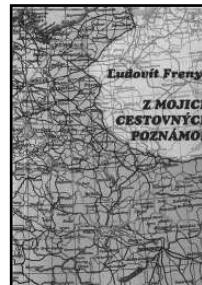
Milan Bobák

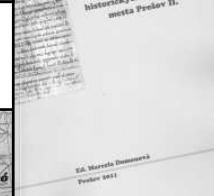
ukr.spis.

Knižná kultúra 2

Frenyó

rk II

SPOZNÁVANIE KNIŽNÍC USA PROSTREDNÍCTVOM INTERNATIONAL VISITOR LEADERSHIP PROGRAM / LEARNING ABOUT US LIBRARIES THROUGH THE INTERNATIONAL VISITOR LEADERSHIP PROGRAM

Abstract: *The author of the paper took part in a 3 week stay for librarians in the USA. She visited libraries of different types in various parts of the USA. Information on the host institutions is offered.*

Keywords: International Visitor Leadership Program; libraries in the USA

Kľúčové slová: Medzinárodný program odborných stáží v inštitúciách v USA; knižnice v USA

Už niekoľkokrát mali zástupcovia slovenských knižníc možnosť zúčastniť sa výmenného programu International Visitor Leadership Program, ktorý pripravuje US Department of State (Ministerstvo zahraničných vecí Spojených štátov) a ktorého projekt American Libraries (AL) je určený pre odborníkov z oblasti knihovníctva. Cielom tohto multiregionálneho projektu je priblížiť účastníkom rôznorodosť knižnično-informačných služieb v USA, spoznať vplyv nových informačných technológií na rôzne typy knižníc, umožniť participantom spozaňať úlohy a funkcie knižníc a informačných odborníkov v americkej spoločnosti, ako aj oboznámiť sa s dôležitosťou komunitnej spolupráce a stratégiami amerických knižníc zamierenými na ich udržateľný rozvoj. Účastníkov programu navrhujú americké ambasády jednotlivých krajín.

Skupina programu Americké knižnice 2011 pozostávala z 20 účastníkov, ktorí zastupovali 18 krajín: Afganistan, Bangladéš, Bielorusko, Bulharsko, Egypt, Irak, Jamajku, Keňu, Laos, Lesotho, Maledivy, Namíbiu, Rusko, Sierra Leone, Slovensko,

Tanzániu, Thajsko, Turecko. V priebehu trojtýždňového pobytu (11.6.-2.7.2011) skupina navštívila 7 štátov USA. Program začínať v hlavnom meste Washington, DC, v sídle spoločnosti World Learning, ktorá organizovala odborný program (<http://www.wordlearning.org>). Poslaním úvodných prednášok bolo priblížiť a vysvetliť ideu amerického federalizmu v teórii aj praxi. Akram R. Elias, dlhoročný spolupracovník Department of State a odborník v oblasti domácej politiky a multikultúrnych záležitostí, vysvetlil podstatu chápania práv jednotlivca v rámci filozofie pragmatizmu v americkej spoločnosti a ukázal, ako sa tento prístup prejavuje v praktickom živote. Informácie o fungovaní federálnych a štátnych vlád sme potom priamo videli v činnosti knižníc a inštitúcií, ktoré boli dotované z federálneho, resp. štátneho alebo regionálneho rozpočtu.

Washingtonský program bol venovaný predovšetkým predstaveniu podpory a financovania knižničných aktivít na federálnej úrovni.

Navštívili sme US Government Printing Office, ktorý má na starosti vydávanie,

distribúciu a uchovávanie vládnych dokumentov americkej federálnej vlády. Federal Depository Library Program (<http://www.gpo.gov/libraries>), ktorý US Government Printing Office z poverenia amerického Kongresu vykonáva, sa zameriava na získavanie, konverziu a distribúciu vládnych materiálov a koordinuje viac ako 1250 depozitných knižníc. Cieľom je sprístupniť všetky vládne dokumenty a publikácie vydané federálnymi inštitúciami v tlačenej alebo elektronickej forme. Dokumenty sú sprístupňované prostredníctvom katalógu na <http://catalog.gpo.gov/>.

Činnosť knižníc podporujú aj granty dvoch federálnych grantových agentúr: National Endowment for the Humanities (<http://www.neh.gov/>) je nezávislá federálna agentúra, ktorá poskytuje granty pre humanitné programy v rámci USA. Knižniciam finančuje programy digitalizácie, projekty letných čitateľských aktivít, vydávanie publikácií, vzdelávacie programy. Agentúra spolupracuje s Americkou asociáciou knižníc (American Library Association, ALA). Na svojom webovom sídle <http://edesitement.neh.gov/> sprístupňuje materiály pre štúdium a vyučovanie humanitných vied. Niektoré výstupy projektov predstavujú voľne dostupné publikácie, napr. *Encyclopedia Iranica* <http://www.iranica.com/>.

Institute of Museum and Library Services (<http://www.imls.gov/>) je zdrojom na podporu amerických múzeí a knižníc z federálnych prostriedkov. Inštitút spolupracuje so štátnymi a regionálnymi organizáciami. 85% financí ide na knižničné programy prostredníctvom štátnych agentúr pre knižnice. Cieľom knižničných

grantov je prispieť k zlepšeniu knižničných služieb vo všetkých typoch knižníc, uľahčiť prístup k informačným zdrojom a zlepšiť informovanosť a vzdelanie občanov a tiež podporovať zdieľanie zdrojov viacerými knižnicami. Príklady podporených projektov pre knižnice: National Leadership Program, 21st Century Librarian Program. Prehľad poskytovaných grantov možno nájsť na <http://www.imls.gov/applicants/project.aspx>.

Záver washingtonského programu patril návšteve Kongresovej knižnice (LoC), v ktorej sme strávili bohužiaľ iba veľmi málo času. Okrem prehliadky najstaršej a najkrajšej z troch knižničných budov – Jeffersonovej budovy a všeobecnej informácie o postavení a základných funkciách LoC sme mali možnosť vypočuť si prednášku o supervízii a vzdelávaní pracovníkov knižnice. Vedúca odboru vzdelávania Judith P. Cannan nám predstavila systém kontinuálneho vzdelávania pracovníkov, ktorí majú možnosť sa prihlásiť na rôzne vzdelávacie kurzy týkajúce sa všeobecných počítačových znalostí, ako aj odborných knihovníckych činností. Náplň kurzov sa dopĺňuje podľa požiadaviek pracovníkov. Návody a inštruktáže v elektronickej forme sú dostupné pre všetkých pracovníkov prostredníctvom intranetu. Niektoré vzdelávacie materiály sú dostupné aj pre verejnosť, napr. kurzy pre katalogizátorov: <http://www.loc.gov/catworkshop/>.

Počas nasledujúceho týždňa sme boli rozdelení na tri skupiny a každá z nich odcestovala do iného štátu. Skupina, ktorá navštívila knižnice v Jacksone v štáte Wyoming, bola orientovaná na komunitné služby malých knižníc a na ich význam pri

ochrane kultúrneho dedičstva. Navštívili verejnú knižnicu Teton County Library a jej pobočky, ktoré pracujú v oblastiach s malým počtom prevažne pôvodného indiánskeho obyvateľstva. Pri návšteve školskej knižnice Jackson Hole High School sa zúčastnili aj na vyučovacej hodine, ktoré knižnica spolu so školou organizuje a diskutovali o spolupráci verejných a školských knižníc v regióne.

Ďalšia skupina zamierila do Portlandu v štáte Oregon a zamerala sa na činnosť knižníc finančovaných zo štátneho rozpočtu a na fungovanie väčších systémov knižníc. Navštívili Oregon State Library v Saleme, ktorá poskytuje služby pre viac ako 37 tis. zamestnancov oregonského štátu, spolu so štátnym archívom – Oregon State Archives. Dozvedeli sa o činnosti knižničnej nadácie – The Library Foundation, ktorá funguje pri najstaršej verejnej knižnici na východ od Mississippi – The Multnomash County Library. Nadácia zbiera financie na podporu programov, doplňovanie fondov a údržbu budov knižníc v regióne Multnomash.

Skupina, v ktorej som bola ja, bola zameraná na činnosť akademických knižníc. Navštívili sme Seattle v štáte Washington. Program bol sústredený predovšetkým na návštěvu dvoch akademických knižníc. Prvá z nich je súčasťou University of Washington, najväčšej univerzity na stredozápade USA, ktorá patrí k najlepším univerzitám v USA, tzv. Public Ivy. University of Washington Libraries (<http://www.lib.washington.edu/>) je zároveň jedna z najväčších vedeckých knižníc v Severnej Amerike. Pracovníci nás informovali hlavne o systéme vzdelávania študentov

a predstavili nové priestory pre individuálne a tímové študijné aktivity, tzv. Research Commons. Priestory a služby Research Commons sú určené predovšetkým pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdia a vychádzajú v ústrety potrebám študentov a vyučujúcich v súvislosti so stúpajúcim trendom digitálneho vzdelávania. Táto časť knižnice poskytuje možnosť kolaboratívneho vzdelávania, zdieľania materiálov, priestor na diskusie a prezentácie a služby na podporu jednotlivých krokov výskumnej práce – pri vyhľadávaní údajov a materiálov, písaní prác, publikovaní a finančovaní. Filozofia poskytovania služieb spočíva v tom, že študenti majú podľa vybraných odborov svojich knihovníkov (subject librarians), ktorí sú im k dispozícii pri vyhľadávaní a spracovávaní odborných materiálov do školských a výskumných prací.

O procese prispôsobovania vzdelávania budúcich profesionálov sme sa dozvedeli na stretnutí s prodekanom pre vzdelávanie školy pre prípravu knihovníkov a informačných pracovníkov, Dr. Matthew Saxtonom na University of Washington Information School (<http://ischoll.uw.edu/>). Škola v r. 2007 zmenila náplň svojich učebných programov pre knihovníkov. Bakalárské štúdium sa sústredí preovšetkým na informatiku a informačné služby. Magisterské štúdium je rozdelené na dva smery: knižničné a informačné vedy s väčšou orientáciou na informatiku a informačnú politiku, druhý magisterský študijný odbor – informačný manažment – je viac sústredený na štúdium riadenia, správu informačných zdrojov a služieb. Náplň predmetov reflektuje požiadavky

spoločnosti na informačných pracovníkov a preto sú absolventi školy vyhľadávaní nielen informačnými inštitúciami, ale aj firmami z prostredia súkromného sektoru, mnohí našli svoje pôsobisko napr. vo firme Boeing, ktorá v Seattli sídli.

Druhou akademickou knižnicou ktorú sme v Seattli navštívili, bola knižnica súkromnej Seattle University. Jezuitská katolícka univerzita, založená v r. 1891, otvorila r. 2010 pre knižnicu Lemieux Library (<http://www.seattleu.edu/library>) novú budovu, projektovanú ako tzv. zelenú budovu so systémom úspornej klimatizácie a recyklácie vody. Budova bola postavená prevažne všetkým ako miesto pre spoločné štúdium a stretávanie, preto v nej dominujú študijné priestory striedané s počítačovými stanicami, relaxačnými a občerstvovacími zónami. Súčasťou sú učebne zariadené nahrávacími a didaktickými technológiami. Pre študentov žurnalistiky je k dispozícii rozhlasové a televízne štúdium a auditórium pre prezentáciu. Priestor pre kolaboratívne štúdium – McGoldrich Learning Commons – bol vybudovaný s podporou súkromných darcov. Okrem možnosti študovať a prípravovať si školské práce môžu študenti využívať služby, ktoré im knižnica poskytuje v spolupráci s fakultami a študentmi dobrovoľníkmi. Centrum písania (Writing Centre) pomáha pri príprave esejí a písomných prác, podporu a pomoc pri učení nájdu študenti v programoch Learning Assistance Programs. Najvyužívanejšie sú programy, ktoré študentom pomáhajú prekonávať problémy pri príprave na prírovodene predmety, predovšetkým na matematiku, fyziku a chémiu (Math Lab and Research Services).

V Seattli sme okrem akademických knižníci navštívili aj dve verejné knižnice. Prvá z nich, Washington Talking Book and Braill Library Seattle (<http://www.wtbbi.org/>) je jednou z prvých knižníci siedte Národnej služby pre nevidiacich, prostredníctvom ktorej Kongresová knižnica poskytuje dokumenty a služby pre nevidiacich amerických občanov alebo tých, ktorí nemôžu používať klasické tlačené dokumenty (dyslektici, osoby s poruchou motoriky a pod.). Mali sme možnosť okrem knižničných služieb vidieť aj iné služby pre komunitu tejto knižnice, napr. prípravu rozhlasového vysielania, prácu s dobrovoľníkmi. Verejná knižnica Sno-Isle Libraries (www.sno-isle.org) zasa poskytovala služby pre dva susediace okresy (Snohomish a Island) výhradne prostredníctvom bookmobilov.

Naše rozdelené skupiny sa stretli v Minneapolise, štát Minnesota, kde sme strávili deň v Minneapolis Central Library (<http://www.hclib.org/pub>), ktorá sídli v novej budove, ocenenej v r. 2009 cenou AIA/ALA Library Building Awards, za vynikajúci dizajn budovy knižnice v USA. Knižnica dotovaná zo štátneho rozpočtu si na svoju činnosť hľadá finančie aj prostredníctvom nadácie pracujúcej pri knižnici – The Library Foundation of Hennepin County. Tá okrem získavania finančných prostriedkov a spoluúčasti pri organizovaní niektorých aktivít vykonáva advokáciu pre knižnicu, ktorú pracovníci knižnice ako štátne zamestnanci vykonávať nemôžu. Nadácia podporuje asi 55 – 60 programov ročne, ktoré sú pripravované pre hlavné cieľové skupiny: tínedžerov, imigrantov, deti do 6 rokov, seniorov a pre záujemcov o získanie práce.

Verejné knižnice v Minnesote sú združené v sieti knižníc MELSA (Metropolitan Library Service Agency, www.melsa.org). Okrem úspory financií pri spoločnom predplatnom e-zdrojov spolu koordinujú prípravu komunitných akcií, letných čitateľských programov, čitatelia majú možnosť požičať si a vrátiť knihy v ktorejkoľvek zo 100 členských knižníc. Inšpiratívnym môže byť program podpory návštěv múzeí Metro Adventure Pass (<http://www.melsa.org/MuseumAdventurePass/index.cfm>).

Návšteva výročného kongresu Americkej asociácie knižníc (American Library Association, ALA) opäť skupinu rozdelila. Po predkonferenčnom seminári o medzinárodnej spolupráci amerických a rozvojových krajín v oblasti informačnej gramotnosti, informačných technológií a rozvoja advokácie sme sa podľa vybraných prednášok rozutekali na tri dni po obrovskom kongresovom areáli v New Orleans, aby sme navštívili vybrané prednášky. Zaujímavou bola napríklad prednáška Download This (Stahni si to) od predstaviteľov Verejnej knižnice v Cincinnati o zmene zájmu návštěvníkov verejných knižníc o ich zbierky. Východiskom bol fakt, že vo verejných knižničach už čitateľov nezaujímajú tlačené knihy, ale knihy ktoré si môžu stiahnuť a čítať alebo počúvať kdekoľvek na akomkoľvek zariadení. Knihy ktoré sa dajú stiahnuť, sú budúcnosťou knižnice. Preto venovali veľa úsilia na zlepšenie ponuky a propagáciu elektronických dokumentov a najmä kníh, ktoré sa dajú stiahnuť do vlastných zariadení, tzv. downloadadable materials.

Záver programu sa odohral v New Yorku. Navštívili sme známu budovu Newyorskéj

verejnej knižnice (New York Public Library – NYPL, <http://www.nypl.org/>) na 5. Avenue – Stephen A. Schwarzmann Building a jej známe historické čítárne. Napriek tomu, že knižnica nesie názov verejná, je súkromnou neziskovou organizáciou, ale silne podporovanou mestským rozpočtom. Knižnica pozostáva zo štyroch hlavných odborných knižníc a 87 pobočiek. V centrálnej budove nám kolegovia predstavili špeciálne projekty digitalizácie fondov. Viac ako 700 000 jednotiek má ich digitálny repozitár NYPL Digital gallery (<http://digitalgallery.nypl.org/nypldigital/>). Zdigitalizované historické mapy New Yorku sprístupňujú prostredníctvom rovnakého projektu ako Googlemaps – <http://maps.nypl.org/warper/>. Zaujímavým projektom je digitalizácia jedálnych a nápojových ponúk z newyorských reštaurácií, ktorých položky v rámci verejného projektu manuálne prepisujú (<http://menus.nypl.org/>). Do prepisovania naskenovaných jedálnych lístkov sa môžu zapojiť všetky. Jednou z hlavných odborových knižníc NYPL je aj Science, Industry and Business Library (<http://www.nypl.org/locations/sibl>). Knižnica je zameraná na poskytovanie služieb pre podnikateľov a záujemcov o pracovné miesta. Okrem sprístupnenia špeciálnych fondov poskytujú poradenstvo malým podnikateľom prostredníctvom spolupráce s organizáciou SCORE (www.scorenyc.org). Ide o bezplatné poradenstvo od špičkových odborníkov z oblasti obchodu, manažmentu, financií a práva.

Ďalšou z newyorských verejných knižníc, ktorú sme navštívili, bola Brooklynská verejná knižnica (Brooklyn Public Library). Mali sme možnosť vidieť jej centrálnu

knižnicu (<http://www.brooklynpubliclibrary.org/central>). Knižnica sprístupňuje svoje knižničné fondy multilingválnej komunité hovoriacej 45 jazykmi. Riaditeľ knižnice Jack McCleland zdôraznil prvoradý význam komunitných aktivít knižnice, napr. programy ranej gramotnosti pre deti do 5 rokov, konverzačné skupiny pre obyvateľstvo s iným materinským jazykom ako anglickým, práca s nezamestnanými, so seniormi. Knižničné fondy sú až na druhom mieste. Brooklynská knižnica centralizované nakupuje a katalogizuje fond pre všetky svoje pobočky. Pobočky sú orientované na minoritné skupiny, ktoré v danej lokalite žijú.

V pobočke brooklynskej knižnice Flatbush Library sme videli, akým spôsobom knižnica reaguje na potreby komunity. Vo Flatbush (komunita v brooklynskej časti Borough) žije veľa obyvateľov karibského pôvodu a stále tu pretrváva vysoká miera negramotnosti dospelého obyvateľstva. Knižnica sa preto sústredí na programy gramotnosti pre dospelých, ako aj na terapeutické programy pre deti aj dospelých (biblioterapia, artoterapia).

Záver programu patril predstaveniu špeciálnych knižníck, ktoré pôsobia v Metropolitanom múzeu umenia (Metropolitan Museum of Art), jednom z najväčších a najstarších múzeí umenia na svete. Thomas J. Watson Library (<http://libmma.org/portal/>) poskytuje prezenčný fond vedeckých kníh a periodík o umení. Veľkú časť periodík a kníh získavajú prostredníctvom medzinárodnej výmeny (aj zo Slovenska). Spolupracuje so špecializovanými knižnicami v jednotlivých kurátorských oddeleniach Metropolitného múzea umenia.

Nolen library (<http://libmma.org/portal/the-nolen-library-and-teacher-resource-center>) sa sústredí na prácu s deťmi, ponúka priestory, fondy a vzdelávacie aktivity pre deti a pomáha pedagógom pri príprave vyučovania umenia. Osobitnou bola pre nás návšteva knižnice Antonio Ratti Textile Center (http://www.metmuseum.org/works_of_art/antonio_ratti_textile_center). Knižnica okrem toho, že zbiera a sprístupňuje dokumenty o dejinách textilu a textilného umenia vlastní a stále dopĺňa zbierku vzoriek textilií od 15. storočia. Kúsky látok, ktoré dokumentujú vývoj v oblasti textilného priemyslu a módy, sú uložené a ochraňované v špeciálnych katalógoch, ktoré sa v súčasnosti digitalizujú. Okrem procesu digitalizácie sme mali možnosť vidieť aj reštaurátorské dielne, v ktorých sa o svoju zbierku starajú.

Pretože cieľom programu, ktorý som absolvovala, je priblížiť aj hodnoty americkej spoločnosti ako celku, súčasťou pobytu boli aj návštevy pamiatok a kultúrnych podujatí v jednotlivých lokalitách, či už išlo o návštevu prírodných parkov, múzeí, divadiel, ale aj pozvanie do amerických domácností. Pre všetkých účastníkov programu bolo veľmi zaujímavé vidieť, ako knižnice v USA fungujú, ako sa musia spôsobovať rôznym typom rozpočtov, ako spolupracujú so štátom, mestom či univerzitou, ktorá ich finančuje.

Vo verejných knižničiach bolo možné pozorovať sústredenie na potreby komunity, keď sa veľa priestoru venuje rôznym programom na podporu vzdelávania, čítania a návštevy kultúrnych zariadení pre deti a mládež, na aktivizáciu seniorov a na pomoc nezamestnaným. Špecifickou

činnosťou je práca s imigrantským obyvateľstvom, ktorá spočíva v pomoci v učení sa angličtiny, vo vybavovaní potrebných formalít, v orientácii v novom kultúrnom prostredí a zároveň v sprístupnení dokumentov v rodnom jazyku.

V akademických knižničiach vidieť sústredenie na informačný servis, na pomoc pri písaní prác a na vytvorenie podmienok pre štúdium aj oddych pri štúdiu a prezentáciu výsledku štúdia. Primárne sa využívajú elektronické zdroje. V Lemieux Library na univerzite v Seattli našli študenti tlačené dokumenty až na štvrtom poschodi.

Typická pre činnosť knižničí je prítomnosť dobrovoľníkov. Dobrovoľníci pomáhajú vo verejných aj akademických knižničiach. Okrem pomoci pri prách, na ktoré nie sú dostatočné finančie a pracovné sily, pomáhajú dobrovoľníci predchádzať knihovníckym stereotypom a pomáhajú pri zavádzaní technologických výdobytkov. Dobrovoľníci – neknihovníci sú často klúčovými osobami, ktoré pomáhajú knižnice meniť z inštitúcií so zbierkami kníh na inštitúcie orientované na klientov, pretože

prinášajú do praxe pohľad „zvonku“.

Naša skupina strávila tri týždne poznávaním rôznych typov knižníc, ktoré sa nachádzali v rozličných častiach USA. Vieli sme, ako lokalita a miestna populácia ovplyvňujú aj činnosť knižničí. Stretli sme sa s ambicioznymi a na úspech zamieranými kolegami z východného pobrežia, s pohodovými kolegami zo západného pobrežia, s mierne uzavretými „severskými“ knihovníkmi z Minnesoty, absolútne všetkých sme videli na kongrese v New Orleans. V čase hospodárskej krízy majú aj oni problém s rozpočtom a musia bojať a lobovať. Po návrate aj v našej tlači prebehla informácia, že guvernér štátu Minnesota neschválil návrh rozpočtu a všetky štátne organizácie (teda aj knižnice) boli viac ako dva týždne zatvorené. Americkí knihovníci pracujú v multikultúrnom prostredí, ale základné smerovanie je rovnaké aj pre nás, knihovníkov na Slovensku – zameranie na klienta a komunitu.

*Mgr. Daniela Tóthová, Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave
daniela.tothova@cvtisr.sk*

AMERICKÉ DOBRODRUŽSTVO SLOVENSKÉHO KNIHOVNÍKA / AMERICAN ADVENTURE OF A SLOVAK LIBRARIAN

Abstract: *The author took part in a 3 week stay in US libraries. She visited libraries of different types in various parts of the USA. Experience from the stay is presented.*

Keywords: *Insights on America; libraries in the USA*

Kľúčové slová: *Spoznávanie Ameriky (program); knižnice v USA*

Práca konzultantky v jazykovej študovni InfoUSA v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici a jej úzka a intenzívna spolupráca s Veľvyslanectvom USA v SR

mi umožnili zúčastniť sa na jedinečnom projekte sponzorovanom Ministerstvom zahraničných vecí USA, nazvanom Insights on America. Cieľom programu

bolo poskytnúť jeho účastníkom prehľad amerického politického systému, spoločnosti, kultúry a histórie. Z pôvodne štarnáštčennej skupiny zahraničných návštevníkov sme zostali len traja. Okrem mňa sa programu zúčastnila učiteľka Svetlana z ďalekej ruskej Sibíri a riaditeľ kultúrneho oddelenia Suleyman z Turecka. Skupinu dopĺňala naša americká sprievodkyňa Linda.

Prvou zastávkou nášho trojtýždenného amerického dobrodružstva bolo hlavné mesto Washington, D.C. Program vo Washingtone ako sídle federálnej vlády a centre americkej politiky bol zameraný na oboznámenie sa s politickým systémom a fungovaním USA. Popri oficiálnom prijatí na Ministerstve zahraničných vecí USA, stretnutiach s predstaviteľmi dvoch najvýznamnejších politických strán – demokratov a republikánov – či s odborníkmi na americkú spoločnosť a kultúru sme si našli čas aj na prehliadku mesta a návštevu múzeí, ktoré sú, mimochodom, vo Washigtone zdarma. Vo Washingtone sme zhodou okolností boli v čase osláv Halloweenu. Videli sme malé deti v spoločnosti rodičov, či tínedžerov oblečených v najrôznejších kostýnoch, ako chodia od domu k domu, bol nezabudnuteľný zážitok.

Po šiestich dňoch strávených v hlavnom meste USA sme sa presunuli do „veľkého jablka“, mesta ktoré nikdy nespí, do New Yorku. V meste sme strávili len tri dni a preto bol nás program bohatý a časovo náročný. Pre mňa ako pracovníčku knižnice boli najzaujímavejšimi zážitkami návšteva Verejnej knižnice v Queense a stretnutie s riaditeľkou Oddelenia me-

dzinárodných referenčných služieb paní Donnou Ciampa-Lauriovou. Služby knižnice využíva takmer 2,2 milióna používateľov, má 62 pobočiek rozmiestnených po celom meste, 7 centier pre vzdelávanie dospelých a 2 centrá rodinej gramotnosti. Čo do počtu knižničných jednotiek je to druhá najväčšia knižnica na území USA, s ročným počtom výpožičiek viac ako 2 milióny. Knižnica v Queense bola priekopníkom pri vytváraní partnerských vzťahov so zahraničnými knižnicami za účelom výmeny odborných poznatkov a profesionálneho rastu knihovníkov. Jej partnerstvá s knižnicami z celého sveta sú veľkým prínosom aj pre čitateľov, ktorým poskytujú väčšiu rozmanitosť informácií. Napríklad, v spolupráci so Šanghajskou knižnicou vypracovali koncept prvého interaktívneho online referenčného centra pre čínskych pristahovalcov v USA.

Kedže knižnica v Queense sa z veľkej časti zameriava na prácu s deťmi a mládežou, pripravuje pre nich rôzne voľnočasové aktivity a projekty, pri ktorých môžu zmysluplnie tráviť čas v knižnici. Projekty pre deti vo veku od 18 mesiacov do piatich rokov sú orientované na podnietenie lásky ku knihám a knižnici a podporu prvotnej gramotnosti. Poskytovaním informácií a referenčných služieb vylepšujú učebné osnovy newyorských škôl. Program BOOST (Bet Out Of School Time) je určený pre žiakov vo veku šesť až štrnásť rokov a poskytuje podporu pre vypracovávanie domáčich úloh. Programy pre mladých ľudí a tínedžerov zahŕňajú finančnú gramotnosť, prieskum zamestnanosti, semináre zamerané na poéziu či hodiny umenia. Knižnica spravuje aj webovú stránku špeciálne

upravenú pre potreby detí a tínedžerov, ktorá ich má naučiť ako využívať internet a nájsť to najlepšie, čo internet ponúka. Všetky služby sú samozrejme poskytované pod dohľadom špeciálne školeného personálu. Počas letných prázdnin prebieha vo všetkých pobočkách knižnice program Letné čítanie, ktorého cieľom je udržať deti v „čítacej a vzdelávacej nálade“ aj počas školských prázdnin. Program pomáha udržiavať a dokonca aj zlepšovať schopnosť detí čítať.

Kedže sa knižnica nachádza v multikultúrnej časti New Yorku, zameriava sa aj na služby pre príslušníkov. Program New Americans (Noví Američania) poskytuje imigrantom informačné a zábavné materiály a zároveň sa im snaží pomôcť aklimatizať sa v USA, priblížiť a uľahčiť im život v novom prostredí a preklenúť tak kultúrne rozdiely. Úzko spolupracujú s etnickými komunitnými organizáciami a komunitnými knižnicami. Knižnica vlastní knižné zbierky v 57 najpopulárnejších jazykoch imigrantov, poskytuje bezplatné prednášky a semináre v jazykoch príslušníkov zamerané na základné témy, ako sú profesné školenia, občianstvo či vlastníctvo nehnuteľnosti. Medzi najobľúbenejšie podujatia (či už zo strany imigrantov alebo rodených Newyorčanov) patria literárne, umelecké a ľudovo-umelecké programy pripravené samotnými príslušníkmi, ktoré ukazujú kultúru a zvyky ich domovín.

Verejná knižnica v Queense si vytýčila neľahkú úlohu – zaplniť medzeru vo vzdelávaní dospelých v kultúrne najrozmanitejšej časti USA. Dospelých obyvateľov štvrti Queens sa snažia naučiť čítať, písat a hovoriť anglicky. Každý sa môže zúčast-

niť bezplatných kurzov angličtiny. Rodičia spolu so svojimi deťmi sa môžu podieľať na programe rodinnej gramotnosti. Centrum pre informácie o zamestnaní poskytuje pomoc pre nezamestnaných, pre ľudí, ktorí sa cítia vo svojej práci nedocenení alebo hľadajú nové smery. Návštevníci centra majú k dispozícii knižné publikácie, periodiká a rôzne iné materiály. Samozrejmosťou je odborný personál, ktorý ku každému pristupuje individuálne a je nápomocný pri hľadaní informačných zdrojov týkajúcich sa písania životopisov, hľadania volných pracovných miest alebo ďalšieho vzdelávania.

Verejná knižnica v Queense nerozmýšľa len v hraniciach kníh a výskumu. Dôraz kladie aj na zábavu a obohatenie. Vyprofilovala sa na komunitné kultúrne a vzdelávacie centrum. Okrem vyššie spomenutých programov a aktivít ponúka oveľa viac – autorské besedy, kultúrno-umelecké a divadelné predstavenia, koncerty, oslavy etnických sviatkov, informačné programy o zdraví, podnikaní a kariére. Väčšina z týchto podujatí je v inom ako anglickom jazyku.

Najväčším otáznikom pre nás bolo mesto Kalamazoo v štáte Michigan, ktoré je vstupnou bránou do oblasti Stredozápadu USA. Okrem toho, že sa preslávilo výrobou gitár značky Gibson a tabletiek Viagra, je známe aj svojou náboženskou toleranciou a spolužitím rôznych náboženských skupín. Mesto sme navštívili v čase konania miestnych volieb a pre mňa bolo nesmierne zaujímavé vypočuť si volebné prejavov kandidátov a vidieť zápal a zanietenosť Američanov pre lokálnu politiku. Jedným z najsilnejších momentov môjho pobytu

za „veľkou mlákom“ bola návšteva mešity a stretnutie s miestnym imámom. Bol to najpokornejší človek, akého som kedy stretnula. Vyžaroval nesmiernu vnútornú vyrovnanosť. Počas nášho stretnutia nám ukázal inú stránku muslimského náboženstva, úplne odlišnú od tej, ktorú nám ponúkajú naše médiá.

Druhú časť nášho pobytu sme začali v San Franciscu, v meste s vibrujúcou atmosférou, rozprestierajúcim sa na takmer päťdesiatich kopcoch a známom vďaka jeho mostom, strmým uliciam, kultovým budovám a kultúre. Byť v USA v čase oslav tzv. Veterans Day (deň venovaný pamiatke vojenských veteránov) pre nás znamenal účasť na dobrovoľníckej aktivite v jedálni pre bezdomovcov a sociálne slabších obyvateľov mesta, pri ktorej sme rozdali viac ako 2600 obedov. Moje počiatočné obavy a strach vystriedalo príjemné prekvapenie, ale aj smútok. Prekvapenie z otvorenosti, úprimnosti a prívetivosti ľudí, ktorí svoj život žijú na ulici a sú vďační za každú pomoc či úsmev a radi sa porozprávajú s niekym z „exotického“ Slovenska. Smútok pri pohlade na mladých ľudí, ktorých jediným potešením sú drogy a pri pohlade na matky či celé rodiny s malými deťmi, ktoré celý svoj majetok majú zbalený v jednom kufri ...

Poslednou zastávkou môjho trojtýždňového pobytu v USA bolo mesto Tucson v horúcej Arizone, vzdialé niekoľko mil od mexicko-amerických hraníc. V hraničnom meste Nogales, rozdelenom vysokým plotom na mexickú a americkú časť, sme sa stretli s pánom Jeffom Austinom, pracovníkom amerického konzulátu v Mexiku a príslušníkmi pohraničnej stráže, ktorí nás

---

---

previedli popri hranici a oboznámili s prácou pohraničnej polície. Veľmi otvorené nám porozprávali o praktikách miestnej mafie a drogových kartelov či o ilegálnych spôsoboch prevádzania utečencov. V štáte Arizona sa nachádza najväčšia indiánska rezervácia na území USA – Tohono O’odham, ktorú sme mali možnosť navštíviť. Zistenie, že Indiáni žijúci v rezerváciach majú svoju vlastnú vládu, políciu či dokon-

ca cestovný pas, bolo pre mňa fascinujúce. Dvadsať dní plných neuveriteľných zážitkov, skúseností a stretnutí so zaujímavými ľuďmi mi poskytli priestor na prehĺbenie a rozšírenie mojich vedomostí o americkej kultúre, histórii, politike a spoločnosti.

*Mgr. Zuzana Kopčanová, Štátnej vedecká knižnica v Banskej Bystrici
zuzana.kopcanova@svkbb.eu*

PERSONÁLIE

GRATULUJEME K ŽIVOTNÉMU JUBILEU PhDR. MÁRII ŽITŇANSKEJ

Nikomu z nás, kto pozná PhDr. Máriu Žitňanskú, sa nechce veriť, že 9. marca 2012 oslavila životné jubileum, ktoré by jej podľa niekdajších pravidiel umožňovalo spomaliť tempo a odpočívať. Pretože spomenuté tempo a odpočinok je to posledné, čo si s Máriou spájame. Pretože Mária je živel a miluje prácu ktorú robí. Inak sa to povedať nedá. A rekapitulácia jej úspešného pô-

sobenia v rôznych slovenských knižničiach to len potvrdzuje.

Po maturite na Strednej knihovníckej škole v Bratislave v roku 1973 nastúpila Mária Žitňanská do Dopravoprojektu, kde v knižnici pracovala s časopiseckým fondom. Odtiaľ v roku 1976 prišla na Ústav merania a meracej techniky SAV. SAV-ke zostala verná 15 rokov a tam sme sa začiatkom 80-tych rokov spoznali. Práve diaľkovo končila vysokoškolské štúdium na Katedre knihovedy a vedeckých informácií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského a bola čerstvou vedúcou knižnice. Mohla tak naplnivo rozvinúť svoje organizačné a komunikačné schopnosti, ktoré sa začali nekompromisným výraďovaním zastaranej literatúry, modernizáciou priestorov vedeckej knižnice a prvými krokmi k automatizácii. Od Márie sme sa naučili, že neexistuje spojenie „to sa nedá“, „to nejde“. Dnes, v čase internetu, si už len s úsmevom spomenieme na balenie balíkov s nekonečnými MVS-kami, či na nosenie hrubých a ťažkých zviazaných časopisov z Univer-

zitky na Patrónku, aby naši kolegovia vedci mohli študovať vedecké články. Ďalšou cennou skúsenosťou bolo, že je veľmi dobré mať vždy kamarátov medzi itečkármami. Práve vďaka jej kamarátskym vzťahom a záujmu o všetko nové sme už v tom čase mohli niektoré pracovné postupy v knižnici automatizovať. Počas pôsobenia na Ústave merania a meracej techniky SAV Mária vybudovala renomovanú knižnicu, zaviedla medzi prvými pracoviskami v SAV knižničný informačný systém CDS/ISIS a položila základy centrálnej evidencie publikácej činnosti pracovníkov ÚMMT.

Hovorí sa, že snom každého knihovníka je vybudovať knižnicu od základu podľa svojich predstáv a so zretelom na konkrétnych používateľov. Ak je to naozaj tak, Márii sa splnil tento sen hned niekoľkokrát.

V roku 1991 nastúpila na novovzniknutý Federálny úrad pre hospodársku súťaž, kde vybudovala Dokumentačné oddelenie a neskôr pôsobila aj vo funkcií tlačového tajomníka predsedu FÚHS. Po vzniku Slovenskej republiky pracovala krátky čas ako vedúca knižnice na Fakulte manažmentu Univerzity Komenského. Tu sa zapísala kompletným zabezpečením hardvérového a softvérového vybavenia knižnice a odborným spracovaním knižničného fondu, ktorému sa dva roky nevenovala viac-menej žiadna starostlivosť. V rokoch 1994-1997 to zas bolo kompletné vybudovanie knižnice regionálnej kancelárie Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, spolu s presťahovaním a revíziou historického knižničného fondu celej SOPK. Čiže opäť tušíme, že okrem odbornej práce sa za týmito vetami skrýva obrovské množstvo energie a fyzického nasadenia. Potom na-

sledovala snáď jedna z jej najkrajších pracovných etáp – vybudovanie knižnice sira Karla Poperra pri Academii Istropolitane Nova vo Svätom Jure pri Bratislave. V rokoch 1997-2004 popri všetkých knihovníckych činnostiach nadobúdala aj nové zručnosti pri realizovaní projektov a získavaní finančných prostriedkov z grantov na technické zázemie knižnice, ako aj na vybudovanie fondov pre postgraduálne AINovy (projekt pre 3-ročnú podporu od rakúskej vlády, granty z Britskej rady, Mellonovej a Fordovej nadácie, z Nádacie otvorenej spoločnosti).

V roku 2004 prišla ďalšia veľká výzva – Centrum vedecko-technických informácií SR. Pôsobenie vo funkcii vedúcej Edično-propagačného odboru zakrátko prerastlo do riešenia základných otázok spojených so stiahovaním inštitúcie a spoločenskej požiadavky komplexne riešiť ďalšie smerovanie knižničného úseku. Jej súčasné postavenie vo funkcii námestníčky riadiťa pre knižnično-informačnú činnosť je len prirodzeným zavŕšením neuveriteľnej činorodosti, rozhľadu, samoštúdia a zápalu pre vec. Rokmi nazbierané a overené skúsenosti uplatňuje pri riešení súčasných projektov. Medzi najvýznamnejšie patria: projekt Európsky knihovník; participácia za SR na Verejnej diskusii na tému prístupu k vedeckým informáciám a ich ochrane (Open Access); pôsobenie vo funkcii odborného garanta pre nákup a sprístupnenie elektronických informačných zdrojov v rámci projektu Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom. K tomu všetkému je potrebné spomenúť vystúpenia na konfe-

---

---

renciach a diskusiách k informačnej podpore výskumu a vývoja, napr. v cykloch televízie TA3; členstvo v komisiách; publikačnú činnosť.

Avšak pre mnohé z nás to stále nie je úplný obraz o Máriiinom pôsobení medzi nami. Aj pri takejto oficiálnej príležitosti nám nedá nespomenúť, že slovenský knihovnícky svet pozná Máriu ako vynikajúcu odborníčku i v ďalších sférach: v kulinárskom umení – na jej krémeš z čias SAV spomínajú kolegovia dodnes; v záhrade, kde jej pod rukami všetko raší a kvitne; v ručných práciach – upliesť krásny sveter dokáže v rekordne krátkom čase; v športe – od parašutizmu až po lyžovanie, cyklistiku alebo korčuľovanie. A k tomu všetkému spontánny priateľský smiech.

Mária je prosté živel a miluje prácu, ktorú robí. Navyše má dar kumulovať okolo seba priateľov od svojich prvých pracovných začiatkov až podnes. A tak jej spoločne želáme veľa šťastia, veľa zdravia a aby ju zanietenie a energia sprevádzali ešte dlhé roky v osobnom aj profesionálnom živote.

*PhDr. Eva Mihalíková, Národná banka Slovenska – PhDr. Zita Mušútová, Národná banka Slovenska
eva.mihalikova@nbs.sk,
zita.musutova@nbs.sk*

K blahoželaniu jubilantke sa pripája reakčný kolektív Bulletinu Slovenskej asociácie knižníčiek.

OBSAH BULLETINU SAK, ROČ. 19, 2011

Úvodníky

- Džuganová, Daniela: Nerada pozérám do tmy ..., 2/2011, s. 3
Džuganová, Daniela: Prítomná budúcnosť ..., 4/2011, s. 3
Džuganová, Daniela: Skoro všetci sme dobrovoľníci ..., 3/2011, s. 3
Džuganová, Daniela: Týždeň slovenských knižníc a všeličo iné ..., 1/2011, s. 3

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC,

Martin 22.3.2011

- Džuganová, Daniela: Správa o činnosti SAK od valného zhromaždenia v roku 2010 1/2011, s. 5
Plán práce a aktivít na rok 2011 1/2011, s. 13
Uznesenia z valného zhromaždenia SAK 1/2011, s. 12

ČLÁNKY

- Bukovský, Vladimír: Ochrana dokumentov v súčasnosti a budúcnosti 2/2011, s. 5
Jakubáčová, Benjamína: Mág slova Ján Stacho 2/2011, s. 28
Katuščák, Dušan: Národný projekt Digitálna knižnica a digitálny archív 4/2011, s. 5
Kolivoško, Štefan: O zločine a treste 3/2011, s. 8
Králová, Darina: Priestorové vybavenie obecných knižníc v Trnavskom regióne 3/2011, s. 5
Látka, Ondrej: Zaregistrovali ste zmenu? 4/2011, s. 46
Látka, Ondrej – Tomášová, Viera: Otvorenie Centra knižničných služieb a vedecko-technických informácií Technickej univerzity v Košiciach 1/2011, s. 21
Majorová, Jarmila: Týždeň slovenských knižníc v Slovenskej národnej knižnici v Martine 2/2011, s. 24
Petercová, Štefánia : Budovy Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach: skutočnosť a perspektívy 1/2011, s. 16
Šulajová, Eva: Týždeň slovenských knižníc v Mestskej knižnici v Bratislave 2/2011, s. 25
Šusoliaková, Katarína: Týždeň slovenských knižníc 2011 2/2011, s. 8

Predstavujeme nových členov SAK

- Rehušová, Mária: Univerzitná knižnica Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne 4/2011, s. 49

---

*Tóthová, Lídia – Laczová, Helena: Žitnoostrovná knižnica
v Dunajskej Stredie* 1/2011, s. 23

*Wagner, Zorka: Tradičné remeslá a ľudové umenie
v Knižnici Ústredia ľudovej umeleckej výroby v Bratislave* 2/2011, s. 31

Zo života nečlenských knižníc

Čelková, Ludmila: Centrálna knižnica Národnej banky Slovenska 4/2011, s. 51

Čelková, Lídia: Knižnica, ktorá dýcha umením 1/2011, s. 27

Fircáková, Kamila: Retrospektívny pohľad na našu rubriku

Zo života nečlenských knižníc 3/2011, s. 10

*Závadská, Valéria: Knižnica Vysokej školy medzinárodného podnikania
ISM Slovakia v Prešove* 2/2011, s. 34

Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka

Ferková, Valéria: Niekolko postrehov z 25-ročnej knihovníckej praxe ... 1/2011, s. 29

Kováčik, Lubo: Môj pohľad na profesiu knihovníka 2/2011, s. 37

*Novotná, Júlia: Postrehy čitateľky o Staromestkej knižnici
v Bratislave* 2/2011, s. 36

INFORMÁCIE

*Blaháčová, Božena: Petra Braunová má rada aj „slovenské knihovníčky
z Prievidze“* 2/2011, s. 45

*Blaháčová, Božena: Škriatkovia navštívili Hornonitriansku knižnicu
v Prievidzi* 1/2011, s. 35

Ciferská, Eva: Najkrajšie české a slovenské detské knihy 2/2011, s. 42

*Džuganová, Daniela: Cena Slovenskej Asociácie Knižníc za Aktívnu
ČInnosť Knižnice – SAKAČIK 2010* 1/2011, s. 31

*Džuganová, Daniela: „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“ – tradícia
pokračuje aj v roku 2011* 1/2011, s. 32

Ďurdíková, Simona: Les sa skrýva aj v knihách 2/2011, s. 47

Futová, Gabriela: Súťažná prehliadka knižničných podujatí pre deti 4/2011, s. 59

Hybáčková, Beáta: Po Mesiaci autorského čítania v Košiciach 3/2011, s. 17

Janovská, Darina: Skalka pri Trenčíne – od histórie po záchrannu 4/2011, s. 58

Janšová, Eleonóra: Rokovanie 12. slovenskej bibliografickej konferencie 4/2011, s. 54

Janšová, Eleonóra: Stretnutie participantov projektu KIS3G 3/2011, s. 24

<i>Janšová, Eleonóra:</i> Zasadala Koordinačná rada pre bibliografickú činnosť v SR	3/2011, s. 12
<i>Králová, Darina:</i> Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave na „Veľtrhu pre seniorov“	4/2011, s. 64
<i>Kutašovičová, Alžbeta:</i> Mladý literárny kritik : literárna súťaž v písaní recenzii pre žiakov 2. stupňa ZŠ	2/2011, s. 49
<i>Martinkovičová, Zuzana:</i> Etiketa a firemná kultúra v trnavských knižniciach	3/2011, s. 15
Najkrajšie knihy Slovenska 2010 a ceny udelené v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2010	2/2011, s. 38
<i>Poláková, Ivana:</i> Kniha Turca 2010	2/2011, s. 40
<i>Poláková, Ivana:</i> Knižnično-informačné systémy tentoraz pre neprofesionálnych knihovníkov	1/2011, s. 33
<i>Poláková, Ivana:</i> Martin Kukučín – spisovateľ, humanista, svetobežník	1/2011, s. 36
<i>Poláková, Ivana:</i> Podoby slova už po jedenásty krát	3/2011, s. 20
<i>Prextová, Kamila:</i> Motivačné aktivity s detským čitateľom	4/2011, s. 62
<i>Snopková, Blanka:</i> Digitálny vek – virtuálne knižnice	2/2011, s. 42

Poznáme naše knihovnícke periodiká?

<i>Gašparovičová, Anna:</i> Knihovnícke periodiká v Bratislavskom kraji	3/2011, s. 26
<i>Némethová, Tatiana:</i> Periodické dokumenty vydávané regionálnymi knižnicami Nitrianskeho samosprávneho kraja	1/2011, s. 38
<i>Tóthová, Daniela:</i> ITLib. Informačné technológie a knižnice	4/2011, s. 65

Z našich vydanií

<i>Domenová, Marcela:</i> Z edičnej činnosti Štátnej vedeckej knižnice v Prešove v roku 2010	3/2011, s. 29
<i>Koleková, Lívia:</i> Z edičnej činnosti Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave	2/2011, s. 52
<i>Popová, Tatiana:</i> Vydavateľská činnosť Univerzitnej knižnice v Bratislave v roku 2010	1/2011, s. 39

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

<i>Bulková, Petronela:</i> Európske cesty románskych kníh v 16.-18. storočí	4/2011, s. 73
<i>Čelková, Ludmila:</i> Stretnutie na Dunaji	4/2011, s. 69
<i>Doktorová, Ol'ga:</i> Skúsenosti z partnerskej spolupráce obohacujú	2/2011, s. 56
<i>Hamranová, Gabriela:</i> Akademická knižnica v Pilíšskej Čabe	4/2011, s. 67

<i>Harachová, Mária:</i> Medzinárodné aktivity Európskeho dokumentačného centra pôsobiaceho v Centre VTI SR	1/2011, s. 42
<i>Harachová, Mária:</i> Stredisko patentových informácií PATLIB v Centre VTI SR	3/2011, s. 36
<i>Janovská, Darina:</i> 7. knihovnícke fórum v Bielsko-Biaľej	2/2011, s. 58
<i>Krjaková, Iveta - Babicová, Zuzana:</i> INFORUM 2011 očami slovenského knihovníka	3/2011, s. 46
<i>Kucianová, Anna:</i> Účasť Slovenska na výročnej konferencii IAML	3/2011, s. 42
<i>Lobodášová, Monika:</i> Nielen chlebom je človek živý	3/2011, s. 51
<i>Pekařová, Katarína:</i> Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografov 2011 v Jihlave	4/2011, s. 70
<i>Petercová, Štefánia:</i> Aktivity Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach v oblasti medzinárodnej spolupráce	3/2011, s. 31
<i>Zendulková, Danica:</i> Euro CRIS a jeho aktivity v oblasti sprístupňovania vedeckých informácií	1/2011, s. 46
<i>Žitňanská, Mária :</i> LIBER 2011: 40. výročná konferencia Asociácie európskych vedeckých knižníc	3/2011, s. 39

PERSONÁLIE

<i>Čelková, Lídia:</i> Bez knihy si život neviem predstaviť	1/2011, s. 51
<i>Poriezová, Miriam – Bulková, Petronela:</i> K jubileu doc. Gabriely Žíbrítovej	2/2011, s. 60
Pri životnom jubileu Ludmily Benetinovej	1/2011, s. 55
Pripomíname si ...	1/2011, s. 59, 3/2011, s. 55
<i>Rankov, Pavol:</i> K životnému jubileu Prof. Jely Steinerovej	4/2011, s. 76
<i>Tóthová, Daniela:</i> Jubilantka Daniela Birová	2/2011, s. 61
<i>Valková, Anna:</i> Mgr. Valéria Závadská	3/2011, s. 53

Slovenská
asociácia
knižníc

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Príloha Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc

Ročník 20

číslo 1/2012

Vydáva Slovenská asociácia knižníc (redakcia: Michalská 1, 814 17 Bratislava,
e-mail: redakciabsak@ulib.sk) | Zodpovedná redaktorka Mária Žitňanská |
Výkonná redaktorka Kamila Fircáková | Technický redaktor Róbert Valenčák
| Redakčná rada: Zuzana Babicová, Ludmila Čelková, Benjamína Jakubáčová,
Eleonóra Janšová, Alena Poláčiková, Valéria Závadská | Vychádza 4x ročne
| ISSN 1335-7905 | Tlač Technická Univerzita v Košiciach | www.sakba.sk

ISSN 1335-7905